

ORSZÁGGYŰLÉS HIVATALA
KÖZGYŰJTEMÉNYI ÉS KÖZMŰVELŐDÉSI IGAZGATÓSÁG

2016. | augusztus

Parlamenti nyilvánosság – nemzetközi kitekintés

Elemzés

AZ ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐK RÉSZÉRE

infoszolg

Képviselői Információs Szolgálat
infoszolg@parlament.hu

Készítette:

KARDOS KRISZTINA

Országgyűlés Hivatala

Közgyűjteményi és Közművelődési Igazgatóság

Képviselői Információs Szolgálat

Tel.: 441-4529, 441-6486

E-mail: infoszolg@parlament.hu

Az elemzés belső felhasználásra, az országgyűlési képviselők tájékoztatása céljából készült.

A háttéranyag a téma külföldi jogi szabályozásának és gyakorlatának összefoglalását tartalmazza.

Lezárva: 2016. augusztus 15.

További háttéranyagainkat megtalálhatja a parlamenti hálózaton
és az Országgyűlés honlapján elérhető információs oldalainkon:
<http://intra.parlament.hu/infoszolg/> | www.parlament.hu/infoszolg/

Kérdéseivel és észrevételeivel forduljon bizalommal munkatársainkhoz!

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	3
EURÓPAI UNIÓ	5
ORSZÁGTANULMÁNYOK – EU-TAGÁLLAMOK.....	9
Ausztria	9
Belgium	12
Bulgária	14
Ciprus	15
Cseh Köztársaság	16
Dánia	19
Egyesült Királyság	22
Észtország	25
Finnország	27
Franciaország	29
Görögország.....	34
Hollandia	36
Horvátország	39
Írország	41
Lengyelország.....	43
Lettország	45
Litvánia	48
Luxemburg.....	50
Málta.....	51
Németország.....	53
Olaszország.....	58
Portugália.....	61
Románia	63
Spanyolország	66
Svédország	69
Szlovákia	72
Szlovénia	74
ORSZÁGTANULMÁNYOK – EU TAGJELÖLT ÁLLAMOK.....	78
Albánia	78
Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság.....	79
Montenegró	81
Szerbia.....	83
Törökország	85
ORSZÁGTANULMÁNYOK – POTENCIÁLIS TAGJELÖLT ÁLLAMOK.....	87
Bosznia-Hercegovina	87
Koszovó	89

ORSZÁGTANULMÁNYOK – EGYÉB ORSZÁGOK	91
Ausztrália	91
Izrael	94
Kanada	95
Amerikai Egyesült Államok (USA)	97
Új-Zéland	99
ÖSSZEGZÉS	103
ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZAT	109

BEVEZETÉS

Jelen összeállítás célja a **parlament és a nyilvánosság** közti kapcsolat néhány elemének összehasonlító bemutatása – a megrendelő igényének megfelelően - **39 országban**: az Európai Unió 28 tagállamában (hazánk kivételével), a tagjelölt (Albánia, Macedónia, Montenegró, Szerbia és Törökország) és potenciális tagjelölt országokban (Bosznia-Hercegovina és Koszovó), valamint Ausztráliában, Izraelben, Kanadában, az USA-ban, és Új-Zélandon. Az országok sorát kiegészíti az Európai Unió parlamentje (Európai Parlament, EP) nyilvánosságának elemzése is.

A parlamentek, legyenek azok egy- vagy kétkamarás törvényhozások, részben vagy egészben választott testületek, melyek választópolgáraikat képviselik. Legfontosabb funkciójuk a képviseleti funkciói. A nyilvánossággal való kapcsolatuk minősége, működésük átláthatósága, a törvényhozásban folyó munka követhetősége alapvető igény a választók részéről.

A parlament és a nyilvánosság közti viszony többféle szempontból vizsgálható. Vizsgálhatjuk a **működés nyilvánosságán** keresztül, a parlamenti **dokumentumok nyilvánossága** érvényesülésén keresztül, az intézmény és **épülete** fizikai nyitottságán keresztül. Kérdés lehet, hogy maguk az állampolgárok milyen feltételek mellett juthatnak be a törvényhozás épületébe, milyen körülmények között mikor és kiknek áll nyitva a ház.

Az írott és elektronikus **sajtó** és munkatársai fontos közvetítő és tájékoztató szerepet töltenek be a parlament és a nyilvánosság között. A nyilvánosság követelménye érvényesülését meghatározza, hogy az egyes parlamenti hivatalok hogyan viszonyulnak a sajtóhoz, miként szabályozzák az újságírók parlamenti munkavégzésének feltételeit.

A parlamenti újságírói munkavégzés és a médiaközvetítések szabályozása mellett a nyilvánosság érvényesülés szempontjából fontos annak áttekintése, hogy az egyes parlamentek milyen, a parlamenti munka átláthatósága növelését, az intézményrendszer működése megismerését célzó **programokat, eseményeket** szerveznek; illetve milyen intézményeket állítanak fel, amelyek az érdeklődők, látogató állampolgárok információs igényeit egyre jobban és mélyebben elégítik ki (**információs központ, látogató központ, könyvesbolt, múzeum, könyvtár** stb.).

Elemzésünkben a következő témákat mutatjuk be a parlament és nyilvánosság kapcsolatában a vizsgált országok vonatkozásában:

- a működés nyilvánossága: a plenáris és bizottsági ülések nyilvánossága azok látogathatósága, az ülések közvetítése, a nyilvánosság jogszabályi alapjai;
- az elektronikus és nyomtatott sajtó munkatársai munkavégzésére, a sajtó működésére vonatkozó szabályozások, a nyilvánosság tájékoztatása, a hang- és képfelvételek készítésének szabályai;
- a parlament látogathatósága az állampolgárok és a turisták részére, az egyéni és csoportos látogatások feltételei, tartalma, a karzatlátogatás szabályai; az épület virtuális megjelenése a honlapon;
- a képviseleti demokrácia népszerűsítésére vonatkozó parlamenti programok és események a nyilvánosság számára és részvételével, célzott csoportoknak, elsősorban iskolásoknak, fiataloknak;

- a parlament hivatali szervezetén belüli intézmények, amelyek kifejezetten a nyilvánosság szolgálatában, a parlament és a nyilvánosság közti kapcsolat elmélyítése és intenzívitásának növelése érdekében működnek: múzeum, látogató központ, könyvesbolt, könyvtár stb.

Az elemzés elsődleges **forrásai** a parlamentek honlapjain található információk voltak. Az egyes országok **alkotmányai és házszabályai** megfelelő rendelkezéseinek áttekintése adta meg azt a kiinduló alapot, amely egy-egy parlament plenáris ülései és bizottságai működésének nyilvánosságát (vagy zártságát) határozzák meg. A parlamenti jegyzőkönyvek megjelentetése, elérhetősége a nyilvánosság számára, a plenáris és/vagy bizottsági ülések televíziós vagy interneten történő közvetítése a nyilvánosság tájékoztatását szolgálják. Az egyes országok erre vonatkozó gyakorlatát a házszabályok és/vagy a **honlapon található információk** alapján tártuk fel.

A parlament és a sajtó viszonyára, a média munkatársak munkavégzésének feltételeire vonatkozó szabályok áttekintésére a honlapokon található nyilvános információkon túl (egyes esetekben házszabály megfelelő részei, illetve a média részére nyújtott tájékoztatók) felhasználtuk az **Európai Parlamenti Kutató és Dokumentációs Központ (ECPRD)**¹ zárt hálózatán keresztül a nemzeti parlamentek által a tagországok parlamenti hivatalai felé feltett, a témát érintő kérdésekre érkezett válaszokat is.²

A parlament látogatására, a nyilvánosság számára szervezett programok, kiállítások, nyílt napok, a parlamenti látogató központokra vonatkozó információk a honlapon találhatóak, így e résztémában ezt tekintettük forrásnak.

A képviseleti demokráciát népszerűsítő, elsősorban az ifjúsági korosztály részére szervezett programok, ún. „demokrácia játékok” keretei, feltételei gyakran külön ifjúsági honlapon, néhány esetben az oktatásért felelős minisztériummal közös szervezésben kerülnek megrendezésre.

Az elemzés elkészítése során felhasználtuk a Képviselői Információs Szolgálat 2011-ben, a parlamenti nyilvánosságról az Európai Unió akkori tagállamai körében készített korábbi összehasonlító munkát is.

Az elemzés **rövid összeggel és összefoglaló táblázattal** zárul, amely a vizsgálat témák kulcsinformációit tartalmazza.

¹ Az Európai Parlamenti Kutató és Dokumentációs Központ, ([European Centre for Parliamentary Research and Documentation](#) (ECPRD)) az Európa Tanács tagállamai és néhány tengeren túli ország nemzeti parlamentjeinek szakmai hálózata. A hálózat levelező rendszere lehetővé teszi, hogy a tagállamok parlamenti kutatószolgálatai a parlament működését érintő egyes témákban részletesebb, a belső szabályozásokat érintő információkhoz is hozzájussanak.

² A sajtó és média működése a parlamentben (2993-as kérdés, 2015); Az állampolgárok és a képviselők közti kommunikáció (2558-as kérdés, 2014); A parlamenti televíziós csatorna (2816-os kérdés, 2015); Parlamenti sajtóirodák (3014-es kérdés, 2016).

EURÓPAI UNIÓ

Az Európai Unió parlamentje: Európai Parlament

Kamarák száma: egy

A parlament létszáma: 751 fő

A parlament működésének nyilvánossága

Az EP [Eljárási szabályzata](#) külön fejezetekben rendelkezik a működés átláthatóságáról (IV. cím), és az eljárások nyilvánosságáról (VII. cím, 7. fejezet, 115-116 cikkek). A bizottságokról szóló cím is tartalmaz néhány, az ülések nyilvánosságát is érintő, a résztvevőkre vonatkozó szabályt.

Az EP a lehető legnagyobb fokú **átláthatóságot** kívánja biztosítani. Plenáris ülései nyilvánosak, a bizottsági ülések általában nyilvánosak. A bizottságok dönthetnek úgy, hogy egyes napirendi pontok vonatkozásában zárt ülést rendelnek el. A zárt ülésen tárgyalt napirendekre vonatkozó jegyzőkönyvet a bizottság nyilvánosságra hozhatja. A mentelmi joggal kapcsolatos kérdéseket zárt ülésen tárgyalja az illetés bizottság (115. cikk).

Az eljárási szabályzat az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló [1049/2001/EK rendeletben](#) foglaltakkal együtt és az ott rögzített elvekkel összhangban rendelkezik a polgárok, a természetes és jogi személyek **parlamentari dokumentumokhoz való hozzáférés jogáról**. A szabályzat definiálja a parlamentari dokumentum fogalmát, meghatározza az archiválás szükségességét. A parlament dokumentumairól nyilvántartást készít, ahol egyes dokumentumok közvetlenül is elérhetők. Utóbbiakat külön jegyzék tartalmazza. A dokumentumokhoz való hozzáférés szabályait a Hivatalos lapban közzéteszik (116. cikk).

Az eljárások nyilvánosságáról szóló fejezetben rögzítik a **parlamentari ülés jegyzőkönyve** elfogadásának és a parlament által **elfogadott szövegek** véglegesítésének folyamatát és a **nyilvánosságra hozatalt** az EU Hivatalos Lapjában (192-193. cikkek).

A **szó szerinti jegyzőkönyvben** minden felszólalást azon a nyelven rögzítik, amelyiken az elhangzott. A felszólaló képviselő öt napon belül tehet észrevételt a felszólalásával kapcsolatban. A szó szerinti jegyzőkönyvet a Hivatalos Lap mellékleteként teszik közzé és az irattárban megőrzik (194. cikk).

A parlament üléseit az ülés eredeti nyelvein, illetve az összes aktív tolmácsfülkéből származó többnyelvű hanganyagot **élő adásban** közvetítik a honlapon. Ugyanitt teszik közzé az ülésről készített, tartalomjegyzékkel ellátott, eredeti nyelvű hang- és képfelvételeket, valamint az összes aktív tolmácsfülkéből származó többnyelvű hanganyagokat. A felvételeket össze kell kapcsolni az ülésről készített, többnyelvű, szó szerinti jegyzőkönyvvel (195. cikk).

Az Európai Parlament webes video produkciós szolgálata ([EuroParlTV](#)) tájékoztatja a polgárokat az EP tevékenységéről. **Élő közvetítésben** sugároz a plenáris és bizottsági ülésekről, hír- és vitaműsorokat készít és közvetít, valamint a parlament működéséről és az európai politika aktuális kérdéseiről készített ismeretterjesztő filmeket is sugároz. A műsorokat adatbázisba szervezik, visszakereshetők és beépülnek a közösségi médiába.

A bizottság üléseiről készült jegyzőkönyvet a bizottság valamennyi tagjának kiosztják, és a bizottsághoz jóváhagyásra benyújtják (206-207. cikkek).

A sajtó működésére vonatkozó szabályok

Az EP-ben dolgozó újságírók **háromféle akkreditációval** végezhetik munkájukat. Az [intézményközi média akkreditációval](#) rendelkezők nemcsak az EP három székhelyén, hanem egyéb uniós intézményekben helyszínein is dolgozhatnak. Azok, akik a parlament munkájáról rendszeresen tudósítanak Brüsszelből, Strasbourgból vagy Luxemburgból éves parlamenti akkreditációt igényelhetnek, amely mindhárom városban érvényes, míg rövidebb parlamenti eseményekről, találkozókra rövidtávú akkreditációt kérhetnek. Az [akkreditációt](#) az EP Média Igazgatósága adja ki.

Az akkreditáció igénylésének a szabályait pontosan meghatározzák, például mi számít médiaszervezetnek, milyen adatokat kell megadni, vagy milyen esetben vonhatják vissza az akkreditációt.³ A Média igazgató **ideiglenesen visszavonhatja az akkreditációt**, ha az újságíró viselkedése akadályozza a sajtótájékoztatók és információs események vagy bármely parlamenti esemény zavartalan lebonyolítását vagy bármilyen módon megszegi az EP területén érvényes szabályokat. A szabályszegés súlyosságától függően az újságíró vagy a lap/szerkesztőség/hírszolgálat, amelyiknek dolgozik, jövőbeli akkreditációs kérelmét akár egy évig terjedő időszakra is visszautasíthatják. A döntés ellen a visszautasítástól számítva egy hónapon belül **fellebbezést lehet benyújtani** EP questorainak, akik a média igazgató felettesei.

A kép- és hangrögzítésre vonatkozó **külön szabályozás** kimondja, hogy csak akkreditált újságírók rögzíthetnek és csak külön felvételi engedély birtokában, amit szintén a média igazgató ad meg. Nem lehet felvételt készíteni parlamenti ülésszak idején kívül, amikor nincs parlamenti tevékenység az EP épületében. Rejtett kamera és magnó használata tilos. A parlament média igazgatósága és a biztonsági szolgálat utasításait mindig követni kell. A forgatási szabályok megismeréséről és betartásáról az újságírónak írásban nyilatkoznia kell.

Hol lehet felvételeket készíteni?

- az ülésterem karzatáról rész-ülések idején vaku és plusz világítás nélkül;
- minden sajtókonferencián és ún. sajtóponton;
- bizottsági ülésteremben az elnök engedélyével;
- a bizottsági üléstermek környékén;
- a képviselő irodájában, engedélyével és jelenlétében;
- a társalgókban, az ülésterem környékén és az épületeket összekötő folyosószakaszokon;
- a Parlamentariumban (az EP látogatóközpontjában).

Hol szigorúan tilos a forgatás?

- minden étteremben és kávézóban;
- biztonsági eszközök környékén, különösen a bejáratoknál;

³ http://www.europarl.europa.eu/pdf/Accreditations/Accreditation_en_2016.pdf

- parlamenti kiszolgáló helyiségekben (parkoló, hivatalnokok irodái, egyéb, idegenek számára belépési korlátozás alatti területek);
- kereskedelmi üzletek területén, beleértve boltokat és bankokat;
- olyan területeken, ahol erre külön felhívják a figyelmet és jelzik.

Az újságíróknak minden, az épületben tartózkodó személy dolgozó, képviselő méltóságát, személyiségi jogait tiszteletben kell tartaniuk csakúgy, mint a parlament tulajdonának és eszközeinek, mint egésznek az integritását.

Az EP képviselők visszautasíthatják azt, hogy interjút adjanak, illetve bármikor befejezhetik azt, amit az újságírónak tudomásul kell vennie. Képviselőt megszólítani úgy, hogy a felvétel már zajlik, előzetes engedélye nélkül tilos.

A **szabályok megszegése** esetén e szabályzat is megerősíti a már korábban ismertetett következményeket: az újságírói akkreditáció és a forgatási engedélyt automatikusan és azonnal visszavonhatják és a jövőbeli akkreditációs kérelmet visszautasíthatják.⁴

A parlament látogatása

Az EP székhelye Strasbourgban, Luxembourgban és Brüsszelben van. A plenáris ülések zömét Strasbourgban tartják, kisebb részét Brüsszelben. Itt találhatók a képviselők fő irodái is, míg Luxembourgban az adminisztratív egységek működnek.

Brüsszelben egyéni vagy csoportos [látogatást](#) lehet tenni a plenáris ülésteremnek is otthont adó épületben. A látogatások egyének, családok vagy maximum 10 fős csoportok számára érhetők el. A látogatás során multimédiás tárlatvezetés zajlik, amely 30 perces és az összes hivatalos nyelven elérhető. Előre nem kell bejelentkezni, de az időpontok adottak. Emellett angol vagy francia nyelven (illetve kapacitástól függően egyéb nyelveken is) ún. tájékoztató előadásokat is meg lehet hallgatni hétfőn két alkalommal, nyári ülésszünet idején gyakrabban.

Ülésszak idején lehetőség van arra is, hogy az ülést a látogatók a karzatról maximum egy órán keresztül kövessék, a bejutás a rendelkezésre álló helyek függvénye.

A 10-50 fős csoportoknak két-három hónappal korábban be kell jelentkezniük a parlamenti látogatáshoz, amely 1-2 órás. A vezető bemutatja az EP szerepét, hatáskörét, működését, válaszol a kérdésekre és lehetőség van a galéria megtekintésére, ülésszak idején a plenáris ülés követésére is. Csoportvezetést az unió minden hivatalos nyelven lehet kérni.

Az ülésterem látogatói az EP kortárs műalkotásokból álló [művészeti gyűjteményének](#) egyes darabjait is megtekinthetik.

Strasbourgban, az EP hivatalos székhelyén az ülésterem szintén látogatható. Egyénileg a plenáris üléshezek, hétfőtől csütörtökig a karzatról lehet egy órán keresztül követni az ülés eseményeit. Júliusban és augusztusban, az ülésszakon kívül is, előzetes bejelentkezés után van lehetőség egyéni látogatásra. Csoportok (általában 10-50 fő) vezetővel 2,5 órás látogatást

⁴ ECPRD, 2015

tehetnek (plenáris ülésheteken kívül 1,5 óra), a látogatás tartalma hasonló, mint Brüsszelben. Előzetes jelentkezés szükséges.

Luxembourgban is szerveznek csoportos látogatást, amely során meg lehet nézni az eredeti üléstermet és tájékoztatót tartanak az EP-ről és az európai intézményekről. A látogatás egy órás.

Képviselési demokrácia népszerűsítése – programok, események

Az európai polgárokkal való kapcsolattartás, a képviselési demokrácia népszerűsítésének brüsszeli központja a néhány éve nyílt **látogató központ**, a [Parlamentárium](#). A központ a hét minden napján nyitva van a belépés ingyenes. A különböző korosztályokból érkező látogatókat interaktív és dinamikus kiállítási és kommunikációs eszközök, installációk segítségével, az EU hivatalos nyelvein tájékoztatják az Európai Parlentről, működéséről, képviselőről és az európai politikáról. Egy 360°-os képernyő segítségével a látogatók az ülésterem közepén érezhetik magukat és betekintheznek az európai jogalkotási munkába. Megismerhetik az EP képviselőit, interaktív utazást tehetnek az uniós tagállamokba és megtudhatják, hogyan és milyen területeken hat ki az EU jogalkotásai az európai polgárok életére.

Középiskolás csoportok számára az európai jogalkotás megismerését szolgáló parlamenti [szerepjátékot](#) kínálnak. Ennek során a résztvevő diákok az európai parlamenti képviselők szerepébe „bújva” végigjárják a jogalkotási folyamat lépcsőit egy-egy konkrét szakpolitikai témában, konzultálnak és egyeztetnek, felszólalnak és vitáznak, törvényt alkotnak és képviselnek. A „játékidő” két és fél óra, egy-egy csoport 16-32 fős lehet. A szerepjátékra hetente több időpontot is megjelölnek, de mivel nagy az érdeklődés, legalább 4 hónappal korábban jelentkezni kell. A részvétel ingyenes.

A kisebb korosztálynak (4-8 évesek) a parlamentet és munkáját bemutató **társasjátékot** kínálnak (Luna játék), míg az ún. **intergalaktikus tehetségkutató** 4-5 főből álló 10 és 14 év közötti diákcsoportokat vezet végig a Parlamentáriumon és ismerteti meg őket Európával, az EU-val és az EP-vel.

2016-ban nyílik az **Európai Történelem Háza**, melynek állandó kiállítása Európa történelmét mutatja be. Az elképzelések szerint a kiállításokon felfedező termek, családi útvonalak segítik a megismerést, míg emellett oktatási segédanyagok, multimédiás eszközök, szemináriumok, workshopok kínálatával várják a látogatókat és kívánják közelebb hozni az európai történelem és a mai közös európai politika gyökereinek megértését az érdeklődőkhöz.

ORSZÁGTANULMÁNYOK – EU-TAGÁLLAMOK

AUSZTRIA

Az osztrák parlament: Parlament

Kamarák száma: kettő

Alsóház: Nationalrat – 183 fő

Felsőház: Bundesrat – 61 fő

A parlament működésének nyilvánossága

Alsóház

Az [alkotmány](#) 32.§ szerint az alsóház ülései nyilvánosak. Ezt megerősíti a [házsabály](#) is, amely azt is kimondja, hogy a házelnök vagy a képviselők egy ötödének kérésére a nyilvánosság távozása után zárt ülés rendelhető el. A zárt ülésről jegyzőkönyv készül, amelyet még az ülésen felolvasnak. A jegyzőkönyv nyilvánosságra kerüléséről a ház dönt (47. §).⁵ A bizottsági ülések vonatkozásában a házsabály rögzíti, hogy a bizottsági tagokon kívül ki vehet részt: miniszterek, munkatársaik, Állami Számvevőszék elnöke és munkatársai.

A bizottsági ülések alapszabály szerint nem nyilvánosak, de bizonyos bizottságokban és esetekben lehetőség van az állampolgári részvételre. Néhány példa, mikor lehet látogatni az alsóházi bizottságokat: a szövetségi kormányjelentés megvitatása utolsó olvasatban; népszavazási indítvány tárgyalása; illetékesek meghívása fontos államszerződések, törvényjavaslatok tárgyalásán, EU keretekben zajló tárgyalás; állandó bizottság EU albizottságának ülése. A Szövetségi Tanács esetén az uniós ügyekkel foglalkozó bizottság ülései nyilvánosak, de bizonyos bizalmas helyzetekben, témákban zárt ülés is elrendelhető. A média munkatársai a bizottsági üléseken való részvétel esetén előnyt élveznek, a helyek korlátozottak. Kép- és hangfelvétel alapvetően készíthető.

Felsőház

A felsőház plenáris üléseinek nyilvánosságáról legfelső szinten az alkotmány rendelkezik (37.§ (3)). A nyilvánosság kizárását meghatározott esetekben a házsabály teszi lehetővé. Az alkotmány azt is kimondja, hogy mindkét ház plenáris és bizottsági üléseiről szöveghű jelentésnek kell készülnie a nyilvánosság számára (33.§).

A felsőház [házsabálya](#) rögzíti, hogy a bizottsági üléseken mely hivatalos személyek vehetnek részt: a kormány tagjai, államtitkárok, szövetségi tanácsosok, az ombudsman hivatalának vezetője, munkatársai. A bizottsági ülések nem nyilvánosak. A bizottságok eldönthetik, hogy tárgyalásaik tartalma, ill. az általuk hozott határozatok bizalmasak-e, s ha igen, milyen

⁵ [Federal Law on the Rules of the Procedure of the National Council](#) (Bundesgesetz über die Geschäftsordnung des Nationalrates (Geschäftsordnungsgesetz 1975))

mértékben. A tárgyalás bizalmas jellegéről hozott határozat a tárgyaláson jelen lévő minden személyre kötelező (házsabály 29 §.-31. §).⁶

Mindkét ház éves munkájáról jelentés készül, amelyek a honlapon visszamenőleg is elérhetőek.⁷ Emellett a ház tevékenységére vonatkozó statisztikák is megtalálhatóak. A jelentésekben nemcsak a törvényhozói munkáról, hanem a rendezvényekről, kiállításokról, a nyilvános eseményekről, a ház és a média viszonyáról, a külföldi kapcsolatokról, ifjúsági programokról is beszámolnak.⁸

A parlament ülései a honlapon élő adásban követhetők.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

A mindkét háznak otthont adó osztrák parlamentben, amelynek egy hivatala van, az újságírók munkavégzésére vonatkozó szabályokat „**A parlamenti épületekre vonatkozó szabályok és rendelkezések**” című dokumentumcsomag⁹ tartalmazza.

Az alsóház házelnöke jelöli ki azokat a helyiségeket, ahol a média képviselői és az állami televízió (ORF) alkalmazottai végezhetik újságírói munkájukat (sajtószoza, sajtóboxok, karzat). (35 cikk) Magába az alsóházi ülésterembe kép- és hangrögzítés céljából történő belépésre a házelnök külön engedélye szükséges. (37. cikk). A ülésterem környékén lévő folyosókon csak a terembe belépésre jogosultak tartózkodhatnak, de egyes esetekben, ülés idején, a házelnök felhatalmazásával más személyek, így azok az újságírók, ORF munkatársak, akik a képviselőkkel kívánnak kapcsolatba lépni (40. cikk).

A kép- és hangrögzítésre alkalmas eszközök használatára vonatkozó engedélyek tekintetében a főszabály, hogy a Szövetségi Tanács (Bundesrat, felsőház), a kormány, a pártok és egyes személyek használatában lévő helyiség esetén a használó jogosult azt megadni. Minden más helyiség vonatkozásában a hozzájárulást a házelnök adja meg, aki e jogosultságát tovább adhatja a parlament hivatalának. Bizottsági ülésen a felsőházban fotó, kép- vagy hangfelvétel nem készíthető (házsabály 31 (1) cikk).

Az üléstermekben történő forgatásra a házelnök, bizottsági ülések esetén elvben a bizottsági elnök ad engedélyt.

A felsőház által használt helyiségekben és a felsőházi üléseken készülő felvételekhez a felsőház elnöke ad engedélyt. Ha ezekhez a ház technikai segítsége, eszközei szükségesek, akkor az alsóház elnöke.

Ha bizonytalanság merül fel azzal kapcsolatban, hogy a jogosult TV társaság vagy munkatársa nem fair és nem megfelelő módon közvetít, akkor **a házelnöknek joga van ezt a jogosultságot megvonni** (58. cikk e. szakasz).

⁶ [Rules of Procedure of the Austrian Federal Council](#)

⁷ [Dokumente und Statistik](#)

⁸ [Jahresbericht der Nationalrates, 2015](#) és [Tätigkeitsbericht des Bundesrates, 2014/15](#)

⁹ A házirend és a belső elnöki szabályok összessége.

A parlament látogatása

Ausztriában mindkét ház [látogatására](#), a plenáris ülés vagy néhány bizottsági ülés megtekintésére is van lehetőség. Munkanapokon általában napi négy, nyáron, hétvégeken napi hat alkalommal indul vezetés. Öt főnél nagyobb csoportok esetén be kell jelentkezni. Látogatásra gyerekek esetében csak 10 évnél idősebbek számára van lehetőség, s 14 éves korig ők is csak kísérővel jelentkezhetnek. A látogatás egy óra hosszát tart. A biztonsági intézkedések hasonlóak más parlamentekéhez, a belépésnél átvilágítás van, nagyobb csomagokat nem lehet bevinni, de tárolásra sincs lehetőség. A belépéshez fényképpel ellátott kártyát állítanak ki. Hang- és képfelvételek nem készíthetők, az ülésteremben mobiltelefon sem használható. A látogatógaléria előterében **információs pult** működik, ahol a parlament munkatársa igény esetén tájékoztatást ad arról, hogy éppen mi zajlik az ülésteremben annak érdekében, hogy a látogatók jobban megértsék a törvényhozás menetét, a parlament munkáját.

Képviselési demokrácia népszerűsítése – programok, események

A Parlament központi épülete mellett a törvényhozás használatába került az ún. Epstein palota. Az egykori nagypolgári lakó- és banképület átalakítása 2005-re készült el. Itt került elhelyezésre az a rendezvényközpont, ahol az osztrák parlament fiataloknak szóló **Demokrácia műhely** programjait ([Demokratiewerkstatt](#)) tartják. A 8-14 év közti gyerekek általában csoportosan érkeznek, de lehetőség van egyénileg is részt venni a műhelyeken, amelyeket különböző témákban tartanak. A programok alapcélja megismertetni a gyerekekkel a demokrácia és a parlamentarizmus működését, a törvények születését, a média szerepét, a kommunikáció, érvelés, tárgyalás technikáit és szerepét, az EU működését. A programok interaktívak, nemcsak információ- és ismeretátadás történik, hanem gyakorlati feladatokon keresztül is zajlik a „tanulás”. Heti 10 alkalommal rendeznek műhelyt a különböző tematikákban, a részvételhez bejelentkezés szükséges. A demokrácia műhelyekről és általában az ennek a korosztálynak szóló parlamenti információkról, játékokról a parlament külön [ifjúsági honlapján](#) lehet tájékozódni.

Évente kétszer is megrendezik az **Ifjúsági parlament** elnevezésű programot. Annak a tartománynak az iskolásai (9. osztály) jelentkezhetnek, amely tartomány éppen a Szövetségi Tanács elnöki tisztjét adja. Ez egy kétnapos rendezvény, ahol egy meghatározott téma, javaslat parlamenti eljárása zajlik le. A diákok frakciókat alakítanak, bizottsági majd plenáris ülésen vitatják meg a javaslatot. Véleményüket kifejezhetik, ütköztethetik, érvelhetnek álláspontjuk mellett. Munkájukat hivatásos politikusok segítik, tanácsokat adnak, kérdéseikre válaszolnak. Az Ifjúsági parlament külön [honlapot](#) működtet.

A parlamenti titkárság szervezetében működik az ún. **Állampolgári szolgálat** ([BürgerInnenservice](#)). Ennek keretében hét munkatárs folyamatosan válaszolja meg a parlamenthez telefonon vagy e-mail-ben érkező, a parlamenttel, törvényhozási folyamattal, törvényjavaslattal, képviselőkkel, EU-ügyekkel kapcsolatos kérdéseket.

Minden évben október 26-án, az osztrák nemzeti ünnepen tartják a **Nyitott Parlament** napot, amikor az épület 9 és 16 óra között nyitva áll a bel-és külföldiek előtt. Látogatók tízezrei vettek már részt ezen a programon, mely során képviselők, és programjától függően a házelnökök is köszönti őket.

2016-ban megrendezték a [Lányok napját](#) is. Ekkor az alsóház elnöke (jelenleg Doris Bures) 10 és 16 év közötti lányokat fogadott, akiknek lehetőségük volt a ház működésével és a parlamenti munkával valamint az épülettel is megismerkedni.

A parlament épülete rendszeresen otthont ad különböző nyilvános [rendezvényeknek](#), történelmi, politikai, kulturális témákban tartott előadásoknak, könyvbemutatóknak, nemzetközi napok rendezvényeinek is.

A [látogatóközpont](#) a parlamentlátogató csoportok gyülekező és a programok kiinduló pontja, amely a hét hat napján van nyitva. A mindenki előtt nyitva álló központban a látogatók a parlament történetéről, a képviselőről („Ki kicsoda 1907-től”), a törvényalkotás folyamatáról, a demokrácia működéséről, a parlament épületéről, Ausztria és az EU kapcsolatairól kaphatnak különféle formában kínált információkat, többen között [interaktív képernyők](#) segítségével tájékozódhatnak. A helyszínen sajtóközpont és egy **parlament**i üzlet is működik, ahol a törvényhozással kapcsolatos könyveket, dokumentumokat, CD-k mellett ajándéktárgyakat is lehet vásárolni.

BELGIUM

A belga parlament: Parlement fédéral / Federaal Parlement / Föderales Parlament

Kamarák száma: kettő

Alsóház: Chambre des Représentants – 150 fő

Felsőház: Sénat / Senaat / Senat – 60 fő

A parlament működésének nyilvánossága

A belga alkotmány 47. paragrafusa mondja ki a két ház üléseinek nyilvánosságát. Az elnök vagy 10 képviselő kérésére zárt ülést lehet tartani. A napirend nyilvános folytatásához később abszolút többséggel elfogadott határozat szükséges.¹⁰

A Képviselőház házszabályának XI fejezete foglalkozik a **ház és a karzat rendjével**. (174-176 cikkek) A rend felügyeleti joga a házelnöké, ő ad utasításokat a felelős személyeknek a rend fenntartására. A nem a házhoz tartozó idegenek nem léphetnek a képviselők számára tanácskozással fenntartott helyekre. A Ház területére való belépéshez biztonsági és azonosítási ellenőrzésen kell átesni. Az ott tartózkodás ideje alatt jól láthatóan jelezni kell a vendég státuszt. A karzaton tartózkodók ruházata nem sértheti a ház méltóságát. Az ülést csendben, ülve és a tetszésnyilvánítástól tartózkodva kell követniük. Aki az ülést megzavarja, azonnal kivezetik. A házszabályban foglalt ezen előírásokat a ház és a karzat minden bejáratánál ki kell függeszteni.¹¹ A két ház plenáris ülései mellett a legtöbb bizottsági ülés is nyilvános a belga parlamentben.

A Képviselőház és a Szenátus ülései élő adásban követhetők, a korábbi ülésekről készült videofelvételek a honlapon visszakereshetők.

¹⁰ http://www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/publications/constitution/GrondwetUK.pdf (angolul)
http://www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/publications/constitution/GrondwetFR.pdf (franciául)

¹¹ http://www.dekamer.be/kvvcr/pdf_sections/publications/reglement/reglement_UK.pdf

A Képviselőház honlapján nemcsak a ház **sajtóközleményei**, hanem a nyilvánosságnak szánt különböző **publikációk, dokumentumok** is megtalálhatók. Ezek között találunk a ház működéséről szóló általános anyagokat, az aktuális parlamenti munkára vonatkozó információkat vagy egy-egy, társadalmi érdeklődésre is számot tartó témáról készült összeállítást, parlamenti vonatkozásokat. Itt tájékozódhatunk azokról a meghíváshoz kötött rendezvényekről, amelyeket a Képviselőházban tartanak.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

Az újságírók bejutását, épületben való tartózkodását, munkavégzésük feltételeit és szabályait a hivatali időben (Képviselőház és Szenátus egyaránt) **külön belső szabály** ([Règles à observer par les médias à la Chambre des Représentants et au Sénat](#)) írja elő. A részletes szabályozás a következőkre

Az újságírói munkavégzés alapvető helyszínei a sajtópáholy és a sajtószoba. Nem szabad interjút készíteni a sajtópáholyban, de szabad az oszlopcsarnokban, az olvasótermekben, a képviselőházi konferencia teremben, a Szenátusban az olvasóteremben, az ún. Zöld teremben és a lépcsőház alján. A bizottsági termekben a kommunikációs részleg előzetes engedélyével lehet interjút felvenni.

A felvételekhez szükséges technikai eszközök elhelyezése legkorábban a plenáris ülés kezdete előtt 30 perccel lehetséges szintén a kommunikációs részleg előzetes engedélyével. Plenáris ülésen a házelnök engedélye szükséges a forgatáshoz. A Képviselőházban bizottsági ülésen csak a bizottsági elnök engedélyével, a Szenátusban a házelnök és a bizottsági elnök engedélyével lehet fotózni, forgatni. Zárt bizottsági ülésen forgatás nem lehetséges.

Ha nincs parlamenti ülés, az ülésteremben is lehet interjút készíteni a kommunikációs részleg előzetes engedélyével, kifejezetten csak jelenlegi és volt képviselőkkel és szenátorokkal valamint a szövetségi kormány tagjaival. Szintén lehetőség van forgatni egyéb, itt megrendezésre kerülő információs programok esetén is. Az interjúalany a saját helyén állva vagy elöl elhelyezkedve ad interjút.

Semmilyen televíziós program, forgatás nem akadályozhatja a parlament rendes működését, az információknak a nyilvánosság számára való eljutását. A parlamenten belül készült felvételek csak információközlők, szórakoztató jellegűek nem lehetnek.

Mindkét kamara **házsabálya felruhazza a házelnöket** arra, hogy a szabályokat megszegő újságíró belépését korlátozza.

A parlament látogatása

A csoportos látogatás egy óra hosszát tart, s a vezetés során a két kamarának otthont adó Nemzeti Palota épületében. Plenáris ülés idején lehetőség van a karzatról bepillantást nyerni a ház munkájába. Az épület bizonyos termei, helyiségei ülés idején nem látogathatóak. Igény esetén a parlament munkatársai személyes találkozót is megszerveznek egy-egy képviselővel vagy szenátorral. Látogatásra munkanapokon és szombatonként van lehetőség. Csoportos látogatás esetén a tervezett dátum előtt két hónappal kell telefonon, faxon vagy e-mailben jelentkezni, visszaigazolás szükséges. Az egyéni látogatók is csoportban tekintik meg az épületet, ahol fotózni, filmezni nem lehet.

Képviselői demokrácia népszerűsítése – programok, események

Minden évben július 21-én, a belga **nemzeti ünnepen** a **parlament kinyitja kapuit** a nagyközönség előtt. A látogatók brosúrárt kapnak az épületről és az intézményről, a ház munkatársai kérdéseikre a helyszínen válaszolnak. A látogatás folyamatos és mindenki saját ritmusában járhatja végig a termeket, folyosókat. A fogadó oszlopcsarnokban a házelnök is fogadja a látogatókat. A szenátus honlapján található egy *Látogatói kalauz* c. kiadvány is, amely a szövetségi parlamentről, a két kamara munkájáról, kapcsolatáról ad tájékoztatást a látogatóknak.

„*Demokrácia platform és állampolgárság*” címmel 2007-től rendezik meg azt az **ifjúsági programot**, melynek célcsoportja a 10-17 éves korosztály. Célja a demokrácia és az állampolgárság, állampolgári jogok promóciója a fiatalok körében.

Évi három alkalommal kerül kiadása a lechambre.de című **parlamenti kiadvány**, amely az állampolgárokat közérthető nyelven és módon tájékoztatja a parlamenti munka aktuális témáiról, a törvényhozás asztalán lévő egyes szabályozások állampolgári és emberi vonatkozásairól. A kiadvány korábbi számai a honlapon megtalálhatók.

A Képviselőház 2006-ban nyitotta meg saját [ajándékboltját](#) a parlament látogatói számára. Az üzletben nemcsak az ország alkotmánya, a képviselőház házszabálya, éves jelentések, illetve a parlament történetével foglalkozó könyvek, a parlamentet bemutató DVD vásárolható meg, hanem különféle ajándéktárgyak részint a parlament, részint a képviselőház logójával díszítve.

BULGÁRIA

A bolgár parlament: Narodno sabranie

Kamarák száma: egy

A parlament létszáma: 240 fő

A parlament működésének nyilvánossága

Az [alkotmány](#) 82. paragrafusa mondja ki a parlament nyilvánosságát, de lehetőség van arra is, hogy egyes esetekben zárt ülést tartsanak.

A [házszabály](#) 46-48. paragrafusai rendelkeznek a nyilvános és a zárt ülésről valamint a nyilvános ülésekre vonatkozó közvetítési szabályokról. A nyilvános ülésen résztvevő nem képviselő tagok vagy miniszterek külön helyet foglalnak el, az elnök által meghatározott szabályok szerint. Felszólalni csak az elnök engedélyével lehet. Ha a hallgatóság körében rendzavarás tör ki, az elnök a rendzavarót kivezettetheti vagy akár a teljes karzatot kiüríttetheti.

A következő esetekben kell zárt ülést tartani: ha az államérdek úgy kívánja, vagy ha a ház olyan dokumentumot vitat meg, amely minősített információkat tartalmaz. Zárt ülést az elnök, a képviselők egytizede vagy a kormány kérhet. A kérelem benyújtása után a nyilvánosság elhagyja az üléstermet, az élő közvetítést megszakítják, s a ház vita után szavaz a zárt ülésről. Az eredménytől függően zárt ajtók mögött vagy továbbra is nyilvánosan folytatódik az ülés.

A zárt ülésen elhangzottak minősített információnak minősülnek. A zárt ülésen született döntéseket nyilvánossá kell tenni.

A bolgár állami rádió **élő, egyenes adásban közvetít** a parlament üléséről, emellett televíziós tudósítások is készülnek. Az ülést az interneten is követni lehet. A házszabály azt is kimondja, hogy az élő rádiós és televíziós közvetítés minden esetben a parlament határozatához kötött. Az akkreditált újságírók részt vehetnek az állandó bizottságok ülésein.

A parlament ellenőrző funkcióját gyakorló plenáris ülést a bolgár közszolgálati televízió és rádió is közvetíti. (házszabály 46-48. cikkek)

Az állandó bizottságok ülései nyilvánosak. A bizottság dönthet úgy, hogy ülését a parlamenti honlapon egyenes adásban követni lehessen illetve zárt ülést is elrendelhet (házszabály 29. cikk) A bizottság üléseiről készített jegyzőkönyveket nyilvánosságra kell hozni (házszabály 32. cikk), a zárt ülések jegyzőkönyveit speciális eljárási rendben kell kezelni.

A parlament látogatása

Mind egyéni, mind csoportos látogatásra van lehetőség, amire a parlament főtitkárságánál kell jelentkezni. Csoportos látogatás esetén jelezni kell a résztvevők nevét, 14 év alatti gyerekek csak felnőtt kíséreléssel látogathatnak, személyi azonosító dokumentum szükséges.

Képviselési demokrácia népszerűsítése – programok, események

A Sajtóközpont és a PR osztály külön kérésre is szervez **csoportos programot**, amely során az épület megismerése mellett lehetőség van arra, hogy a látogatók aktuális törvényhozási, parlamenti kérdésekről kapjanak szakmai tájékoztatást a bizottsági munkatársaktól. Az időpontot igény és a parlament munkarendje szerint kell egyeztetni, legalább egy héttel a tervezett program előtt.

A **parlament könyvtára** a belső parlamenti kör információs szolgálata mellett külső közintézményeknek, kutatóknak és állampolgároknak is nyújt általános könyvtári szolgáltatásokat, az olvasótermek minden munkanap látogathatóak.

CIPRUS

A ciprusi parlament: Vouli Antiprosopon

Kamarák száma: egy

A parlament létszáma: 80 (jelenleg: 56) fő

A parlament működésének nyilvánossága

A ház ülései nyilvánosak, az ülésekről jegyzőkönyv készül, melyet publikálnak.¹² A képviselők kétharmadának kérésére zárt ülés is elrendelhető ([alkotmány](#) 75 cikk).

¹² <http://parliament.cy/easyconsole.cfm/id/144/lang/en/>

A plenáris ülésekről teljes jegyzőkönyv készül, míg a bizottsági ülésekről összefoglaló. Ha egy képviselő szóbeli vagy a házelnöknek írásban benyújtott észrevételt tesz a jegyzőkönyvre vonatkozóan a következő ülésen, akkor sor kerülhet módosításra (alkotmány 73. cikk 11.).¹³

A plenáris üléseket az állami rádió **élő adásban** közvetíti. A fontosabb plenáris ülésekről az állami televízió közvetíthet. Más esetekben egyes napirendeket magán televíziós társaságok is közvetíthetik. Egyéb, nagyobb szabású eseményről, amelyeket a plenáris ülésteremben tartanak, szintén tudósíthatnak az egyes társaságok.

A parlament látogatása

A látogatási lehetőségekre vonatkozóan a honlapon nem találhatók információk.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

A szigetország parlamentje **nem szabályozza külön dokumentumban** a sajtómunkások munkavégzését, mozgását a törvényhozás épületében. A hivatal megállapodást köt az egyes lapokkal, televíziós csatornákkal és ez alapján jutnak akkreditációhoz az újságírók. A számukra kijelölt helyen követhetik az általában heti rendszerességgel ülésező plenáris ülés eseményeit. Részt vehetnek a bizottsági üléseken is, kivéve, ha a képviselők kifejtik a témáról az álláspontjukat, illetve, ha a bizottság a zárt ülés mellett dönt. Az épületben külön sajtószoba áll rendelkezésükre, ahonnan a képviselői sajtótájékoztatókat is közvetítik.

A fotósok és operatőrök az ülések elején, néhány percig készíthetnek felvételeket.¹⁴

CSEH KÖZTÁRSASÁG

A cseh parlament: Parlament

Kamarák száma: kettő

Alsóház: Poslanecka Snemovna – 200 fő

Felsőház: Senat – 81 fő

A parlament működésének nyilvánossága

Az [alkotmány](#) 36. paragrafusa mondja ki a két ház üléseinek nyilvánosságát. Zárt ülést csak jogszabályban meghatározott esetekben lehet tartani.

Alsóház

A ház ülései nyilvánosak. A kormány vagy bármely képviselő kérésére zárt ülés rendelhető el, különösen abban az esetben, ha állambiztonsági vagy nemzetvédelmi információkat érintő témák kerülnek napirendre. A költségvetési és az adótörvények vitája mindig nyilvános

¹³ [http://www.presidency.gov.cy/presidency/presidency.nsf/all/1003AEDD83EED9C7C225756F0023C6AD/\\$file/CY_Constitution.pdf](http://www.presidency.gov.cy/presidency/presidency.nsf/all/1003AEDD83EED9C7C225756F0023C6AD/$file/CY_Constitution.pdf)

¹⁴ ECPRD, 2015

([házzsabály](#) 56. cikk). Az ülésekről jegyzőkönyv készül, amely nyilvános. A zárt ülés esetén döntés születik, hogy készül-e jegyzőkönyv, ha igen, azt is eldöntik, hogy milyen mértékben legyen az nyilvános (házzsabály 68. cikk). A házzsabály a bizottsági ülések nyilvánosságát is kimondja. Bizonyos esetekben a bizottság dönthet úgy, hogy zárt ülést rendel el, ekkor csak a bizottság tagjai lehetnek jelen, illetve szakértők, meghívottak, technikai személyzet csak abban az esetben, ha ezt a bizottság jóváhagyja (I. melléklet, 5. cikk).

Felsőház

A plenáris ülések nyilvánosak, kivéve, ha a nemzet- vagy államvédelmet érintő minősített témák vannak napirenden. Zárt ülés tartását a kormány is kezdeményezheti vagy szenátusi döntés szükséges hozzá. A látogatóknak a recepciónál kell jelentkezni, a személyazonossági és biztonsági ellenőrzés után léphetnek be az épületbe, s vehetnek rész a plenáris vagy bizottsági üléseken. Két bizottság (a Napirendi és eljárás, ill. a Mandátum és mentelmi bizottság) kivételével az ülések nyilvánosak.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

Alsóház

Az alsóház épületei **belső biztonságáról szóló szabályzat** vonatkozik a sajtó munkatársaira is (7 és 8. cikkely).

Az állandó (a négyéves parlamenti ciklus időtartamára érvényes) és az alkalmi (adott rendezvényre, eseményre szóló) **akkreditációval** rendelkező újságírók számára egy modern, minden szükséges technikai eszközzel (számítógépekkel, fax, WIFI, televíziós képernyők, amelyen az ülés menetét lehet követni stb.) felszerelt sajtóközpont áll rendelkezésre. Az ülés menetét élőben a sajtópáholyból követhetik, itt általában a fotósok dolgoznak. Az állandó akkreditációval rendelkezők az ülésterem melletti társalgóban is végezhetik munkájukat.

A forgatásra vonatkozóan néhány korlátozó szabály van érvényben. Meghatározzák például, hogy az épületben mely helyeken lehet interjút készíteni: plenáris ülés idején az ülésterem környékén, a társalgóban nem, csak a sajtószobában. A sajtócentrumot az épület egyik belső udvarából alakították ki, kedvelt helyszín az újságírók és a képviselők között is.

Az ülések kép- és hangfelvételét a parlament belső szervezeti egysége rögzíti, majd a jelet adják át a közvetíteni szándékozó társaságoknak. Az alsóháznak nincs saját parlamenti televíziós csatornája.

A szabályok megszegése még nem okozott problémát, **így szankciók kiszabására sem került sor.**

Felsőház

A Szenátus saját **televíziós csatornája** a házon belül közvetíti a plenáris üléseket és egyéb, a házzban zajló eseményeket, konferenciákat. A nyilvánosság számára a honlapon érhető el a plenáris ülés, emellett egyes parlamenti eseményekről készített video felvételek a honlapon vagy a youtube-on tekinthetők meg.

A cseh hírügynökség saját irodával, az állami televízió és rádió saját stúdióval rendelkezik a Szenátus épületében.

A parlament látogatása

Alsóház

Az alsóház [látogatása](#) egy film megtekintésével kezdődik, majd idegenvezető kíséri a csoportot és tart tájékoztatást a parlament működéséről, történetéről, az épületről és annak történetéről. A látogatásra hétköznapi napokon van lehetőség, a vezetés maximum 75 percig tart és ingyenes. Egy-egy csoport létszáma legfeljebb 30 fő lehet. Ajánlatos legalább két hónappal a látogatás előtt helyet foglalni.

A plenáris ülések idején a látogatói karzatról lehet követni a parlament eseményeit, előre nem kell bejelentkezni és maximum 30 percet lehet ott tartózkodni.

Felsőház

A Felsőháznak otthont adó Waldstein Palota novembertől márciusig a hónap minden első hétfőjén, 10 és 16 óra között van nyitva a turisták előtt, áprilistól októberig hétköznapi napokon és nemzeti ünnepeken. A palota mellett a kiállító csarnok és a Trčkovská Galéria is látogatható. Iskolai csoportok részére hétfőn vagy pénteken lehetőség van csoportos látogatásra, ami ingyenes, kb. negyven perces és egy, a Szenátusról szóló film megtekintésével zárul.

Képviselési demokrácia népszerűsítése – programok, események, kiállítás

Alsóház

A Ház [Információs Központja](#) általános és aktuális témákban tematikus **szemináriumokat** szervez pedagógusoknak, egyetemistáknak és középiskolásoknak is. Társadalomtudományokat, történelmet tanító tanárok részt vehetnek „A cseh parlament és parlamentarizmus” vagy a „Cseh területek modern parlamentarizmusának története” címet viselő egynapos képzéseken. A munkatársak információkat nyújtanak az alsóházban folyó munkáról, az aktuális törvényjavaslatokról, az alsóház és szervei működéséről, a törvényhozás folyamatáról stb.

Középiskolásoknak és egyetemistáknak egynapos, a parlament működését megismertető, ingyenes **interaktív programokat** is szerveznek.

Nemzeti ünnepeken, május 8-án, október 28-án ún. **Nyitott napot** tartanak, ahol az érdeklődők egyórás, szakmai tájékoztatással kiegészített vezetéssel részt vehetnek a parlament épületében (Smiřický, Sternberg és Thun Palota).

A cseh parlamentben „A modern parlamentarizmus kialakulásának útján” címmel **állandó kiállítás** található, amely 12 panelben mutatja be a cseh parlamentarizmus történetét 1918-tól kezdődően. Az állandó kiállítás az Információs Központ halljában található, látogatása ingyenes.

A parlament honlapján az Információs Központ által készített általános **tájékoztató anyagok** találhatók a cseh alkotmányosság, parlament és működése, a törvényhozás folyamata, választások, képviselői mandátum és mentelmi jog, a parlament ellenőrző szerepe témákban angol, német, francia [nyelveken](#) is.

Az alsóház 220 ezer kötetes **könyvtárának** egyes szolgáltatásait a parlamenti felhasználókon kívül külső felhasználók (pl. a számvevőszék, nemzeti bank, alkotmánybíróság, minisztériumok munkatársai, egyetemek, kutatóintézetek kutatói stb.) is igénybe vehetik.

Felsőház

A Szenátus is működtet egy [Információs központot](#) a Waldstein palotában, ahol a felsőház szerepéről, aktuális működéséről nyújtanak információkat, ingyenes tájékoztató anyagokhoz lehet jutni, két képernyőn is lehet követni a szenátus aktuális eseményeit. A munkatársak multimédiás prezentációkkal is az érdeklődők rendelkezésére állnak. Az Alsóházhoz hasonlóan itt is tartanak **Nyitott napokat**.

DÁNIA

A dán parlament: Folketinget

Kamarák száma: egy

A parlament létszáma: 179 fő

A parlament működésének nyilvánossága

Az [alkotmány](#) 49. paragrafusa mondja ki, hogy a parlament nyilvános. Emellett a [házszabály](#) 37-39. paragrafusai az irányadóak.¹⁵ A parlament nyilvánosságának rögzítése mellett kimondják, hogy az elnök, 17 képviselő vagy miniszter kérheti, hogy minden illetéktelen személy hagyja el a termet és zárt ülést tartsanak. A nyilvános ülések látogathatóságáról a házelnök rendelkezik. Amennyiben a karzaton tartózkodó látogatók megzavarják a rendet, az elnök kiküldheti őket, akár a teljes hallgatóságot is.

A parlamenti ülésekről (plenáris és bizottsági) **élő internetes közvetítés** van. Emellett 2009 november 1-től működik egy **parlamenti televíziós csatorna**, amely a plenáris ülésről és a nyilvános bizottsági meghallgatásokról közvetít ([Folketinget](#)) és ahol az ülések utólag is visszanezhetők. Itt általános ismertető videókat is találhat az érdeklődő, amelyek a dán parlament munkájához kapcsolódnak.

A parlamenti jegyzőkönyveket a parlament **honlapján** közzéteszik. Az elnöknek lehetősége van arra, hogy a parlamenti munkával kapcsolatos dokumentumokat a honlapon való közzététel helyett e-mail-ben vagy nyomtatott formában juttassa el a nyilvánossághoz (házszabály 39. cikk).

A Folketing Hivatalának egy 2009-es, a kommunikációs alapelveket tartalmazó dokumentuma négy fő célcsoportot jelöl meg, akik igen sokrétű kommunikációs és információs szolgáltatásokat igényelnek. Ezek a csoportok a következők:

- a parlamenti belső felhasználói köre (ide értik a sajtópáholyban dolgozókat is);

¹⁵ Ezt az Alkotmány 49. §-a biztosítja.

- külső kormányzati, önkormányzati, tudományos, interparlamentáris célcsoport (adminisztráció, kutatók, egyetemisták, más országok parlamentjei, nemzetközi szervezetek, nagykövetségek stb.);
- kommunikáció szervezetek (könyvtárak és információs szervezetek, tanárok, média);
- állampolgárok (gyerekek és fiatalok, politikai pártok és szervezetek tagjai, érdeklődők, turisták).

A dán parlament televíziós csatornája közvetíti a plenáris és bizottsági üléseket.¹⁶

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

A dán Folketing **belső dokumentumban** szabályozza a sajtó működését¹⁷. A bevezetőben leszögezik, hogy a dán parlament nyitott parlament és szívesen látja az újságírókat. Emellett azonban fontos, hogy vannak belépési szabályok és bárki is tartózkodik az épületben, bizonyos elvart elveket, szabályokat be kell tartania, követni kell a parlamenti munkatársak instrukcióit és semmiképpen nem zavarhatják a képviselők törvényhozói és az ott dolgozók hivatali munkáját.

Az újságírók például nem akadályozhatják a szabad mozgást az épületben, ha valaki nem kíván fotón szerepelni, nyilatkozni, azt tiszteletben kell tartaniuk. Az újságírók által végzett munkának (fotózásnak, forgatásnak), mindenképpen a parlamenti munkával kell összefüggésben lennie, kereskedelmi tevékenységhez kapcsoló forgatás nem megengedett.

A parlamenti helyszíntől eltérő eszközök, díszletek használata a forgatás során előzetes engedélyhez kötött. A lehetséges forgatási helyszínek vonatkozásában elég részletes a szabályozás. Például az ülésterem előtti társalgóban, az alkotmányos törvényeket tartalmazó tárlók vagy az ún. Landsting Hall körül, általában a folyosókon lehetséges, de nem szabad akadályozni a szabad mozgást.

A plenáris ülés idején az ülésteremben sajtópáholyból lehet fotózni vagy forgatni. Egyes esetekben és bizonyos feltételek mellett (nem zavarhatják a munkát, az ott tartózkodókat, a felszerelés nem eshet be a patkóba) a királyi páholyban is lehet egyes felvételeket készíteni, de fotózni nem. A képviselői asztalokról, az ott lévő dokumentumokról nem készíthető olyan felvétel, amely alapján azok tartalma azonosítható.

Plenáris ülésen kívül csak engedéllyel lehet felvételt készíteni a parlamenti patkóban, abban az esetben, ha képviselő is részt vesz a felvételen. A szabályzat külön felsorolja az egyes helyiségeket, ahol szintén engedély szükséges a forgatáshoz. Helyiségenként meghatározza, hogy kinek az engedélye kell. Pl. bizottsági teremben a bizottsági elnöké, ha ülés van, egyébként a szolgálati központé, a könyvtárban a könyvtár vezetőjéé, a miniszteri irodában a miniszteré stb.

A képviselői olvasóteremben és a látogatói bejáratnál tilos a fotózás és TV felvétel.

Az újságíróknak jól felszerelt sajtószoba áll a rendelkezésére (fax, fénymásoló, internetelérés), ahonnan követhetik az ülés menetét, illetve hazai és nemzetközi hírcsatornák adásait.

¹⁶ ECPRD, 2015

¹⁷ [Press Access to the Danish Parliament](#); kiadták 2014. októberében a Házelnök előszavával.

A szankciók tekintetében az utóbbi években néhány példa volt arra, hogy **az Elnökség (Presidium)** a szabályok megsértése miatt egyes újságírók belépését hat hónapra **felfüggesztette**.

A parlament látogatása

A parlament épülete (Christiansborg) **egyéniileg vagy csoportosan**, egész évben, ingyenes vezetéssel **látogatható**. A vezetés 45 percig tart és a hivatal munkatársai tartják. Vezetéseket angol nyelven is biztosítanak. Évente több mint 90 ezer látogatót fogadnak. A látogatás során az érdeklődők betekintést nyernek a dán demokratikus berendezkedés legfőbb intézményének működésébe, megismerhetik a képviselők munkahelyét is.

Külön látogató programot kínálnak azoknak a csoportoknak, akik a Folketing épületében található művészeti alkotásokra, tárgyakra kíváncsiak. Ez a program is ingyenes, másfél óráig tart.¹⁸

A parlamenti viták és szavazások a helyszínen, a **nyilvánosság számára fenntartott karzatról** követhetők. Amennyiben van hely a karzaton, előzetes biztonsági vizsgálat után az érdeklődő bemehet és követheti a parlamenti eseményeket. A bizottságok nyilvános konzultációit, meghallgatásait a honlapon meghirdetik, és lehetőség van a helyszínen, illetve a parlamenti TV csatornán keresztül is követni azokat

Képviselési demokrácia népszerűsítése – programok, események, kiállítás

A dán **kultúra éjszakáján** (valamelyik pénteki nap októberben) a parlament is megnyitja kapuit, és az érdeklődő állampolgárok bejárhatják a történelmi épületet, részt vehetnek a pártok által szervezett programokon, találkozhatnak képviselőjükkal és betekinhetnek a média szerkesztőségek parlamenti irodáiba is. Nagyon népszerűek ezek a programok, évente mintegy 15 ezer fő vesz részt.

Április 10-e az **Állampolgárság napja**, amikor a dán állampolgárságot újonnan elnyert polgárok találkozhatnak képviselőjükkal a parlamentben.

Az **Ifjúsági parlamenti programot** minden második évben rendezik meg. Általános iskolás diákok törvényjavaslatokat küldhetnek be, amelyek közül a parlament munkatársai néhány kiválasztanak. Ezután 179 diákot meghívnak, akik egynapos program keretében szituációs játékot játszanak, melynek során a törvényalkotási folyamat „lejátszásával” megszületik a törvény és akár arra is lehetőség van, hogy egy-egy kormánytaghoz kérdést intézzenek. A programot 1999-től rendezik meg, eddig több mint 10 ezer 8-9. osztályos diák több mint 1500 törvényjavaslatot vitatott meg. A programokhoz különböző információs és oktató anyagok készülnek a középiskolások számára is, amihez külső segítséget is igénybe vesznek (tanárok, bírók, kutatók). A pedagógusok felkészítésének erősítéséhez **parlamenti tanári kurzusokat** tartanak számukra. A parlament honlapján külön menüpont alatt találhatóak azok a szerkesztett **oktatói segédanyagok** anyagok, filmek, amelyeket a tanfolyamokon résztvevő általános

¹⁸

http://www.thedanishparliament.dk/Visit_the_Danish_Parliament/Guided_tours_in_English/Other_options_for_visitors.aspx

iskolai tanárok használhatnak. A kurzusokon való részvételt a felnőttoktatásban oktató pedagógusok számára is szeretnék kiterjeszteni.

EGYESÜLT KIRÁLYSÁG

A brit parlament: Parliament

Kamarák száma: kettő

Alsóház: House of Commons – 650 fő

Felsőház: House of Lords – 803 fő

A parlament működésének nyilvánossága

A brit alsóház parlamenti bizottságai üléseinek nyilvánosságát a **házsabály** 89. cikkelye mondja ki, mely szerint – hacsak a bizottság másként nem rendelkezik –, az általános bizottsági ülések nyilvánosak.¹⁹ Szintén a házsabály rendelkezik arról is, hogy azt a személyt, aki nem megfelelő helyen tartózkodik az épületben, vagy nem hagyja el az épületet vagy adott helyszínt, amikor erre felszólítják, és a parlament rendészeti vezetője (Serjeant at Arms) őrizetbe veheti. Ő felelős a parlament üléstermei, karzatok, bizottsági termek és közösségi tereinek biztonságáért. Emellett ceremonális feladatai is vannak, de ő felel a rendért a plenáris ülés alatt is. Saját hagyományos egyenruhát és kardot visel. Képviselői kérésre a ház elnöke vagy az ülést vezető elnök zárt ülést rendelhet el.

A nyilvánosság a **karzatról** követheti nyomon a **parlament plenáris ülésének** vitáit. A plenáris ülést hétfőtől csütörtökig, esetenként pénteken is tartanak. Ha nincs ülés, a karzat nem látogatható. A közönség számára a legizgalmasabb időszak minkét házban az ún. kérdések órája (Question Time). A belépéshez brit lakosoknak érdemes felvenni a kapcsolatot a képviselőjükkel, ill. a felsőház esetén annak egy tagjával. Így ingyenes jegyet kapnak, amellyel biztosan bejutnak a karzatra. Jegy nélkül sorba kell állni, s a bejutás nem garantált. Más időszakokban nem szükséges jegy, de 1-2 óra sorban állással kell számolni, legalábbis az alsóház vitáira. A parlamenti bizottságok ülésein való nyilvános részvételre is lehetőség van. A helyek korlátozottak és nem foglalhatóak le előre.

A brit parlament nyilvános üléseit – plenáris és bizottsági – a **parlamenti TV** egyenes adásában lehet követni a [honlapon](#). Az ülésekről **video- és hangfelvételek** készülnek, amelyek 2009. július 1-ig visszamenőleg kereshetőek. Az egyes felvételeket adatbázisba szervezték, mely lehetővé teszi a felvételek közti keresését.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

A brit parlamentben dolgozni kívánó újságíróknak a bejutáshoz **engedélyért kell folyamodniuk**. Ha biztonsági belépőjüket megkapják, beléphetnek a sajtópáholyba, bemehetnek a bizottsági ülésekre és ott újságírói munkájukat végezhetik. Az engedélykérés során különböző információkat és dokumentumokat kell benyújtani. Így például jelezni kell a

¹⁹ <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201011/cmstords/700/700.pdf>

várható belépések számát, forgalmát, csatolni kell az újságíró képzettségére vonatkozó dokumentumát, szakmai testületi tagságot igazoló dokumentumot, a szerkesztőségi politika elveit tartalmazó dokumentum másolatát.

Forgatásra csak a nagyobb hazai műsorszóróknak adnak jelenleg engedélyt, ami azt jelenti, hogy ezek meghatározott munkatársai külön akkreditáció után kapnak lehetőséget arra, hogy az épületben meghatározott ún. interjúpontokon dolgozzanak, ezeket előre lefoglalhassák, és ott interjúkat készítsenek, forgassanak.

Emellett egy 1985-ös **belső szabály** előírja, hogy az újságírók bizonyos jövedelemszerzéssel járó alkalmazásukat bejelentsék. A szabály úgy szól, ha az újságírónak legalább évi 670 font jövedelme van egy adott forrásból és ezt a jövedelemszerzését befolyásolja az a tény, hogy az újságíró belépési jogosultsággal bír a parlamentbe, akkor ezt jelentenie kell. Gyakorlatilag egy lista készül a parlamentben dolgozó újságírókról és arról, hogy mely médiának dolgoznak.²⁰

A fotózásra, filmfelvételre vonatkozó szabályokat **általános elvek** is szabályozzák. A felvétel nem rombolhatja a parlament tekintélyét, nem készíthető kereskedelmi célból. Felvétel csak belső/hazai/családi használatra készülhet, szélesebb körű közlésre sugárzásra (honlapokon, közösségi médiában stb.) a brit parlament különleges, a **rendért is felelős tisztviselője** (Serjeant at Arms illetve a felsőházban Black Rod) **engedélye** szükséges. Nem készíthetők panorámaképek, a kamerát biztonsági okokból és a magánszféra védelme érdekében csak megfelelő szögben lehet tartani, a forgatás nem akadályozhatja a közlekedést és a mozgást az épületben.

A fotózás, forgatás kizárólag a parlamenti munkához kapcsolódhat. Interjút csak akkreditált újságíró készíthet és csak képviselővel.

A Házban lévő műtárgyak fotózása szerzői jogok miatt nem megengedett.

Olyan forgatócsoportok, újságírók, akik állandó belépési engedéllyel nem rendelkeznek, de egy-egy alkalommal forgatni szeretnének az épületben (például egy képviselő meghívására érkeznek és annak dolgozósobájában vagy egy tárgyalóteremben készítenének felvételeket), számára van erre lehetőség. Ez esetben valamely belépővel rendelkező személy állandó kíséretében kell, hogy legyen a csoportnak és annak mozgásáért, a megfelelő viselkedéséért, a szabályok betartásáért stb. ő felel.

A ház rövid **kiadványt** jelentet meg, amelyben táblázatszerűen rögzítik, hogy a parlament egyes helyszínein (Westminster palota, Portcullis House, egyéb helyszínek) ki fotózhat vagy filmezhet, kell-e valamilyen plusz engedély stb. Külön felsorolják azokat a tereket, ahol **tilos a forgatás**; például a központi társalgóban, az oda vezető folyosón, az ülésteremben, a vezetések útvonalán, a házelnök irodájában, a könyvtárban, étkezdében, büfében, biztonsági pontokon stb.

A szabályok megszegése esetén a belépési jogosultság visszavonására is sor kerülhet. Egy parlamenti kérdésre 2007-ben adott válasz is megerősíti, hogy a **Serjeant at Arms felelős az újságíróknak történő belépési engedélyek** kiadásáért. Ha az újságíró valamilyen biztonsági

²⁰ Újságírói érdekeltségek [regisztrere](#), 2015. november

kockázatot jelent a házra nézve vagy nem tartja be a Ház vonatkozó szabályait, a belépési engedélye visszavonható.^{21 22}

A parlament látogatása

A brit parlament háza, üléstermei, a történelmi Westminster Hall meghatározott keretek között fogadja a belföldi és külföldi lakosságot. Mind a külföldiek, mind a királyság lakosai az ülésnapokon betekinhetnek a plenáris és bizottsági vitákba. Többféle [parlamenti látogatást](#) is kínál a ház. A látogatók általában önállóan, audio guide-dal (nyolc nyelven elérhető) ellátva vagy csoportos vezetés során tekintik meg az épületet. A látogatásért fizetni kell. Az Egyesült Királyság állampolgárai számára képviselőjükön keresztül is lehetséges a látogatás, ez ingyenes. Az ún. magán látogatás szintén vezetett, általában a reggeli órákban, a parlamenti munka kezdete előtt lehet részt venni, max. 10 fős csoportokban. A jegy ára itt magasabb.

Az általános látogatás szombatonként és a nyári nyitva tartás alatt zajlik. A parlament óratornya, a nevezetes Big Ben csak belföldiek előtt van nyitva, a ház valamely tagjának közreműködésén keresztül lehet feljutni az óratoronyba. Külön látogatásokat szerveznek a Lordok Háza és terei művészeti és dekorációs tárgyai, építészeti remekei megtekintésére, valamint a modern parlamenti portrékat tartalmazó gyűjtemény megismerésére (Portcullis House).

Képviseleti demokrácia népszerűsítése – programok, események

A parlamentben 2008-tól működik a két ház közös ún. **Parlamenti Outreach** (szolgálat, segítség) programja, melynek keretében a parlament sokféle tevékenység, esemény keretében kívánja a képviseleti demokráciát népszerűsíteni, a parlament és a nyilvánosság viszonyát erősíteni szerte az országban. A honlapon külön almenü alatt olvashatunk mindazokról a lehetőségekről (parlamenti munka élő nyomon követése, látogatás, tréningek, dokumentumok letöltése, saját képviselővel kapcsolatfelvétel stb.), amelyek a választópolgárok számára rendelkezésre állnak annak érdekében, hogy minél több ismerettel rendelkezzenek a törvényhozásról és a parlamentről, illetve minél inkább részesei lehessenek a parlamenti működésnek. (Get involved²³) Néhány példa az egyes programokra:

- [ingyenes tréningek és tanfolyamok](#) vezetése külső helyszínen különböző témákban (a parlament működése, a vizsgálóbizottságokon keresztül megvalósuló parlamenti kontrollfunkció, az állampolgárok lehetőségei, a parlament jelentősége a demokratikus intézményrendszerben),
- **interaktív workshopok** szervezése egy-egy aktuális, a kormány által benyújtott törvényjavaslatról,
- lehetőség biztosítása arra, hogy a választópolgárok egyedi témában kérjenek tanfolyamot, előadást.²⁴

Mindkét ház elnöke elkötelezetten támogatja a parlamenti outreach programot saját megjelenésével, a parlamenti tagok, képviselők és lordok választópolgáraik között, iskolákban

²¹ <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200607/cmhansrd/cm070328/text/70328w0021.htm>

²² ECPRD, 2015

²³ <http://www.parliament.uk/get-involved/>

²⁴ <http://www.parliament.uk/get-involved/outreach-and-training/>

való megjelenésének ösztönzésével, házelnöki média szereplésekkel, vagy akár online-interjú adással a parlamenti honlapon keresztül.

A parlament, mint intézmény évek óta [támogatja](#) a London Pride LMBTQ mozgalmat és felvonulást.

A parlamenti hivatali szervezet **Oktatási Részlege** ([Educational Service](#)) felelős a parlament különböző oktatási programjaiért, a fiatalok és a parlament kapcsolatának ápolásáért és elmélyítéséért. A részleg célkitűzése hármas:

- információk eljuttatása a fiatalokhoz a parlament történetéről, működéséről, kiadványok készítése és küldése, programok, bemutatók szervezése;
- megértetni a parlament és demokrácia működését a fiatalokkal aktív tanulási módszerekkel;
- megértetni a fiatalokkal a részvétel fontosságát a demokráciában, s ennek eszközeit, készségeit biztosítani.

Ennek érdekében a részleg különböző iskolai látogató és oktatási programokat szervez a diákoknak a [Westminsterben](#) és [iskolájukban](#) is. A munkatársak tréningeket tartanak pedagógusoknak, online interaktív játékokat kínálnak a parlamenti, törvényhozási ismeretek átadására, versenyeket szerveznek, valamint lehetőségét biztosítanak arra, hogy az egyes osztályok saját képviselőjükkel, vagy felsőházi tagokkal [találkozzanak](#) iskolájukban. Emellett lehetővé teszik online információs és [oktatási segédanyagok](#) letöltését is. A szolgáltatások ingyenesek, és az egész királyság területére kiterjednek.

A brit képviselőház (House of Commons) időszakos **kiállításokkal** emlékezik meg a fontosabb történelmi eseményekről. Az Alsóház első parlamenti [ajándékboltját](#) 1981-ben nyitotta meg. Jelenleg több ilyen üzlet is üzemel. A Westminster Hall-ban lévő üzlet a látogatók számára érhető e és a Lordok Háza ajándéktárgyait is árusítja. A Westminsteren kívül is van egy üzlet (Bridge Street), valamint [online](#) is lehetőség van parlamenti dokumentumokat, könyveket, ajándéktárgyakat vásárolni.

ÉSZTORSZÁG

Az észti parlament: Riigikogu

Kamarák száma: egy

A parlament létszáma: 101 fő

A parlament működésének nyilvánossága

Az [alkotmány](#) szerint a parlament ülései nyilvánosak, kivéve, ha kétharmados többséggel zárt ülést rendelnek el (72. cikk).

Az észti parlament [házszabályának](#) 59-62. szakaszai rendelkeznek az ülések nyilvánosságáról. A házszabály kimondja, hogy az ülések menetét a karzatról lehet követni. Házelnöki engedéllyel az ülésekről film és video felvétel, televíziós és rádiós közvetítés készíthető. Az ülésekről szó szerinti jegyzőkönyv készül, melyet nyilvánosságra kell hozni.

A képviselők kétharmados döntésével zárt ülés is elrendelhető. A zárt ülésről a médián keresztül a Házelnök tájékoztatja a nyilvánosságot. A zárt ülések jegyzőkönyveibe a házszabályban meghatározott személyek kaphatnak betekintést, mások számára a Házelnök adhat engedélyt.

A plenáris és nyilvános bizottsági ülések, a Kérdések órája valamint jelentősebb parlamenti események a parlament honapján [élő adásban](#) követhetők. A nyilvános ülések eseményeit a parlament épületének más helyiségeibe is közvetítik. Az érdeklődő állampolgárok okos telefonokra készített parlamenti alkalmazás segítségével is követhetik a törvényhozás működését.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

Az újságíróknak is a parlamenti hivatal által meghatározott belső szabályokhoz kell tartaniuk magukat, **nincs külön szabályozás.**

A parlamenti ülések televíziós közvetítésének lehetőségéről a Házelnök dönt. Az üléseket a parlament honlapján élőben is lehet követni.

Az akkreditált (napi vagy éves jogosultság) újságírók az újságírói karzatról követhetik a plenáris ülést és onnan élő adásban közvetíthetnek. A bizottsági ülések nem nyilvánosak, azokon újságírók csak a bizottsági elnök hozzájárulásával vehetnek részt.

Fotók készítésére vonatkozóan nincsenek korlátozások az Észtt parlamentben. A szabályozás **szankciókat sem tartalmaz.**

A parlament látogatása

Minden hétköznapi, Észtt, orosz vagy angol nyelven indítanak ingyenes [vezetést](#), a csoportok maximális létszáma 35 fő. Egy-egy túra kb. 45 percig tart, mely során a látogatók megismerkednek a parlamentnek helyet adó középkori Toompea kastéllyal és az intézmény működésének alapjaival. Gyerekeknek külön vezetést tartanak.

Képviseleti demokrácia népszerűsítése – programok, események

A hivatal április 29-én [Nyitott Ház](#) programot is szervez, amely alkalmakkor az érdeklődők megismerhetnek a házzal, a parlamentnek otthont adó kastély épületével, részt vehetnek nyilvános bizottsági ülésen vagy a Kérdések óráján, találkozhatnak képviselőkkel valamint különféle kulturális programokat is kínálnak számukra.

Az Észtt Nemzeti Könyvtár működteti Parlamenti Információs Rendszerén keresztül a [parlamenti olvasótermet](#), ahol a képviselők, a hivatal munkatársai, és nemzeti Könyvtár olvasói is részére nyújtanak könyvtári szolgáltatásokat. Az olvasóteremben a parlamentről szóló információs anyagok, tájékoztatók és e-dokumentumok is elérhetők, letölthetők. A parlament [archívuma](#) nyilvános és ingyenes szolgáltatásokat nyújt az érdeklődők számára.

A parlamenti hivatal az Észtt Múzeummal együtt közös [ajándékboltot](#) működtet, ahol az ajándéktárgyak mellett a parlamentről és a kastélyról szóló információs anyagok is elérhetők.

A hivatali szerv **PR részlege** tájékoztatja a nyilvánosságot és felelős minden külső érdeklődőnek, intézménynek, állampolgárnak nyújtott információs szolgáltatásért.

Összeállítják a parlament munkájáról, szerkezetéről, történetéről szóló különböző tájékoztató anyagokat, kiállításokat szerveznek, szerepet vállalnak a parlament vidéki helyszíneken és rendezvényeken történő megjelenésében, felelős szerkesztői az évente kétszer megjelenő Riigikogu Toimetised²⁵ c. parlamenti lapnak.

Korábbi információk szerint az észti parlamentben egy ún. **e-kamara** program is futott, amiről jelenleg nincs információnk, hogy szervezik-e még. Gyakorlatilag egy virtuális plenáris ülésről van szó, ahol a résztvevők (általában egy maximum 20 főből álló csoport) a plenáris ülést szimulálják. Érdeemes előre kigondolt törvénytervezettel érkezni, amelyet az „ülésen” résztvevők „megvitatnak”, majd „szavaznak” róla. A játék során a plenáris ülésen zajló eljárás minden elemét (napirend megszavazása, javaslat benyújtása, kérdés feltevése, tárgyalás, szavazás) kipróbálhatják. A teremben, ahol a program zajlik egy, a ház történetét bemutató állandó kiállítás is megtekinthető.

FINNORSZÁG

A finn parlament: Eduskunta / Riksdagen

Kamarák száma: egy

A parlament létszáma: 200 fő

A parlament működésének nyilvánossága

A parlament plenáris ülései nyilvánosak, hacsak valamilyen nagyon nyomós indokkal a testület másképpen nem dönt. A bizottsági ülések nem nyilvánosak, de bizonyos esetekben, amikor a bizottság egy-egy téma tárgyalásához anyagokat, információt gyűjt, lehetővé teheti, hogy a tagokon kívül mások is részt vegyenek az ülésen. A bizottsági jegyzőkönyveket és más releváns dokumentumokat a nyilvánosság számára elérhetővé kell tenni, hacsak a bizottság valamilyen határozott indokkal másképpen nem dönt ([alkotmány](#) 50.§).

A plenáris ülésen tartózkodni kell a tetszésnyilvánítástól. Amennyiben a karzaton tartózkodó látogató nem tartja be a rendért felelős tisztviselő utasításait és a vonatkozó szabályokat, az elnöknek jogában áll a karzat kiürítettése ([házsabály](#) 66.§). Amennyiben a házelnök úgy ítéli meg, hogy adott napirendet nem lehet nyilvános ülésen tárgyalni, vagy 25 képviselő gondolja ezt, a karzatot ki kell üríteni és zárt ülést kell tartani. A zárt ajtók mögött tartott ülés jegyzőkönyvének nyilvánosságáról vagy titkosságáról a parlament határoz (67.§).

A parlamenti üléseket a honlapon egyenes adásban közvetítik. A használói felület finn és svéd nyelven van, a közvetítés mellett kapcsolódó anyagok is elérhetők. Korábbi ülések felvételei is visszakereshetők. A kiemelkedő jelentőségű vagy a közönség érdeklődésére számot tartó eseményeket, mint például a parlamenti ülészak nyitó ülése, költségvetési tárgyu napirendek, interpellációk, kérdések) a Finnish Broadcasting Company televíziós társaság közvetíti.

²⁵ <http://www.riigikogu.ee/en/news-and-publications/publications-riigikogu/riigikogu-toimetised/>

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

Az újságírók működését a parlament épületében **belső hivatali szabályok** rögzítik, amelyek tartalma hosszú időszak hagyományai és gyakorlata alapján alakult ki. Ha ezek változtatására esetleg igény merül fel, azt **a politikai újságíró közösség képviselőivel egyeztetve** alakítják ki.

A [média](#) munkatársait szívesen látják, és kiváló munkakörülményeket biztosítanak az épületben. A finn parlament nyitott és átlátható. A külföldi újságírók belépéséhez meghívóra van szükség, amit vagy egy képviselőtől, vagy a Parlamenti Információs Irodától kapnak. Ők csak kíséreléssel mozoghatnak az épületben. Interjúkészítésre bizonyos termekben, meghatározott helyszíneken van lehetőség, mind a főépületben mind az ún. „kis parlamentben” is. A látogatók előzetes engedély nélkül nem mehetnek be a bizottsági üléstermekbe, frakció helyiségekbe vagy irodákba.

A fotózásra, forgatásra vonatkozóan az az alapszabály, hogy **e-mailben engedélyt kell** kérni. Ez nem vonatkozik az állandó –egy évre érvényes – akkreditációval rendelkező újságírókra, akik szabadon fotózhatnak. Parlamenti rendezvények, gyerekprogramok, vagy történelmi dokumentumokhoz szükséges fotózáshoz az engedélyt megadják, de nem adják meg szórakoztató, vagy kereskedelmi jellegű műsorok, produkciók készítéséhez. Emellett egyéb szabályok is vannak, mint például az, hogy parlamenten kívüli szereplőkkel történő interjúkészítéshez nem adnak engedélyt, nem lehet kellékeket bevinni a forgatáshoz, és meghatározott helyeken (étterem, biztonsági pontok, föld alatti helyszínek) egyáltalán nem engedélyezett a képfelvétel.

A szabályok megszegése esetén **elvileg van lehetőség a házba való belépési jogosultság megvonására**, de erre az utóbbi 15 évben egyáltalán nem volt példa. Egy esetleges konfliktushelyzetet igyekeznek gyorsan és barátságos módon rendezni az érintett újságíróval.

A parlamentben működő vezetékek nélküli helyi hálózat szintén az újságírók rendelkezésére áll.

A parlament látogatása

A finn parlament épülete jelenleg felújítás alatt áll, ezért az épület szervezett vezetés keretében nem látogatható, a plenáris ülések megtekintése, a látogatóközpont és a parlamenti könyvtár viszont zavartalanul elérhető. A felújítás várható befejezése 2017 vége, ekkor visszaáll a szervezett látogatás rendje is. A plenáris üléseket jelenleg a Sibelius Akadémia koncerttermében tartják, ahol a nagyközönség a galériáról követheti az ülést.

Korábban a parlament bejelentkezés nélkül vasárnaponként volt látogatható, napi két csoportban, finn, svéd vagy angol nyelvű vezetéssel. Munkanapokon, az ülésnapok kivételével 6-25 fős csoportok jelentkezését várták. A vezetés során fotózni lehetett, de a mobiltelefonokat a ruhatárban kellett hagyni.

Képviselési demokrácia népszerűsítése – programok, események

A [Parlamenti Információs Iroda](#) feladata a média tájékoztatása, a honlap gondozása, a nyilvánosság általános tájékoztatása a ház és a törvényhozás aktuális munkájáról, a parlamenti honlapon való eligazodásról. Sajtótájékoztatót szervez, tájékoztató anyagokat szerkeszt, szervezi a parlamenti látogatásokat, megválaszolja az állampolgárok kérdéseit. Az iroda üzemelteti a parlament Látogató központját is.

A finn parlamenti [könyvtár](#) – hasonlóan a magyarhoz – teljes mértékben kiszolgálja a széleskörű nyilvánosságot is. Könyvtári és információs szolgáltatásokat nyújt felhasználóinak, gyűjtőköre a jog, társadalomtudományok és a parlament tanulmányok, nemzetközi szervezetek és az Európai Unióval kapcsolatos dokumentumok. Egyénre információs igényekhez szabott képzésre, tájékoztatásra is lehetőséget biztosítanak.

A [Látogatóközpont](#) információs pontként és rendezvények helyszínéként áll a nyilvánosság szolgálatában az ún. Kis parlament épületében.

FRANCIAORSZÁG

A francia parlament: Parlement

Kamarák száma: kettő

Alsóház: Assemblée nationale – 577 fő

Felsőház: Sénat – 348 fő

A parlament működésének nyilvánossága

Az [Alkotmány](#) 33. §-a kimondja, hogy a parlament mindkét házának ülései nyilvánosak. Az ülésekről készült jegyzőkönyvet a Hivatalos Lapban közzé kell tenni. A miniszterelnök vagy a tagok egy tizedének kérésére zárt ülés rendelhetnek el.²⁶

Alsóház

A Nemzetgyűlés [házzsabálya](#) ezt megerősíti. Az 51.§ szerint a jelenlévő képviselők egy tizedének írásbeli kérésére lehet zárt ülést elrendelni. A zárt ülést kérő képviselők listáját rögzítik, a regisztrálás után onnan kihúzni, vagy még nevet felírni nem lehet. Ezt a listát a Hivatalos Lapban nyilvánosságra hozzák. Amint a zárt ülés tartására vonatkozó indok megszűnik, a házelnök konzultál a házzal a nyilvánosság helyreállításáról. A zárt üléstről is készül jegyzőkönyv, amelynek nyilvánossá tételéről szintén a ház dönt. A kormány kérésére ezt a jegyzőkönyvet titkosíthatják.

A házzsabálya rendelkezik arról is, hogy bizonyos, a köztársasági elnök kinevezési jogkörébe tartozó tisztség esetén a meghallgatás céljából összehívott állandó parlamenti bizottság ülései nyilvánosak, hacsak a Bűró szakmai vagy nemzetvédelmi okokra hivatkozva nem javasolja a zárt ülés elrendelését (házzsabály 29-1 §-a).

A bizottsági ülésekről jegyzőkönyv készül, amely nyilvános. A bizottság hivatali vezetése dönthet úgy, hogy az üléstről audiovizuális felvétel készüljön, és az sugárzásra kerüljön (házzsabály 46. §).

²⁶http://www2.assemblee-nationale.fr/langues/welcome-to-the-english-website-of-the-french-national-assembly#node_9544 és <http://www.assemblee-nationale.fr/14/debats/index.asp>

A Nemzetgyűlés és a Szenátus honlapján a nyilvános ülések **egyenes közvetítésben** követhetők. Emellett a két ház közösen hozott létre egy **parlamenti televíziós csatornát**, amely szintén lehetővé teszi a polgárok számára, hogy a törvényhozás munkájáról tájékozódjanak. A Képviselőház csatornája (LCP AN) 1999-től, a Szenátusé (LCP) 2000-től sugároz az egész ország területén. Az ülésekről készített felvételeket 2009-től tárgyszavazzák, és a korábbi felvételekről az érdeklődők másolatot kaphatnak.

Felsőház

Az alkotmány fenti paragrafusa mellett a Szenátus [Házasabálya](#) is rögzíti az ülések nyilvánosságát (32.§) és azt, hogy ülésekről jegyzőkönyv készül (41.§).

A helyszínen a karzatról lehet követni az üléseket, de tartózkodni kell mindenféle véleménynyilvánítástól. Aki a házasabályban foglaltakat megszegi, a teremből kivezettetik és a megfelelő hatóságnak átadják (91.§).

A sajtó munkatársai akkreditáció után részt vehetnek az üléseken, a törvényhozás munkájáról szóló anyagok és információk a sajtószobában állnak rendelkezésre. Az AFP munkatársa folyamatosan jelen van és tudósít a plenáris ülések

Mindkét ház ülései a belső parlamenti hálózaton és az interneten is követhetőek. A belső hálózat számára készült felvételek minden érdeklődő média számára elérhetőek, kiemelt helyen a parlamenti csatorna („[Public Senate](#)”) számára. A Szenátus [videó oldalán](#) egy helyen található és visszakereshetők a felsőház és bizottságai üléseinek felvételei is.

Az ülésekről szó szerinti jegyzőkönyv készül, ami már az ülés követő nap a Szenátus honlapján elérhető.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

Alsóház

A francia Nemzetgyűlésben **külön sajtószabályozás** van. A sajtóval való kapcsolattartását, a bejutást, a munkavégzés körülményeinek megteremtését, a sajtó informálását a **Sajtóosztály** végzi. A Sajtóosztály feladataira vonatkozó információk forrása a Nemzetgyűlés működésére, a Hivatali szervezetre, annak működésére és egyéb kérdésekre vonatkozó részletes kiadvány tartalmazza.²⁷ A hivatal sajtóosztálya kiegészíti a hangsúlyosabban politika természetű sajtórészlegeket, mint az elnök vagy a frakciók sajtórészlegei.

A hivatali sajtórészleg biztosítja a sajtómunkatársak részére az **akkreditációt** (állandó vagy eseti). Fogadja a sajtó munkatársait a számukra fenntartott sajtóbejáratnál, megadja a szükséges információkat (napirend, tudnivalók sajtótájékoztatókról, parlamenti dokumentumok (írományok), napi parlamenti munkával kapcsolatos egyéb szükséges információk, ha kéri).

Az **állandó akkreditációra** vonatkozó kérelmeket egy külön bizottság bírálja el, amely képviselőkből és szakmai sajtószervezetek vezetőiből áll. A pozitív elbírálásnak jól körülhatárolt kritériumai vannak. Ilyenek például, hogy média szervezeteknek és nem egyéni újságíróknak adják, olyan szervezetnek, amely széles közönségnek és rendszeresen nyújt

²⁷ http://www2.assemblee-nationale.fr/static/langues/english/National_Assembly_in_the_French_institutions-2014.pdf 441-447. oldal

információt a törvényhozás működéséről. Az állandó akkreditációt a szervezet kapja. Az adott újságtól, szerkesztőségtől évente megkérlik azoknak az újságíróknak a névsorát, akik számára a naptári évre akkreditációt igényelnek. **Az említett bizottság megvonhatja az állandó akkreditációt a média szervezettől, ha az nem felel meg a kritériumoknak, de ez ritkán fordul elő.**

Külön kérésre az újságírók **időszaki akkreditációt** kaphatnak.

Meghatározzák, hogy a sajtó munkatársai hol dolgozhatnak, jelenhetnek meg. Így dolgozhatnak a sajtópáholyokban, a sajtószobákban, nyilvános üléseken (pl. sajtónyilvános bizottsági ülések meghallgatásain) interjút készíthetnek a képviselők saját szobáiban (ha előzőleg abban állapodtak meg).

A fotósoknak és televíziós forgatócsoportoknak is akkreditáltatniuk kell magukat. Minden további eljárás nélkül dolgozhatnak azokon a helyeken ahol a sajtómunkatársaknak eleve megengedett, **kivéve** két esetet:

- ha olyan helyen kívánnak fotózni vagy forgatni, amely nem nyitott a sajtó részére;
- vagy ha olyan stábhoz tartoznak, amelyek nem kifejezetten egy adott médiának dolgozik (ennek oka, hogy gyakran forgatnak ún. gyártó cégek egyes műsorok számára).

E két utóbbi esetben a Sajtóosztály előzetes **külön engedélyezési eljárást** folytat, amit a házelnök, a questorok vagy a hivatal valamely vezetője hagy jóvá.

Annak érdekében, hogy a törvényhozás eleget tegyen alkotmányos kötelezettségének és a parlamenti viták nyilvánosságát minél inkább biztosítsa, a nemzetgyűlés igyekszik minél jobb **munkakörülményeket** is teremteni a sajtómunkatársak számára. Több sajtószobát, szerkesztőségi szobát is rendelkezésre bocsát az épület különböző szintjein, amelyeket a megfelelő technikai feltételekkel (telefon, adatátviteli kapcsolatok) láttak el. Az állandó parlamenti tudósítók külön munkaszobával is rendelkeznek. Az ülésterem mellett található az parlamenti újságírók szövetsége elnökének és főtítkáranak külön irodája, ahol interjúkat is készítenek. Két rádióközvetítésre alkalmas helység is működik, valamint a képviselők részére sajtótájékoztatók megtartására kijelölt terem is van.

Az újságírók **a számukra kijelölt helyen fotózhatnak.**

Az előírások és sajtóműködési szabályok megszegése esetén **figyelmeztetik** a szervezeteket vagy az újságírókat, hogy tartsák be azokat.

Felsőház

A szenátusban is van szabályozás, egy 2010-es **hivatali rendelet**²⁸ és egy 2012-es **questori döntés**²⁹ az újságírók bejutásáról és mozgásáról a Luxembourg palotában.

Fotózni és filmet forgatni a hírügynökségek fotós munkatársainak a Kommunikációs osztály előzetes engedélye alapján lehet az ülésteremben bizonyos részein (a pulpitus és a patkó közti

²⁸ L'arrêté de Bureau n° 2010-82 du 31 mars 2010

²⁹ Décision de Questure n° 2011-0557 du 25 mai 2011

területen és a sajtónak fenntartott páholyban). E mellett néhány egyéb helyszínen is lehetséges az épületben, így a sajtókonferenciák helyszínein, a nyilvános bizottsági üléseken illetve a szenátus könyvtárában. Ez utóbbi ritkán fordul elő.

Ha az újságíró nem tartja be a szabályokat távozásra kérhetik és **questor-i döntés alapján** meg is vonhatják a belépési engedélyét. Éves belépési jogosultsággal bírók esetén visszavonhatják azt.³⁰

A parlament látogatása

Alsóház

A Bourbon palota egyéni jelentkezők és csoportok számára is látogathatók. A csoportoknak képviselői meghívóval kell rendelkezniük, maximális létszámuk 50 fő lehet. A látogatások időpontja és hossza a parlament menetrendjétől és napirendjétől függ. A palota nyilvánosság számára fenntartott bejáratánál várakozók közül a férőhelyek függvényében az előre be nem jelentkezett személyek is bejuthatnak.

A plenáris ülésen való részvételhez, karzatlátogatáshoz képviselői meghívó ("*billet de séance*") szükséges. A helyek korlátozottak, ha van szabad hely, akkor az épület előtt várakozók közül az első tíz személy is bejuthat. A karzatlátogatás ingyenes. A Büro általános rendszabályai előírják a megfelelő viseletet (férfiaknak pl. mellény vagy hosszú ujjú zakó, hosszú nadrág), a fejfedő levételét, a csendes viselkedést és a tetszésnyilvánítás mellőzését. A látogatók jegyzetelhetnek, de nem nyilváníthatják ki tetszésüket vagy nem tetszésüket.

A házelnöknek és hivatalának otthont adó Hotel de Lassay valamely képviselő meghívására vagy a házelnökség által jóváhagyott hivatalos szervezet programjaként látogatható. Jelentkezni a tervezett időpont előtt 2-3 hónappal érdemes, a csoport létszáma maximum 50 fő lehet. A „kérdések órája” időszakában (kedd, szerda délután) vagy néhány egyéb esetben előfordulhat, hogy csak a karzatra juthatnak be a látogatók.

Az alsóház honlapján rövid filmek mutatják be a képviselőház egy napját, az épületet, a parlament működését vagy a parlamenti könyvtárban rejlő értékeket.³¹ Emellett egy négy nyelven elkészített [audioguide](#) is végighallgatható az épületről és a parlamentről.

Felsőház

A Szenátus ülései általában kedden, szerdán és csütörtökön látogathatók, melyhez karzatjegyet osztanak ki az érdeklődők között. Ezek száma korlátozott. Csoportoknak (maximum 30 főig) előzetes regisztráció szükséges, legalább egy hónappal a tervezett látogatás előtt.

A Szenátusnak otthont adó Luxembourg Palota hétfőn, pénteken és szombaton, ülésnapokon kívül látogatható, maximum 40 fős csoportokban. A csoportok számára szükséges, egyéni látogatás esetén lehetőség az előzetes bejelentkezés. Az egyéni látogatók szombatonként két időpontra jelentkezhetnek.

³⁰ ECPRD, 2015

³¹ <http://www2.assemblee-nationale.fr/decouvrir-l-assemblee/visiter-l-assemblee-nationale>

A Szenátus honlapján különböző [virtuális túrák](#) is tehetők, virtuális [kiállítások](#) tekinthetők meg, amikor a felsőház épületét, a Luxembourg palotát, a hozzá tartozó kertet, az épület műkincseit stb. lehet megtekinteni és megismerni.

Képviseleti demokrácia népszerűsítése – programok, események

Alsóház

A Nemzetgyűlés kiemelkedő jelentőségű programja a [Gyerekszenátus](#) (Parlement des Enfants)³². 1994 óta, évi egy alkalommal rendezik meg, de a programban résztvevő iskolák számára a felkészülés egész évben tart. Az iskolák különböző témákat javasolhatnak törvényjavaslatként, ezekből végül néhány kerül a gyerekszenátus elé. A felkészülés közös, melyet tanárok, tutorok segítenek. Az ország minden választókerületéből végül egy-egy 10-11 éves diák jut el Párizsba, összesen 577-en, s ülnek egy napig szüleik képviselőjének helyén a Képviselőházban. A költségeket — a gyermek melletti kötelező (általában az egyik szülő) kísérőjét is — a Ház fedezi. A program az Oktatási Minisztériummal közös szervezésben valósul meg. A Képviselőház elnöke és a miniszter is részt vesz a plenáris ülésen, ahol utóbbihoz a Kérdések órájához hasonlóan kérdéseket is intéznek a diákok. A program nemcsak a résztvevők számára életre szóló élmény, de a hosszú felkészülés során lehetőséget biztosít arra, hogy e korosztály minél szélesebb körben találkozzon a törvényhozás folyamatával és a parlamenti működéssel.

Az alsóház honlapján külön ifjúsági [aloldalt](#) működtet, amely a fiatalok számára mutatja be a parlament működésének alapjait, intézményeit, a fontosabb adatokat és tényeket és eljárásrendeket. Itt különféle tájékoztató dokumentumokat, filmeket, sőt [képregényt](#) vagy [interaktív játékot](#) is talál az érdeklődő fiatal.

A Képviselőház épületeiben a parlamenthez köthető, sokszínű [tudományos, kulturális programokat](#) rendeznek. Ezek száma az utóbbi években 20-30 körül volt. A teljesség igénye nélkül: koncerteket tartanak, kiállításokat rendeznek, könyvbemutatót, szimpóziumokat rendeznek különböző művészeti, tudományos területeken.

A Képviselőház külön **parlamenti üzletet** üzemeltet, amely fő épületétől nem messze található, a hét hat napján bárki számára elérhető. Itt a Képviselőház logójával és a köztársaság jelképeivel (Marianne figura, kakas) készült tárgyak, ajándéktárgyak széles választékát kínálja, de megvásárolhatók a parlament hivatalos kiadványai (jelentések, jegyzőkönyvek, irományok), valamint politikai és történelmi témájú könyvek is.

Felsőház

A felsőház is működtet egy ifjúsági [honlapot](#), ahol dokumentumok, videók, interaktív játékok ismertetik meg az iskoláskorúakat a francia törvényhozás felsőházával, működésével.

A Szenátus a Luxembourg Palota épületében működik, amelyhez a **Luxembourg Múzeum** is tartozik. A múzeum az első francia közgyűjteményként 1750-ben nyitotta meg kapuit, mára az egyik legjelentősebb párizsi kiállítótérre vált. 2000-től a Szenátus a palotát, a hozzátartozó kertet és a múzeumot egységes koncepcióban, saját felelősségi körében kezeli. 2010-től a közvetlen irányítás és működtetés a Nemzeti Múzeumok Szövetsége kezébe került a szenátus

³² <http://www.parlementdesenfants.fr/>

felelősségi körének megőrzése mellett. Művészeti kiállításai folyamatosan várja a látogatókat.

GÖRÖGORSZÁG

A görög parlament: Vouli Ton Ellinon

Kamarák száma: egy

A parlament létszáma: 300 fő

A parlament működésének nyilvánossága

Az Alkotmány 66. paragrafusa mondja ki a **plenáris ülések** nyilvánosságát. A kormány vagy 15 képviselő kérésére eredményes, egyszerű többséget igénylő szavazás után zárt ülést is kell tartani. Miniszterek és államtitkárok részt vehetnek az ülésen és ott szót is kaphatnak.

A **parlament** **bizottságok** bárkit meghívhatnak ülésükre, vagy nyilvános ülést hirdethetnek meg a házszabályban foglaltak szerint. Zárt ülést kell tartaniuk a kormány vagy 5 képviselő kérésére, erről már zárt ajtók mögött szavaznak. Később dönthetnek az ülés adott napirendjének nyilvános folytatásáról ([alkotmány](#) 66. cikk).

Az ülések nyilvánosságra vonatkozó részletes szabályait a [házszabály](#) 56-57. cikkei tartalmazzák.

A rendes plenáris ülés vagy a parlamenti szünet alatti kisebb létszámú plenáris ülés (ún. Recess Section) a kormány valamely tagjának és legalább 15 képviselőnek az aláírásával zárttá tehető. A parlament dönt arról, hogy a zárt ülésről készüljön-e jegyzőkönyv.

A plenáris ülés, a recess section ülései és a bizottsági ülések az állampolgárok számára nyilvánosak, amennyiben a belépésre jogosító engedéllyel rendelkeznek. Ezeket a házelnök vagy megbízott személy adja ki a képviselőknél keresztül. Aki a viselkedési és biztonsági előírásokat nem tartja be, kivezetik a látogató erkélyről vagy súlyosabb esetben az összes erkélyt kiüríthetetik. A házelnök jogában áll a rend érdekében intézkedéseket fogantatosítani úgy, hogy ne korlátozza az állampolgárok

A plenáris ülésről szó szerinti **jegyzőkönyv** készül (házszabály 61 cikk). A bizottsági ülésekről olyan jegyzőkönyvet vezetnek, amelyek a viták összefoglalóját, az indítványokat, az elfogadott módosításokat, szavazási eredményeket és döntéseket tartalmazzák, majd minden ciklus végén az archívumban kerülnek elhelyezésre. (házszabály 40. cikk)

A görög parlament 1999-től saját **parlament** **televíziós csatornát** működtet, amelyen a plenáris ülések élőben, a parlamenti bizottsági ülések felvételről követhetők. Emellett „Parlament Hírek” c. napi műsora összefoglalókat ad a ház munkájáról, tájékoztat a görög demokratikus intézményekről, a parlament történetéről, az EP és görög tagjai munkájáról. A csatorna kulturális, történelmi, társadalmi kérdésekkel foglalkozó műsorokat is sugároz. Földi sugárzással közvetít, egyedül az európai országok közül, így a lehető legszélesebb rétegekhez jut el ingyenesen. A stúdió és a technikai háttér a parlament épületében helyezkedik el.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

Csak akkreditált újságírók és fotósok léphetnek be a parlamentbe és készíthetnek felvételeket a plenáris ülésteremben a sajtópáholyból. A házelnök külön engedélyével a bizottsági üléseken is részt vehetnek. Videó felvételek készítése alapesetben nem engedélyezett, a parlamenti TV hálózaton keresztül lehet követni a parlamenti munkát. A képviselők, a kormány tagjai sajtónyilatkozatot meghatározott helyen, az 55-ös számú kapu mellett tehetnek. Az országos média szerkesztőségek munkatársai számára külön sajtószobában biztosítják a megfelelő technikai feltételeket (TV set, internet elérhetőség, fax, telefon, nyomtató).

A parlament látogatása

A parlament szervezett csoportokban, másfél órás vezetés során látogatható, amely ingyenes.

Iskolai, más ifjúsági csoportok vagy egyéb más társadalmi csoportok látogatásához bejelentkezés szükséges, erre hétköznaponként 9 és 20 óra között van lehetőség. Jelentkezni a parlamenti alapítványnál (lásd később) kell.

A plenáris ülésen való részvételi szándékot és engedélyt a parlamenti biztonsági szolgálatnál kell jelezni illetve kérni vagy valamely frakciót kell megkeresni. A parlamenti frakciók pénteki napokon fogadják az állampolgárokat, parlamenti súlyuknak megfelelő arányban kapnak belépőjegyeket.

Képviseleti demokrácia népszerűsítése – programok, események

1996-ban indult az a kezdeményezés, hogy a görög parlament (parlamenti határozattal) hozzon létre egy non-profit alapítványt, amelynek feladata a parlamentarizmus és a demokrácia erősítése, valamint a görög parlament részvételének erősítése a nemzet kulturális, szociális és oktatási életében. A [Görög Parlament Alapítványa](#) valódi tevékenységét 2003-ban kezdte meg. Elnöke a házelnök. Az alapítvány sokféle tevékenységet folytat, a teljesség igénye nélkül ezek közül néhány:

- Ifjúsági csoportoknak **oktatóprogramok** szervezése, amelyeket során a diákoknak bemutatják az épületet, a parlament működését, illetve megtekinthetik az épületben lévő állandó és aktuális kiállításokat.
- **Ifjúsági Parlament** szervezése (1994-től) az oktatási és a szociális minisztériumokkal közös szervezésben. Az elmúlt tíz évben több mint 200 ezer fiatal vett részt ezen a programon nemcsak Görögországból hanem Ciprusról és a külföldön élő görög közösségekből is.
- Egyhetes ismerkedő program vidéki diákoknak, melynek során nemcsak a parlamenttel, hanem a főváros kulturális nevezetességeivel, az ókori és a modern demokráciával, a görög történelemmel is megismerkednek, kulturális programokon vesznek részt.
- **Publikációs tevékenység:** kiadványok megjelentetése a parlament történetéről, jelenkori működéséről, jelentős történelmi személyiségekről. A kiadványok két helyszínen és interneten is megvásárolhatók: az alapítvány üzletében.

A hellén parlament külön [ifjúsági honlapot](#) működtet.

1994 óta rendszeres **kiállítások** szervezésével igyekeznek közelebb kerülni az állampolgárokhoz, különösen a fiatalokhoz. Az időszaki kiállítások tematikája rendszerint fontos történelmi események, illetve a hellenizmus kiemelkedő személyiségei. A kiállítások megtekintése a parlamentlátogató ifjúsági programok része.

A **parlamenti könyvtár** a parlamenti igények kielégítésének prioritása mellett a nyilvánosság számára is nyújt hagyományos könyvtári szolgáltatásokat.

HOLLANDIA

A holland parlament: Staten-Generaal

Kamarák száma: kettő

Alsóház: Tweede Kamer der Staten-Generaal – 150 fő

Felsőház: Eerste Kamer der Staten-Generaal – 75 fő

A parlament működésének nyilvánossága

A kétkamarás parlament üléseinek nyilvánosságát az [Alkotmány](#) 66. paragrafusa mondja ki. A házelnök vagy a tagok egytizedének kérésére zárt ülés rendelhető el. Erről ezután az adott kamara, vagy a kamarák közös ülése esetén az együttes ülés dönt, s a döntések is titkosan születnek meg.

Alsóház

Az Elnökség joga meghatározni az **ülések látogatásának szabályait**, abból az alapelvből kiindulva, hogy az ülések nyilvánosak. Bizonyos esetekben zárt ülés rendelhető el. A látogatóknak tartózkodni kell a tetszésnyilvánítástól és csendben kell viselkedniük. Ezek betartásáról a Házelnöknek kell gondoskodnia. Amennyiben rendzavarás történik, az illetőt vagy ha nem állapítható meg ki az, a karzaton vagy annak adott részében tartózkodókat ki kell vezetni a teremből. A karzaton tartózkodóknak követni kell a ház rendért felelős ügyelőjének, illetve a rendőrségi feljebbvalónak az utasításait. Amennyiben ezt nem teszi meg, kivezetetik őket ([házsabály](#) 152 cikk).

A Házsabály 87-89. paragrafusai rendelkeznek a **jegyzőkönyvek** készítéséről, amelyekért a Parlamenti Jegyzői Hivatal (Parliamentary Reporting Office) a felelős (24.§). A ház plenáris és egyes bizottsági üléseit az interneten le lehet keresni.

A Képviselőház bizottságainak ülései alapvetően nyilvánosak, azonban a Ház dönthet úgy, hogy egy adott bizottság zárt ülést tartson, továbbá az egyes bizottságok is határozhatnak úgy, hogy az ülés, vagy annak egy része zárt legyen. Zárt bizottság ülést lehet tartani, ha a bizottság valamely tagja, vagy egy miniszter azt javasolja. Zárt ülést csak a parlament épületében lehet tartani ([házsabály](#) 37. cikk).

A Képviselőház és a kormány minden olyan dokumentumát, mely nem minősül bizalmasnak, digitálisan rögzítenek és nyilvánossá tesznek (házsabály, 151. cikk). A parlamenti dokumentumokat a Képviselőház Központi Információs pultjánál lehet személyesen megtekinteni. Időpont foglalása szükséges, illetve a Ház ülésezése alatt erre nincs mód.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

Alsóház

A holland alsóházban az újságírók bejutását, munkavégzését **belső szabályok** rögzítik.³³

A **belépési jogosultság** lehet hosszabb távú: maximum két évre biztosítják azt azoknak az újságíróknak, akiket gyakorlatilag napi munkájuk köt a parlamenthez. A napi belépőt ad hoc jelleggel igényelhetik a sajtó munkatársai.

A fotózás és a filmforgatásra vonatkozóan több korlátozás is van. Ilyen például, hogy csak a parlamenti munkával kapcsolatban készülhetnek felvételek. Az újságíróknak mindig követniük kell a parlamenti biztonsági és kommunikációs munkatársak utasításait. Vaku nem használható.

Az újságírók az épületben szabadon mozoghatnak, kivéve a kormányzat által használt részeket, az ülésterem mögötti félkör alakú folyosót (Walkway) és a képviselők számára fenntartott éttermet. Bizonyos esetekben az épület egyes folyosóit, tereit csak a képviselők, a hivatal munkatársai, vagy vendégek használhatják. A frakciók által használt területeken csak a frakció engedélyével lehet tartózkodni.

Tilos fotózni és forgatni a parlament épületében lévő éttermekben, a látogatói és a sajtó páholyban, az ülésterem mögötti félkör alakú folyosón. Ez alól kivételt jelent állókép készítése, ha a felvételbe az azon szereplő személyek beleegyeztek. Nem készülhetnek még felvételek a folyosók, termeket összekötő útvonalak mentén, a bizottsági ülések környékén.

A **frakcióirodák** környékén csak a frakcióvezetés kifejezett engedélyével lehet felvételeket készíteni.

Az **ülésteremben** a fotósok és operatőrök az oldalbejáratot használva, az ülést nem zavarva készíthetnek képeket. Meghatározzák azt is, hogy az ülésteremben hol lehet, és honnan nem lehet képeket készíteni. Nem lehet például a képviselői vagy kormányzati ülés helyek mögül vagy azok között, az elnök mögül vagy a gyorsírók mellől, valaki előtt közvetlenül állva vagy mögüle. Nem lehet képet készíteni az asztalokon lévő dokumentumokról. Állványt használni csak bizonyos esetekben lehet. Mikrofont használni nem lehet. Ha valaki éppen nem forgat az ülésteremben, vagy el kell hagynia a termet vagy oldalra kell húzódnia. A fotósoknak, operatőrnek úgy kell dolgoznia, hogy a lehető legkisebb mértékben zavarja az ülést. A vita idején végig lehet felvételeket készíteni.

Ülésen kívül a plenáris ülésteremben az információs részleg engedélyével kormánytagról vagy képviselőről lehet felvételt készíteni úgy, hogy az illető nem ülhet az elnöki székbe.

Más, például bizottsági üléstermekben képviselővel vagy kormánytaggal interjú készíthető szintén a fenti részleg engedélyével.

Képviselőt vagy minisztert **működő kamerával** csak annak engedélyével lehet megszólítani, róla felvételt készíteni kivéve, ha ő egy ülés után nyilatkozatot tesz. A folyosókon interjút

³³ [Stafdienst – Voorlichting - Algemene informatie voor de pers; Richtlijnen voor het maken van opnamen in de gebouwen van de tweede kamer](#)

készíteni csak úgy lehet, ha az nem zavarja a normál közlekedést. A frakciók vagy hivatali munkatársak nem szólíthatók meg működő kamerával, magnóval. Interjúk vagy fotók készítése a bizottsági üléseken résztvevő vendégekkel vagy vendégekről, a képviselők meghívottairól csak meghatározott területeken lehetséges.

A Büro által kiadott hivatalos útmutatóban foglaltak be nem tartása szankciókhoz vezethet. A holland parlament tájékoztatása szerint, akár az **újságíró belépési jogosultságát is felfüggeszthetik időlegesen.**

A **Szenátus**ban videó- és audiófelvétel készítése tilos, kivéve, ha azt a házelnök előzetesen engedélyezi, az ülésekről jegyzőkönyv készül. A zárt ülésről készült jegyzőkönyvvel kapcsolatban a házelnök határozza meg annak a feltételeit, hogy a képviselőkön kívül kik tekinthetik meg.

A parlament látogatása

A Képviselőház épülete és részben a galériák látogathatóak, ennek módját az Elnökség szabályozza. Ezek a szabályok nem sérthetik meg a Ház üléseinek nyilvánosságára vonatkozó elvet.

A Képviselőház, illetve a Szenátus épületeibe, valamint a Lovagok termébe a [ProDemos](#), Ház a Demokráciáért és a Jogállamiságért látogatóközpontja szervez vezetett [túrákat](#), melyek során a parlament történelmére és az épületeire fókuszálnak. A sétákat egy videóprezentáció előzi meg.

Képviselési demokrácia népszerűsítése – programok, események

A Kommunikációs osztály a parlament honlapján keresztül tájékoztat a Képviselőház funkcióiról, feladatairól, aktuális működéséről, munkatársai különböző **programokat, kiállításokat** is szerveznek, kiadványokat adnak ki annak érdekében, hogy a lehető legjobb információs szolgáltatásokat nyújtsák a nyilvánosság felé. A kiállításokat nem messze a képviselőházi ülésteremtől, a parlamenti komplexum modernbb részében található központi folyosórészen rendezik. Ez az osztály felelős egyébként a házban belüli kommunikációért is. A Képviselőház külön és gyerek-³⁴és ifjúsági honlapot³⁵ is működtet.

A már említett ProDemos nevű szervezett sokféle gyermek és [iskolai programot](#) is kínál, amelyek célja a demokrácia, a holland parlament működésének megismertetése a fiatalokkal, A pedagógusok részére különféle [dokumentumokat](#), oktatási segédanyagokat, könyveket, DVD-ket jelentet meg. Emellett különböző témákban tematikus vitákat, [szemináriumokat](#) is szervez az érdeklődőknek.

Szintén ez a szervezet szervez **tanulmányi kirándulásokat** Hágában, melyeken általános és középiskolások vehetnek részt. A kirándulások célja a politikai folyamatok, a demokrácia és a jogállamiság megismertetése a diákokkal.

³⁴ http://www.derdekamer.nl/de_derde_kamer/

³⁵ <http://www.jongerenkamer.nl/>

HORVÁTORSZÁG

A horvát parlament: Hrvatski Sabor

Kamarák száma: egy

A parlament létszáma: 151 fő

A parlament működésének nyilvánossága

A horvát parlament ülései az [alkotmány](#) szerint nyilvánosak (84. cikk).

A házszabály [279-288.](#) cikkelyei a parlamenti munka átláthatóságáról és annak részleteiről szólnak. A parlamenti munka és dokumentumok nyilvánosságát alapvetően a honlap biztosítja, itt jelentetik meg a törvényjavaslatokat, elfogadott törvényeket, a parlament rendszeres kiadványát, a parlament üléseit követő jegyzőkönyveket, a kormányzat ellenőrzésének dokumentumait (kérdések és válaszok), parlamenti eseményekről, parlamentközi kapcsolatokról szóló dokumentumokat stb.

A nyilvánosságot és az átláthatóságot szolgálják a plenáris ülések megtekintésének és a parlamenti látogatásoknak a lehetősége, az ülések **televíziós és webes közvetítése**.

A **házszabály külön szól az újságírók és média munkatársak** parlamentben való munkavégzésének biztosításáról, a regisztráció és a munkafeltételek honlapon történő közzétételének szükségességéről. Egy parlamenti testület dönthet úgy, hogy az újságírók részt vehetnek egy ülésen akkor is, ha az nem nyilvános. Dönthet úgy is, hogy adott információt nem, vagy bizonyos idő elteltével hozhatnak nyilvánosságra az újságírók.

Annak érdekében, hogy az újságírók megfelelően tudják tájékoztatni a nyilvánosságot, biztosítani kell a megfelelő munkakörülményeket és a parlamenti információk időben történő eljuttatását számukra.

Szintén a nyilvánosság biztosítása érdekében a parlament munkájáról sajtónyilatkozatot, – közleményt bocsátanak ki illetve az egyes parlamenti testületek, bizottságok, frakciók sajtótájékoztatókat tartanak.

A házszabály [274-278.](#) cikkei a **jegyzőkönyv** készítésének szabályait rögzítik. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell az ülés alapadatait, a hozzászólásokat és az elfogadott döntéseket. A képviselőknek lehetőségük van észrevételt tenni az előző ülés jegyzőkönyveihez, erről vita nélkül határoznak. A jegyzőkönyvet az elnök hitelesíti, gondoskodik megőrzéséről. Az ülésekről hangfelvételt is készítenek.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

A házszabályban szereplő fenti rendelkezéseken túl a részletesebb és általános szabályozást a „**Nyilvánosságra vonatkozó szabályok a Horvát Parlamentben**” című belső dokumentumban rögzítik. Mivel itt csak a nagyon általános elveket írják le, ezért létezik egy ún. **megállapodás** is a parlament főtitkára, a parlamenti biztonsági szolgálat és a sajtóhivatal között, amely részletesebb és az érintetteknek (újságírók, egyes médiák) megküldenek.

A fotózásra, filmezésre vonatkozó **szabályok** a következők:

- élő televíziós közvetítés csak a kijelölt helyekről és a Sajtóhivatal előzetes engedélyével lehetséges;
- tv felvételt vagy fotót készíteni (pl. képviselői nyilatkozatról) a földszinti előcsarnokokban és az ülésterem melletti emeleti társalgóban lehet;
- a protokoll tárgyalóteremben szintén a Sajtóiroda előzetes engedélyével lehet csak élőben közvetíteni, forgatni vagy fotózni;
- a plenáris ülésteremből a horvát köztvé a parlamenti televízióval együttműködve közvetíthet, míg más társaságoknak felajánlják a szabad jelet. Utóbbiak az ülésteremben a kijelölt helyeken készíthetnek felvételt. A TV kamrák helye rögzített.
- a bizottsági ülések nyilvánosak, itt lehet felvételeket készíteni;
- a képviselők dolgozószobáiban csak képviselői engedéllyel, a hivatalnokok munkaterületén egyáltalán nem lehet felvételeket készíteni;
- nem lehet forgatni a parlamenti étteremben.

A szabályokat megszegőkkel szemben **nincsenek szankciók**, az esetleges nézeteltéréseket, problémás helyzeteket békés úton próbálják meg kezelni és elrendezni. Az utóbbi időben többször előfordult, hogy bizottsági ülésről élő adásban közvetítettek rejtett kamera használatával, ez nem megengedett és erre a hivatal külön is felhívta az újságírók figyelmét. Jelenleg is zajlik a fent említett, a látogatókra és média munkatársakra vonatkozó szabályzat korábbinál részletesebb kidolgozása.³⁶

A parlament látogatása

A horvát parlament [Állampolgári Szolgáltatások](#) részlegénél lehet jelentkezni parlamenti látogatásra és a plenáris ülésteremben az ülés megtekintésére. Ez utóbbira 2000-től van lehetőség, amikor is a plenáris ülésteremben kialakították az 52 látogatót befogadó karzatot.

Képviselési demokrácia népszerűsítése – programok, események

Az **Állampolgári Szolgáltatások részlege** biztosítja a kétoldalú kommunikáció lehetőségét és nyújt tájékoztatást általában az érdeklődők számára. A honlapon tájékoztató kiadványt jelentet meg a parlamentről (Sabor), szakmai és idegenforgalmi jellegű parlamenti látogatásokat, szervez.

Emellett ún. **Nyílt napot** is szerveznek, amely során a látogatók megismerkedhetnek a parlamenttel, középiskolások és egyetemisták részére **demokrácia játékokat** szerveznek, melynek során szimulálják a parlament működését, illetve megrendezik a „Milyen jól ismered a horvát parlamentet?” című **kvízzjátékot**.³⁷

³⁶ ECPR, 2015 és 2016

³⁷ ECPRD, 2014

ÍRORSZÁG

Az ír parlament: Oireachtas

Kamarák száma: kettő

Alsóház: Dáil Éireann – 158 fő

Felsőház: Seanad Éireann / Senate – 60 (jelenleg 49) fő

A parlament működésének nyilvánossága

Az ír [alkotmány](#) 15 paragrafusának 8. pontja mondja ki, hogy a parlament ülései nyilvánosak. Mindkét házban a jelenlévő tagok kétharmadának kérésére zárt ülést rendelhetnek el.

Az alsóház [házzsabálya](#) előírja, hogy a választások után létre kell hozni azt a közös bizottságot (*Joint Administration Committee*), amely többek között azért is felelős, hogy a nyilvánosság tájékozódásához a szükséges feltételek biztosítva legyenek. Ez a bizottság határozza meg és ellenőrzi a házon belüli televíziós hálózat működését, a parlamenti ülések nyilvános televíziós és rádiós közvetítésének körülményeit, a közvetítések archiválására vonatkozó szabályokat, megvitatja a felmerülő javaslatokat és meghatározza a közvetítési díjakat is (110. cikk).

Mindkét ház házzsabálya³⁸ hasonlóan rendelkezik a látogatók és a sajtó munkatársainak az üléseken való jelenlétéről: az alsóház, illetve a szenátus elnöke (Ceann Comhairle, illetve Cathaoirleach) határozza meg azokat a helyeket és körülményeket, amelyek között a látogatók és a sajtó munkatársai látogathatják, illetve részt vehetnek a ház ülésein. A házzsabályok kimondják azt is, hogy a sajtó munkatársainak előzetesen akkreditáltatniuk kell magukat. Különleges szükséghelyzetben bármely képviselő vagy szenátor – a képviselőházban kormánytag is - kezdeményezheti a zárt ülés elrendelést, melyhez az alkotmány által meghatározott feltételnek kell érvényesülnie (ld. fent).

A plenáris és a bizottsági ülésekről a [parlamenti televízió](#) élő közvetítést sugároz az interneten. A fontosabb parlamenti eseményeket a nemzeti televízió társaság (Radio Telefis Éireann) sugározza az egész országban. Az ülések jegyzőkönyvei a [honlapon](#) a húszas évekig visszamenőleg elérhetőek

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

A sajtó működésére vonatkozó jogi szabályozás (rendelet, szabályzat) nincs. A parlament honlapján található az az **instrukciók, amelyek a sajtó munkatársaira is vonatkoznak**, így például az [akkreditációra](#), belépésre, mozgásra, viselkedésre, [interjúkészítésre](#) vonatkozó egyes információk. A [Media Zone](#) menüben teszik közzé a parlament által bármely témában kiadott friss sajtónyilatkozatokat, illetve itt kereshetünk a sajtónyilatkozatok archívumában is.

Mindazoknak, akik a sajtó részéről részt szeretnének venni a ház valamely ülésén vagy eseményén a hivatal *Kommunikációs osztályán* (Communication Unit) kell **akkreditáltatniuk** magukat. Napi belépővel lépnek be az épületbe, s a megfelelő helyszínre kísérik őket. A

³⁸ lsd. fent ill. <http://www.oireachtas.ie/documents/proceduraldocuments/SeanadStandingOrders2011.pdf>

bizottsági üléstermekben a sajtó számára kijelölt sorokban foglalhatnak helyet, s amíg a teremben vannak, mobiltelefonjukat ki kell kapcsolniuk. A karzaton tartózkodó újságírók nem sétálhatnak be csak egyszerűen a bizottsági ülésterembe, az előzetes jelentkezés elkerülhetetlen. Amennyiben a sajtó munkatársai a bizottsági ülésen elhangzott beszédekről, megszólalásokról másolatot szeretnének, ezt a Kommunikációs osztálytól vagy a bizottság sajtó munkatársaitól kérhetik

Hasonlóan az épületben való tartózkodáshoz, az **interjúkészítésnek** is meglehetősen szigorú szabályai vannak a házban. Képviselőkkel, szenátorokkal csak előzetes egyeztetés után lehet riportot készíteni, az ajtóból kilépő, ott megjelenő képviselő megszólítása, kérdezése nem megengedett. Ha a képviselő, szenátor vállalja az interjú, értesíteni kell az ún. *Események részleget* (Events Desk), ott ezt rögzítik, lefoglalják a helyszínt és biztosítják a technikai környezetet. Ha egyszerre több képviselőt kérdeznek ugyanez az eljárás. Pontosan meghatározzák, hogy az épületen belül mely helyszíneken lehet a riportanyagokat kérdezni, erre egyébként a berendezett sajtószobák is rendelkezésre állnak. Az interjú készítése során a stáb a riporterből és az operatőrből állhat, vágóképeket csak interjú végén, maximum 30 másodpercben lehet készíteni.

A bizottsági sajtótájékoztatók után az oda meghívott vendégek meghatározott helyen, a tájékoztató előtti térben kérdezhetők.

A bizottsági termekben külön helyeket tartanak fenn az újságíróknak, ezeket érkezési sorrendben foglalhatják el. A látogatói karzatról a bizottsági folyosóra nem lehet átmenni. Az ülésen nem lehet telefonálni, és a képviselő beszédét zavarni. Az újságírók a Kommunikációs osztály vagy a bizottsági sajtórészleg munkatársaival tarthatják a kapcsolatot, tőlük kérhetnek parlamenti dokumentumokat. A terembiztosok (usher) is folyamatosan az újságírók rendelkezésre állnak és elvárják, hogy velük együttműködjenek.

A fotózás és felvételt készítés korlátozott. Általános szabályként az Ügyrendi és mentelmi bizottság hozzájárulása szükséges, kivéve az ún. fotózási időket, amikor az épületben meghatározott helyszíneken (pl. sajtóterem, földszinti főbejárat, meghatározott külső udvar stb.) lehet felvételeket készíteni. Ezekhez előzetesen egyeztetés és foglalás szükséges az ún. rendezvény irodánál (Event office).

A szabályok vagy elvárások esetleges megszegése esetén az **egyes ügyeket egyedileg kezelik.**

A politikai pártok a ház audiovizuális termében szintén tarthatnak sajtótájékoztatót. Fotózni, filmezni csak külön engedéllyel lehet csak. Kereskedelmi vagy reklámcélú eseményekre a parlament épülete nem használható.

A parlament látogatása

Az ír parlament házában (Leinster House) látogatására kétféle módon van lehetőség. Vagy fel kell venni a kapcsolat az alsóház vagy a szenátus valamely tagjával, s jelezni kell a látogatási szándékot, időpontot, létszámot valamint csoport esetén a kísérő(ke)t. A képviselői vagy szenátori támogatás szükséges. Ő, illetve praktikusán a munkatársa veszi fel a kapcsolatot a parlamenti hivatal illetékes osztályával. A másik lehetőség független a képviselőtől, előre be kell jelentkezni és 30 fős csoportokban hétfőn és pénteken két időpontban lehet egy félórás vezetésen részt venni. Mindkét típusú látogatás ingyenes és képzett idegenvezetők viszik a

csoportokat. Külföldről a nagykövetségen, illetve konzulátuson keresztül lehet ezt az igényt jelezni.

Képviselési demokrácia népszerűsítése – programok, események

2015-ben indították az az [online oktatási programot](#), amely a különböző oktatási segédanyagokat, szövegeket, filmeket, interaktív feladatokat tartalmaz egy-egy témakör köré csoportosítva. Ilyen témakörök: a demokrácia, szavazások, jogszabályok és törvények, a média szerepe a parlamentben, az ír parlament és működése.

A parlament honlapján különféle [kiadványokat](#) jelentetnek meg a törvényhozás működésére vonatkozóan.

LENGYELORSZÁG

A lengyel parlament: Zgromadzenie Narodowe

Kamarák száma: kettő

Alsóház: Sejm – 460 fő

Felsőház: Senat – 100 fő

A parlament működésének nyilvánossága

Alsóház

Az [alkotmány](#) 113. paragrafusa kimondja, hogy a Sejm ülései nyilvánosak. Ha az államérdek úgy kívánja, a képviselők felének minősített többségével meghozott döntés nyomán zárt ülést lehet tartani.

Az információszabadság részeként az állampolgároknak jogában áll, hogy hozzáférjenek (mások mellett) az általános választások nyomán megalakuló, közhatalmat gyakorló testületek működésére vonatkozó információkhoz és dokumentumokhoz, valamint azok ülésein részt tudjanak venni és ott kép- és hangfelvételeket készíthessenek (61. cikk). E jog csak egyes esetekben (például más személyek szabadságának és jogainak védelme, közrendet vagy biztonsági érdekeket érintő esetek) korlátozható.

A ház ülései nyilvánosak. A parlamenti nyilvánosság érvényesülését szolgálják a következő, **házzabályban előírt kötelezettségek** is: a ház ülésének időpontját előre nyilvánosságra kell hozni, biztosítani kell, hogy a sajtó és televízió közvetíthessen az ülésről, illetve azt, hogy az érdeklődő állampolgárok – a házelnöki szabályzatnak megfelelően - az ülésteremben is követhessék az ülés menetét. Ha az államérdek úgy kívánja, az Elnökség vagy 30 képviselő kérésére zárt ülést tartását lehet kezdeményezni. A döntéshez az jelenlévő képviselők (számuk minimum az összes képviselő fele legyen) szavazatának abszolút többsége szükséges. ([házzabály](#) 172. cikk)

Az ülésekről jegyzőkönyvet kell készíteni. A plenáris ülés a honlapon élő adásban követhető.

Felsőház

A szenátus üléseinek nyilvánosságát a felsőház [házszabálya](#) garantálja (36. cikk) A 37. cikk kimondja, hogy az állampolgároknak az ülésekhez való hozzáférését a következő garanciák biztosítják: ülések időpontjának nyilvánosságra hozatala, a közvetlen részvétel lehetősége a plenáris és a bizottsági üléseken, a jegyzőkönyvekhez való hozzáférés lehetősége és az élő egyenes internetes közvetítés biztosítása.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

Alsóház

A lengyel alsóház vonatkozó szabályzat a **házelnök** egy 2008-as **belső rendelkezése**, amely a parlamentbe épületeibe történő személyes és gépjárművel történő bejutás szabályozásáról szól³⁹.

Az újságírókra vonatkozó **főbb szabályok** a következők. Általános szabályként az újságírók szabadon mozoghatnak a Szejm épületében, kivéve néhány területet, (képviselői hotel, étterem, könyvtár olvasóterme). Fotózni, forgatni itt csak a házelnök engedélyével lehet (fenti szabályzat, 68. cikkely).

A látogatói karzaton a sajtó számára elkülönített, a szükséges technikával felszerelt rész van, ahonnan az újságírók követhetik az ülés menetét (13. cikkely). Az ülésterembe az újságírók nem léphetnek be. Ülés idején az állandó akkreditációval és egyes a napi belépővel rendelkező újságírók a terem mellett lévő társalgóban is dolgozhatnak (41 cikkely).

Különleges esetekben a **házelnök vagy a hivatalvezető** időszakosan korlátozhatja azon újságírók létszámát, akik a sajtógalériára és/vagy a társalgóba beléphetnek. (67. cikk)

A Szejm első emeleti fő csarnokában kialakítottak egy külön sarkot, ahol interjút lehet készíteni a képviselőkkel és az anyagot, akár nagyméretű file-okat azonnal továbbítani lehet anélkül, hogy közvetítő kocsira lenne szükség.

Sajtótájékoztató tartására a legtöbb esetben a technikailag szintén jól felszerelt sajtóteremben kerül sor. A képviselők, szenátorok, lengyel EP képviselők számára nyitott ez a lehetőség. A sajtótermet előre le kell foglalni, a maximális időtartam 30 perc. (67/a cikkely). Ezen kívül még két helyszínen szoktak sajtótájékoztatót tartani (közel a főbejáratához az épületen belül illetve a földszinten a fő csarnokban), de a házelnök más helyszínekre vonatkozóan is adhat engedélyt.

A média szabályok megszegésére vonatkozóan a szabályzat **szankciókat** is kilátásba helyez. Indokolt esetben, tekintettel a parlamenti munkavégzés megfelelő körülményeinek és a belső biztonság fenntartására a hivatalvezető értesítése mellett a **biztonsági őr** vezetője időszakosan felfüggesztheti a belépési jogosultságot, érvényteleníthet az akkreditációt. Ez különösen abban az esetben lehet indokolt, ha valaki megszegi a belső szabályokat, zavarja a

³⁹ The Order No. 1 of the Speaker of the Sejm of 9 January 2008 on the entry of persons to the buildings and of vehicles to the premises administered by the Chancellery of the Sejm (as amended) – elérhető csak lengyelül: ZARZĄDZENIE NR 1 MARSZAŁKA SEJMU z dnia 9 stycznia 2008 r. w sprawie wstępu do budynków pozostających w zarządzie Kancelarii Sejmu oraz wjazdu na tereny pozostające w zarządzie Kancelarii Sejmu

parlamenti munkát, sérti a parlament méltóságát, nem megfelelő módon viselkedik, s súlyosan megsérti más személyek magánszféráját.

A parlament látogatása

Alsóház

A honlapon lehet bejelentkezni parlamenti látogatásra, ugyanitt [virtuális sétát](#) is lehet tenni az épületben, a különböző termekben, hivatali helyiségekben stb. és egy harmincperces film is megtekinthető a ház történetéről, közelmúltbeli főbb eseményeiről. Minden hétköznapi van vezetés az épületben, amely ingyenes. A csoportok létszáma 15 fő lehet, a vezetés praktikus [szabályai](#) a honlapon megtalálhatók.

Képviselési demokrácia népszerűsítése – programok, események

A Szejm [könyvtára](#) mindkét háznak nyújt szolgáltatásokat, alapvetően zárt jogi és parlamenti szakkönyvtár, de igény esetén külső érdeklődőknek, kutatóknak is rendelkezésére áll. Szervezetileg a könyvtárhoz tartozik az archívum és a múzeumi kiállításokat rendező részleg is.

A Szenátuson belül az **Állampolgári kapcsolatok irodája** (Office for Citizen Relations) felelős a szenátus munkájára vonatkozó információk, ismeretek terjesztésére, az állampolgári kérdések megválaszolására, a fiataloknak szóló oktatási tevékenységek végzésére, kiállítások rendezésére, a szervezett vezetések lebonyolítására. Együttműködik a sajtóval is, és működteti a ház honlapját is.

LETTORSZÁG

A lett parlament: Saeima

Kamarák száma: egy

A parlament létszáma: 100 fő

A parlament működésének nyilvánossága

Az [alkotmány](#) 22 cikkelye rendelkezik a parlament üléseinek nyilvánosságáról. A jelenlévő képviselők kétharmados szavazatával az elnök, a miniszterelnök, egy miniszter vagy legalább tíz képviselő kérésére zárt ülést lehet tartani. Senki nem vonható felelősségre azért, ha a parlament vagy bizottságai üléseiről a tényeknek és a valóságnak megfelelően tudósít. Zárt plenáris vagy bizottsági ülésről csak az elnök engedélyével lehet információkat közölni (34. cikk).

A [házszabály](#) kimondja a bizottsági ülések nyilvánosságát, de a ház vagy a bizottság dönthet úgy, hogy zárt ülést tart (159. cikk).

A bizottsági ülésekről jegyzőkönyv készül, amely tartalmazza az ülés kezdetének és végének időpontját, a résztvevő képviselők, az elnök, a jegyzőkönyvvezető nevét, az ülés típusát (zárt vagy nyitott), a megtárgyalt témákat, az elfogadott határozatokat és a szavazások eredményeit (házszabály 163. cikk).

A plenáris ülésekről video felvétel készül, amelyek a honlapon visszamenőleg megtalálhatók.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

2010-ben **fogadta el a parlament elnöksége a sajtó munkatársaira vonatkozó belső szabályokat**, amelyek magukban foglalják az akkreditáció szabályait, a munkavégzéshez szükséges feltételeket, WIFI használatot, az audiovizuális anyagok felhasználhatóságát, a törvényhozás munkájára vonatkozó információkhoz való hozzájutás és a szerzői jog kérdéseit valamint a plenáris ülésteremben történő újságírói munkavégzés szabályait.⁴⁰

Mint minden látogatótól, a parlamenti újságíróktól is elvárják az általános viselkedési és illemszabályok betartását.

Az újságírók számára számítógépekkel ellátott külön média helységet tartanak fenn az épületben. A Házban szabad WIFI működik. A plenáris ülés idején a Sajtószolgálat biztosítja az üléssel kapcsolatos információkat (napirend, irományok, szavazások stb.) az újságíróknak.

Az újságírók a plenáris ülésterem látogató karzatán foglalhatnak helyet, míg **a fotósok, operatőrök a képviselőknek fenntartott teremrészben is, a plenáris ülésterem hátsó részén tartózkodva készíthetnek felvételeket.** E teremrész megközelítése a látogatói karzat felől történik. Zárt ülés esetén a képkészítés tilos, és a sajtó munkatársai nem tartózkodhatnak itt.

Nyilvános ülés esetén – amennyiben az nem zavarja az ott tartózkodókat –, rövid ideig (max. öt percig) a karzatról is lehet képeket vagy felvételeket készíteni betartva a sajtómunkatársak és a biztonsági szolgálat útmutatásait.

Nyilvános plenáris ülés idején interjút és vágóképeket az **üléstermen kívül** lehet csak készíteni.

Az ülésteremben tartózkodó újságíróknak csendben kell lenniük, nem zavarhatják az ülést, tartózkodni kell a mobiltelefonálástól és általában követniük kell a sajtószolgálat és a biztonságiak instrukcióit.

A szabályokat megszegőket a sajtószolgálat vagy a biztonsági szolgálat munkatársai rendreutasítják, súlyosabb esetben **kivezetik a plenáris ülésteremből.**

A parlament látogatása

A parlamenti [látogatásra](#) egyénileg és csoportosan is lehet jelentkezni, legalább két nappal a tervezett időpont előtt. A látogatásokat, amelyekre minden hétköznapi van lehetőség, a 2009-ben alapított [Látogató és Információs Központ](#) munkatársai szervezik.

A házszabály szerint a látogatóknak be kell tartaniuk a biztonsági szabályokat és a látogatás rendjére vonatkozó előírásokat és az általános etikai és viselkedési normákat. Nem zavarhatják meg a demokratikus rendet és a parlament működését (232. cikk).

A parlament épülete [virtuális túrán](#) is bejárható.

⁴⁰ <http://www.saeima.lv/en/news/informacija-mediju-darbam-saeima-1>

Képviselési demokrácia népszerűsítése – programok, események

A lett parlament széleskörű tájékoztatást, programválasztékot [kínál](#) a parlamenti munka iránt érdeklődő polgároknak.

A már említett [Látogató és Információs Központ](#) alapvető küldetése a törvényhozás intézménye és a nyilvánosság közti kapcsolat biztosítása, ápolása és az érdeklődők tájékoztatása. Feladatai közé tartozik többek között információ biztosítás a parlament működéséről, a képviselők elérhetőségéről, a törvénytervezetek aktuális állásáról, a parlamenti jegyzőkönyvekről, video és audio felvételekről, parlamenti látogatás feltételeiről, plenáris és bizottsági ülésen való részvétel lehetőségéről. Emellett igény esetén találkozót szerveznek egy-egy képviselővel, információs és történeti [anyagokat](#) készítenek a parlamentről, illetve megválaszolják a különböző módon (levél, e-mail, telefon) feltett állampolgári kérdéseket is.

A központban lehetőség van arra is, hogy az állampolgárok leadják a törvényhozásnak címzett észrevételüket, beadványukat. Az [alkotmány](#) 104. cikkelye biztosítja azt a jogot, hogy az állampolgárok az országos vagy helyi szintű kormányzati intézményekkel kapcsolatban észrevételt tegyenek és arra választ is kapjanak. Ezek a beadványok – munkájuk egyik visszacsatolásaként – fontos információkat tartalmaznak a képviselők és a parlamenti csoportok számára. Ezért a parlament összegyűjti és feldolgozza, majd továbbítja azokat a Mandátum, Etikai és Észrevétel bizottságnak. A feldolgozás során készült összefoglaló a bizottság honlapján elérhető. A választ egyébként egy hónapon belül kell a benyújtónak megkapnia. Az állampolgári beadványokkal kapcsolatos rendelkezésekről külön jogszabály is szól (Law on Submissions). A Látogató központ munkatársai a beadvány megszövegezésében is segítséget nyújtanak. Nem adnak viszont jogi tanácsokat, egyéni szociális kérdések megoldásával nem foglalkoznak, illetve panaszkezelést sem végeznek.

Évente megrendezik [az ifjúsági parlamenti programot](#), melynek keretében két ülést is tartanak és azokat a parlamenti televízió is közvetíti a honlapon. Az üléseket a házelnök vezeti a diákokból álló elnökséggel együtt irányítja. A résztvevők deklaráció tervezeteket fogalmaznak meg, bizottságokat alakítanak, majd bizottsági és plenáris ülésen tárgyalják meg az indítványokat, végül szavaznak.

2012-ben indították be az ún. [iskolai programot](#), amelynek keretében a parlamenti képviselők ellátogatnak a programra jelentkező középiskolákba, előadást tartanak, válaszolnak a diákok kérdéseire. A program része egyes parlamenti törvényhozási helyzetek szimulálása, pl. szavazás is.

A Saeima is csatlakozott a különböző szakmákat és munkahelyeket megismertető országos programhoz, és az adott nyílt napon ([Job Shadowing Day](#)) középiskolás diákok egy csoportját fogadja a házelnök, amelynek keretében a diákok a törvényhozás és tagjai mindennapi munkájába nyerhetnek betekintést.

A parlament különböző szakmai [eseményeket és programokat](#) is szervez részben nem-kormányzati és egyéb civil szervezetekkel való együttműködés keretében.

A lett parlament folyamatosan kapcsolatban áll az országban működő [társadalmi szervezetekkel](#). A törvényalkotás mindennapi munkafolyamatából adódó kapcsolattartáson túl rendszeres fórumokat tartanak a parlament és civil szervezetek képviselői annak érdekében, hogy ez utóbbiak minél inkább érvényre tudják juttatni szervezeteik, végső soron az

állampolgárok érdekeit az egyes szabályozás alatt álló társadalmi, gazdasági stb. kérdésekben. A Saeima által 2006-ban kiadott [deklaráció](#) ennek az együttműködésnek a stratégiáját, fő alapelveit fogalmazza meg. Deklarálja a civil társadalomnak és a demokratikus törvényhozás közti minőségi kapcsolat fontosságát, a parlament és a civilek kölcsönös megértésén és együttműködésen alapuló kapcsolat jelentőségét. Ennek keretében minden évben külön [fórumot](#) tartanak a kölcsönös érdekeken alapuló együttműködés értékelésére.

LITVÁNIA

A litván parlament: Seimas

Kamarák száma: egy

A parlament létszáma: 141 fő

A parlament működésének nyilvánossága

A Seimas ülései nyilvánosak. A házelnök, a köztársasági elnök, a miniszterelnök kérésére a ház dönthet úgy, hogy zárt ajtók mögött tanácskozik. Ez esetben csak a külön meghívott vendégek, valamint – szükség esetén – a főtitkárság munkatársai tartózkodhatnak a képviselőkön kívül az ülésteremben ([házzsabály](#) 101. cikk).

A nyilvános ülésekre minden, az épületbe való belépésre engedélyt kapott látogató bemehet. A parlamenti patkóban csak a képviselők, a titkárság munkatársai és a felszólalási joggal rendelkező vendégek tartózkodhatnak (102. cikk).

A litván parlament honlapján megtalálható egy nagyon részletes, 18 oldalas dokumentum, amely a Seimas épületének [belső rendjére vonatkozó szabályokat](#) tartalmazza. A dokumentum a következő fő témaköröket tárgyalja és szabályozza, európai összehasonlításban is igen részletesen:

- az épületbe való bejutás szabályai;
- parlamenti belépők típusai és érvényessége, kiadásuk eljárásai;
- ellenőrzés a belépéskor;
- az épületben tartózkodókra vonatkozó szabályok, viselkedés, öltözködés, mobil telefon használat stb.;
- a plenáris ülésterem rendjével kapcsolatos előírások, ülés idején és azon kívül;
- a plenáris ülésterembe való belépés eljárása az ülés kezdete előtt és az ülés alatt;
- belépés rendje zárt ülés esetén;
- a médiamunkatársak akkreditációs eljárása; munkafeltételek, akkreditáció lejárata.⁴¹

⁴¹ <http://www3.lrs.lt/docs2/IMJNIEZR.PDF>

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

Külön belső **dokumentum**⁴² szabályozza a sajtó munkatársainak bejutását és munkavégzésével kapcsolatos kérdéseit a parlamentben. A szabályokat úgy alakították ki, hogy összhangban legyenek a különböző, az állampolgárok állami és helyi információkhoz való hozzáférését biztosító jogszabályokkal vagy a VIP személyek védelmére vonatkozó szabályokkal.

Az újságírók állandó (maximum 12 óra vagy a következő naptári év január elsejéig szóló) vagy napi belépőt kérvényezhetnek. Reggel 7 és este 9 között, illetve az ülés végéig léphetnek be az épületbe. Ingyenesen használhatják a hivatal IT részlege által készített hang- és képfelvételeket és azokat a technikai eszközöket, amelyeket kifejezetten az újságírói munkavégzéséhez biztosít a Ház. Az akkreditációs kártyát, legyen állandó vagy egynapos, jól láthatóan kell viselni. Az újságíróknak joguk van minden, a számukra felajánlott helyiség, eszköz és információs anyag (sajtóközlemény, tájékoztató, korábbi rögzített felvételek stb.) használatára.

Az épületben lévő biztonsági pontokról nem készülhetnek felvételek. A plenáris ülésteremben csak az első emeleti karzaton lehet tartózkodni, fotót, filmfelvételt készíteni.

Az újságírók részt vehetnek az elnök értesítésével az állandó bizottságok, egyéb bizottságok, parlamenti frakciók ülésein. A frakciók esetén a frakcióvezető hozzájárulása szükséges.

Amennyiben az újságíró a Házelnökkel kíván interjút készíteni, előre meg kell állapodnia az időpontban és a témákban a Házelnök szóvivőjével.

A hivatal és részlegei működéséről a Főtitkár, a helyettes főtitkár, a Kommunikációs Osztály vezetője, a PR részleg vezetője vagy egyéb más felhatalmazott részlegvezető nyújt tájékoztatást.

Amennyiben az újságíró a vonatkozó szabályozásokat (lásd fenti belső szabályzat, a Ház belső rendjére vonatkozó szabályzat, az újságírók etikai kódexe vagy az épület biztonságáért felelős szolgálat tagjai kérései) nem tartja be, **állandó belépőjét egy hónaptól egy évig terjedő időszakra bevonhatják**, napi belépési engedély esetén a jogosultságot visszavonhatják és hat hónaptól egy évig terjedő időszakra a belépést korlátozhatják.

A parlament látogatása

A parlament épülete munkanapokon [látogatható](#), a látogatásokat a Közönségszolgálati Osztály (Public Relation Unit) szervezi. A csoportoknak előre be kell jelentkezniük, az egyéni látogatók maximum 30 fős csoportokban ismerkednek meg a parlamenttel. A vezetést az osztály munkatársai tartják: a vezető bemutatja a parlament működését, összetételét, történetét, a csoport megtekinti a főbb tereket és a Seimas kiállítótermében megrendezésre kerülő aktuális kiállítást.

⁴² A Litván Parlament (Seimas) Hivatalához történő, információszolgáltatókra és közvetítőkre vonatkozó akkreditációs eljárás leírása ([Description of the Procedure of Accreditation of Representatives of Public Information Producers and/or Disseminators to the Office of the Seimas of the Republic of Lithuania](#))

A parlament a honlapon [virtuális séta](#) keretében is bejárható.

Képviselési demokrácia népszerűsítése – programok, események

A már említett **PR részleg** feladata a kapcsolattartás a parlament és közintézmények, kormányzati szervek, önkormányzatok, diplomáciai testületek, civil szervezetek, média és egyéb nyilvános szervezetek között. A részleg

- működteti és tartja karban a parlament honlapját,
- vezeti és szervezi a hivatalos és turisztikai célú csoportlátogatásokat az épületben,
- tervezi, szervezi és koordinálja a publikációs tevékenységet,
- felelős a parlament belső (*Seimo kronika*) és a külföldnek készülő angol nyelvű lapja ([Lithuanian Parliamentary Mirror](#), 2012-től elektronikus [Hírlevél](#)) szerkesztéséért,
- szervezi a parlament rendszeres kiállításait.

A litván Parlament épületén belül néhány éve működik egy könyvesbolt, amelyet nem a parlament hivatala üzemeltet, hanem egy magánvállalkozónak adták ki. A parlamenti belépővel rendelkezők és a látogatók vásárolhatnak itt könyveket, újságokat és parlamenti ajándéktárgyakat. Parlamenti tárgyú könyveket és a törvényhozás hivatalos dokumentumait nem itt lehet megvásárolni, hanem az állam hivatalos kiadványait árusító, állami kézben lévő könyvboltban az épületen kívül.

A parlament [archívuma](#) a nyilvánosság számára is elérhető, az archivált dokumentumok megtekintéséhez a főtitkár engedélye szükséges.

LUXEMBURG

A luxemburgi parlament: Chambre des Députés

Kamarák száma: egy

A parlament létszáma: 60 fő

A parlament működésének nyilvánossága

A parlament ülései [nyilvánosak](#), minden polgárnak joga van az üléseket akár a helyszínen is követni. A [házsabály](#) szerint a nyilvános üléseket vagy az azokról készített összefoglalót a Büro által meghatározott, a modern telekommunikációs eszközök kínálta valamely módon közvetítik (163. cikk). A [Chambre TV](#) nevű parlamenti csatorna közvetíti az üléseket.

A házsabály kimondja, hogy az ülésekről jegyzőkönyv készül és azt a Büro által meghatározott módon közzéteszik. ([házsabály](#) 162. cikk) A [jegyzőkönyvek](#) a parlament honlapján érhetőek el.

A plenáris ülést az érdeklődők a második emeleti karzatról követhetik, a látogatóknak kerülni kell a tetszésnyilvánítást.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

A sajtó működésére **nincs külön törvényi vagy belső szabályozás**. Az épületen belül fényképek, kép- vagy hangfelvételek készítéséhez előzetes hivatali engedély szükséges, amit általában minden vita nélkül megadnak. A plenáris ülésen az első 3-5 percben lehet fotózni, felvételt készíteni, egyébként a sajtó munkatársai a parlamenti élő közvetítés felvételeit használják.

A parlament látogatása

A parlament [látogatására](#) a kívánt időpont megadásával online lehet jelentkezni. A látogatást során nemcsak az épületet mutatják be, hanem a parlament működéséről és funkcióiról is tartanak ismertetést.

Képviselési demokrácia népszerűsítése – programok, események

A honlapon külön almenüben nyújtanak tájékoztatást a fiataloknak a parlament működéséről, összetételéről, a törvényhozás folyamatáról. Egy [kvízzjáték](#), [videofilm](#), parlamenti látogatás lehetősége, linkgyűjtemény is szerepel a kínálatban.

A 14-24 éves, Luxembourgban élő korosztálynak a parlament az ifjúsági ügyekért felelős minisztériummal és helyi ifjúsági szervezetekkel együtt egy évig tartó, [Ifjúsági Parlament](#) (IP) nevet viselő programot szerveznek, melynek részletei saját ifjúsági honlapon találhatóak. A programban az ifjúságot érdeklő és érintő témákban szimulálják a parlament működését. Az ifjúsági parlament szervei a plenáris ülés, a Végrehajtó Bizottságot, öt szakpolitikai bizottság és a médiacsoport. Az IP tagjai öt állandó bizottságban dolgoznak, majd a hónapokig tartó rendszeres felkészülés után jutnak el a témák parlamenti megvitatásáig és a parlamenti szavazáshoz. Az ifjúsági parlament mellett a szintén fiatalokból álló médiacsoport tagjai rögzítik, fotózzák és filmezik az IP egyéves munkáját. A IP tagjai számára külön [etikai kódex](#) van érvényben., a működés kereteit a négy párti [megállapodás](#) rögzíti.

A törvényhozás működésére vonatkozó jelentések, információs anyagok, és [publikációk](#) a honlapon is megtalálhatók.

MÁLTA

A máltai parlament: Il-Kamra Tad-Deputati

Kamarák száma: egy

A parlament létszáma: 70 fő

A parlament működésének nyilvánossága

A [házszabály](#) szerint a parlament üléseiről jegyzőkönyv készül, amelyet a ház hivatalos lapjában jelentetnek meg. A zárt ülések esetén a Ház dönthet úgy, hogy nem készül jegyzőkönyv, vagy ha mégis, azt nem hozzák nyilvánosságra (171-173. cikkek).

A házszabály felhatalmazza az Ügyrendi bizottságot (House Business Committee), hogy döntsön arról és időről időre felülvizsgálja, hogy milyen módon közvetítsék a parlamenti üléseket (élő adás, videó, audio felvétel stb.) és milyen módon tegyék közzé a korábbi

ülésekről készült felvételeket. A nemzeti rádió csatorna élőben közvetíti a plenáris üléseket, de a házelnöknek lehetősége van a közvetítést bármikor megszakítani (173. cikk).

A parlament honlapján a plenáris ülés [élő](#) video és audio adásban követhető, a korábbi felvételek az [archívumban](#) visszakereshetők.

A parlament látogatása

A parlamenti látogatás során megtekintik a plenáris üléstermet, ahol a 18 órakor kezdődő „Kérdések ideje” parlamenti napirendet is követni lehet a látogatói galériáról.

Képviselési demokrácia népszerűsítése – programok, események

A máltai parlament éves jelentései az alaptevékenységről szóló részek mellett tartalmazzák azokat a programokat, eseményeket is, amelyeket a parlament szervezésében valósítanak meg, vagy amelyeknek a parlament ad otthont. A programok azt jelzik, hogy a törvényhozás és intézménye számára fontos általában a társadalommal és egyes csoportjaival vagy intézményeivel az élő kapcsolat fenntartása. A [jelentések](#) 2013-ig találhatók a honlapon.

Néhány konkrét példa a korábbi programokra:

Ifjúsági parlament – a 2004-ben indított program során a diákok számára lehetővé teszik, hogy számukra is releváns témákat vitassanak meg a parlamenti munka keretei között. A fiatalok kifejthetik álláspontjaikat, érvelhetnek, dönthetnek. A programot a parlament egyik alelnöke vezette.

Tudomány a Házban – 12 poszter kiállításán mutatták be a Máltai Egyetemen folyó legígéretesebb aktuális kutatások helyzetét a molekuláris biológia, fogászat, orvosi genetika stb. területeken.

Nyílt nap – több hivatallal együtt a parlament is kinyitja kapuit az érdeklődők előtt és a választópolgárok a ház vezetőivel, képviselőivel is személyesen találkozhatnak.

Ökoiskola parlamentje – a parlament egyik ifjúsági programja az EcoSkola Parliament, amelyet a törvényhozás környezetvédelmi szervezetekkel és az EU delegációval együtt szervez meg és a házelnök a fővédnöke. Valamely környezetvédelmi témában tartanak parlamenti ifjúsági napot, ahol a diákok találkozhatnak a képviselőkkel és velük együtt vesznek részt a törvényhozást szimuláló parlamenti játékban. A gyakorló politikusokkal és döntéshozókkal szemtől szemben tárgyalhatták meg a környezetvédelem aktuális kérdéseit a demokratikus vitakultúra és véleményformálás eszközeit gyakorolva.

Az állampolgárok európai éve – e program keretében a máltai parlament csatlakozott az EU 2013-as akkori programjához, és szervezett külön ülést, amelyre a civil társadalom képviselőit is meghívták és tárgyalták meg velük e terület aktuális témáit és javaslatait.

A [millParlament](#) a ház hivatalos kiadványa, amely a honlapon olvasható és a parlamenti tevékenységről és eseményekről tájékoztat. 2013-tól jelenik meg.

A parlamentben időszaki kiállításokat is rendeznek. Ilyen volt például legutóbb a Női menekültekről szóló fotókiállítás.

NÉMETORSZÁG

A német parlament: Parlament

Kamarák száma: kettő

Alsóház: Deutscher Bundestag – 631 fő

Felsőház: Bundesrat – 69 fő

A parlament nyilvánossága

Alsóház

A német Bundestag plenáris ülései az [Alkotmány](#) 42.§ (1) szerint és a [házsabály](#) 19.§ szerint nyilvánosak. Az alkotmány a képviselők egy tizedének, illetve a kormány kérésére, kétharmados szavazással lehetővé teszi a zárt ülés elrendelését.

A házsabály rendelkezik a bizottsági ülésekről is, amelyek alapesetben zárt ülések (házsabály 68. cikk). A bizottság valamely napirendi pont vagy annak egy része tekintetében dönthet úgy, hogy ülése nyilvános legyen. Az ülés nyilvános, ha a belépést a sajtónak vagy egyéb hallgatóknak a teremviszonyoktól függően megengedik.

Nyilvános ülést tartanak akkor is, ha több bizottság közösen tárgyal egy indítványt egy ülésen, és amelyen a végső javaslatokat és az első helyen kiemelt bizottság jelentését elfogadják.(házsabály 69A cikk) Az állandó bizottságok bizonyos témákban nyilvános meghallgatást tarthatnak ahol a téma érintettei, az érdekképviselők, vagy más, információval rendelkezők is részt vesznek (70. cikk).

A Bundestag Berlinbe való visszaköltözése után hozták létre a [parlamenti televíziót](#), amely kezdetben a plenáris üléseket, a nyilvános bizottsági üléseket rögzítette és sugározta. Ma két csatornán, folyamatosan lehet követni a nyilvános üléseket, egyéb parlamenti rendezvényeket, tudományos konferenciákat, kulturális programokat, vagy az ifjúsági parlament programjait is.

Mindkét ház honlapján találunk **médiatárat**⁴³, ahol nemcsak az ülések felvételei találhatók meg visszamenőleg, hanem bármely, a parlamenttel, működésével, programokkal kapcsolatos korábbi felvételt, interjút is meg lehet nézni.

Felsőház

Az alkotmány (52.cikk) alapján a Bundesrat ülései nyilvánosak, de zárt ülés is elrendelhető ([házsabály](#) 17. cikk). A zárt ülésen elhangzottak bizalmas információk, hacsak a felsőház másként nem dönt. Egy ülés zártságának feloldását ki kell hirdetni. A 37. § (2) szerint a bizottsági ülés zárt, hacsak a bizottság másként nem dönt.

A bizottsági ülésről jegyzőkönyv készül, aminek a részvevők nevét, a beadványokat, a tárgyalások eredményét, a döntések szavazatarányát és a szavazatok tartományi megoszlását

⁴³ Bundestag: <http://www.bundestag.de/mediathek>

Bundesrat: <http://www.bundesrat.de/DE/service/mediathek/mediathek-node.html>

minimum tartalmaznia kell. A jegyzőkönyv bizalmas iratnak számít, hacsak a bizalmasságot a bizottság meg nem szünteti. Ha a bizottság másképp nem rendelkezik, egy-egy döntés megfogalmazása és indoklása nyilvánossá tehető. (házsabály 44. cikk)

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

Alsóház

A Házsabály mellékleteként szereplő [Házirend](#) 6. paragrafusa **általánosságban** szól a fotózásról, forgatásról, a médiáról. Kimondja, hogy, a nyilvános ülésekről, parlamenti testületek egyéb üléseiről felvételeket csak az arra kijelölt helyeken lehet készíteni. Reklámcélokra egyáltalán készíthetők felvételek, míg magáncélokra csak akkor, ha az a parlamenti ügymenetet és az ott tartózkodók személyiségi jogait nem sérti. A termekben csak üléseken kívül készíthetők felvételek.

A konkrétumokat a sajtóra (is) vonatkozó belső szabályozás, egyfajta viselkedési kódex tartalmazza, amely **a Német Bundestag épületeibe és területére való bejutás és a viselkedés szabályai** címet⁴⁴ viseli.

Az újságírók napi, éves vagy választási ciklusra szóló belépési engedéllyel léphetnek be a Bundestag területére. **A fotózáshoz és filmforgatáshoz külön engedély szükséges, amelyet a sajtóiroda ad ki.**

A sajtó munkatársai a plenáris ülésterembe nem – a plenáris ülés idején kívül sem - mehetnek be. Általános szabály, hogy a parlamenti helységeket, (plenáris terem, megengedett folyosók, termék, de a tetőterasz és a kupola is) kifejezetten **parlamenti sajtófeladatok ellátása végett lehet használni**, ott tartózkodni, fotózni, forgatni. A plenáris ülésteremben csak a sajtópáholyban lehet dolgozni. Személyes iratok, melyek tartalma felismerhető, engedély nélküli fotózása tilos. Részletesen meghatározzák, hogy az ülésterem környékén, egyes helyiségekben vagy a Reichstag épületén kívüli egyes épületekben hol lehet tartózkodni. Így pl. az ún Westlobbyban (az ülésteremtől nyugatra eső előtér) lehet, de az Ostlobby területét protokolláris vendégek részére kell fenntartani. A Westlobby területén az üvegajtótól a plenáris bejáratát tartó szakaszt szabadon kell hagyni, itt **nem lehet forgatni és fotózni**.

Az egyéb épületekben általában az a szabály, hogy a sajtó munkatársai akkor tartózkodhatnak ott, ha valamely parlamenti testület ülészik, ha az újságírónak megbeszélte időpontja van valamely képviselővel, ha nyilvános rendezvényt tartanak, vagy ha az újságíró a Sajtóiroda engedélyével rendelkezik. Magát a Sajtóirodát mindig fel lehet keresni. Az újságírók az épületek alatti folyosókat is használhatják.

A frakciók által használt egyéb területeken az újságírók a frakciók engedélyével tartózkodhatnak. A Reichstag elnöki szintjére csak előre megbeszélte időpont alapján, vagy a sajtó számára nyilvános eseményre lehet bemenni. A bizottsági üléstermekbe való belépésről a bizottság dönt. A büfében, étteremben nem szabad filmezni és fényképezni.

A szabályokat megszegőket a ház elhagyására szólíthatják fel és velük szemben **a házelnök belépési tilalmat is elrendelhet** (Házirend, 7§ 4.).

⁴⁴ németül [Zugangs- und Verhaltensregeln für die Liegenschaften des Deutschen Bundestages](#)

Felsőház

A [Házirend](#) rögzíti, hogy az éves vagy napi szintű akkreditációval rendelkező újságírók beléphetnek az épületbe (2§ (2) (3)) és a plenáris ülésterem karzatáról követhetik az ülés menetét. Ezen kívül a sajtórészleg előzetes engedélyével használhatják kameráikat, fényképezőgépeiket és hangrögzítő eszközeiket. A bizottsági üléseken ezt az engedélyt az elnök adja meg. (4§ 3.)

Arra vonatkozóan, hogy a Bundesrat valamely programjáról hol készülhet felvétel vagy fotó, nincs külön szabályozás. A Házirend úgy fogalmaz, hogy „tartózkodni kell minden olyan tevékenységtől, cselekedettől, amely a Szövetségi Tanács munkáját zavarná.” (4§ 1.)

Ha a Házirend szabályait valaki megszegi, személyazonossága azonosítása után a **belépés megtagadható** (6§ 1) tőle. Amennyiben a Bundesrat vagy a házelnök biztonságát, illetve a Ház rendjét garantáló szabályokat valaki megszegi, és ezzel akadályozza vagy megzavarja a törvényhozó testület működését, személye ellen a német Büntető kódex 106b paragrafusa szerint eljárás indítható.

A parlament látogatása

Alsóház

A német Bundestag többféle látogatás típusokat kínál az érdeklődőknek. Amikor a Ház nem ülészik, naponta 4 alkalommal indítanak **általános vezetést** a Reichstag épületében, amely során a látogatók az épülete története és építészeti bemutatása mellett a parlament működését, összetételét, munkamenetét is megismerhetik. A csoportok maximális létszáma 25 fő, a vezetés 90 percig tart.

A Reichstag épületének központi attrakciója a **kupola**, amely önmagában is, vezetés nélkül, audio guide segítségével ingyenesen látogatható. Nyitva 8 és 24 között, előzetes bejelentkezés szükséges, de bizonyos feltételekkel lehetőség van ettől eltérően is bejutni. A kupolát a vezetések után, egyénileg is végig lehet járni, e lehetőség a parlament munkamenetétől és – mivel a kupola felül nyitott –, az időjárástól is függ.

Azok az érdeklődők, akik a plenáris ülés munkáját szeretnék megtekinteni a plenáris heteken, kedden, szerdán és csütörtökön tehetik ezt meg. Körülbelül egy órát lehet eltölteni a **karzaton**. E látogatás ingyenes, de mivel a helyek korlátozott számban állnak rendelkezésre, előre kell jelentkezni.

Parlamenti képviselők meghívására csoportos látogatásra is van lehetőség. A látogatás ideje alatt a vendégek részt vehetnek a plenáris ülésen, beszélgetést folytatnak a meghívó képviselővel, majd közös fotó is készül. A csoport létszáma korlátozott a helyek száma miatt.

A parlamenti szünetek időszakában lehetőség van a parlamentről szóló általános, rövid előadásokon való részvételre, amelyet a karzaton tartanak. Erre minden nap van lehetőség, meghatározott napokon angol, illetve francia nyelven is.

Kisgyerekes családok számára (gyerekek 6-14 éves korig) **családi vezetéseket** is tartanak hétfőként és ünnepnapokon. A **művészeti, építészeti vezetéseken** az épület és története áll a középpontban. Külföldieknek igény szerint csoportos látogatást szerveznek (6-25 fő), a németen kívül még 9 nyelven.

Felsőház

A Bundesrat is [többféle programot](#) kínál a látogatóknak. Az egyórás általános vezetés során a látogatók megismerhetik a felsőház működését és látogatást tesznek az épületben. Egy másik vezetés kiegészül a plenáris ülés munkájának megtekintésével (90 perces program). A Ház évente mintegy 70 ezer látogatót fogad.

A képviseleti demokrácia népszerűsítése – programok, események

Alsóház

Évente öt alkalommal ún. **gyereknapot** tartanak, amikor kifejezetten az 5-14 éves korosztálynak tartanak vezetések az épületben. Emellett igény esetén más alkalmakkal is lehetőség van iskolai csoportos vezetésekre, a csoportlétszám max. 25 fő. Előzetes jelentkezés szükséges.

A Bundestag Látogatói szolgálata ([Besucherdienst](#)) az a részleg, amely középiskolásoknak szervezi „**A parlamenti demokrácia játékos tanulása**” elnevezésű [programot](#). A diákok lehetőséget és terepet kapnak arra, hogy egy-egy kiválasztott témában (pl. fiatalok és alkoholtilalom, állatvédelem, szélerőművek építésének szabályozása stb.) modellálják a parlamenti munkát, a törvényhozás menetét. Részt vehetnek döntéshozatali folyamatban, ütköztethetik a politikai és szakmai véleményeket, gyakorolhatják a kompromisszum keresés és elérés technikáit a képviselői játékhelyzetben. A program félnapos, a Bundestagban épületében, meghatározott forgatókönyv szerint zajlik.

Az [Ifjúság és Parlament](#) program keretében 315 fiatal az ország minden részéből négy napra parlamenti képviselővé „válhat” és négy törvényjavaslat megtárgyalása során gyakorolhatja és „élheti át” a törvényhozó munka nehézségeit és szépségeit.

A Bundestag külön ifjúsági [honlapot](#) működtet, amelyen aktuális parlamenti, közpolitikai információk, írások és hírek olvashatók. A honlap tájékoztatja az érdeklődőket az ifjúsági programokról, hazai és külföldi ösztöndíj lehetőségekről is. Kisebb gyerekeknek szól a játékos, interaktív felületeket tartalmazó, a parlamentet és működését bemutató [gyerekhonlap](#).

A politikai ismereteket, a politikai tudományt és kultúrát közvetítő szakmák képviselőinek különböző [szemináriumokat](#) szerveznek, melyeken a résztvevők (pedagógusok, újságírók, egyéb közvetők) a helyszínen találkozhatnak képviselőkkel a parlament különböző frakcióiból, sajtószolgálat munkatársaival, bizottsági tagokkal stb., illetve a helyszínen ismerhetik meg a törvényhozás működését, aktuális témáit.

Évente megrendezik a parlament [nyílt napját](#), amikor is a látogatók olyan tereket és épületrészeket is megismerhetnek, amelyeket normál látogatáson nem. Emellett természetesen tájékoztatást kapnak a parlament munkájáról, az épület(ek)ről is, bemutatkoznak a frakciók és a parlamenti bizottságok is a közönségnek.

A Bundestag nemcsak Berlinben, a Reichstagban és a többi parlamenti épületben keresi a kapcsolatot a nyilvánossággal, hanem olyan eszközöket is használ, amelyekkel magát a parlamentet, a parlamenti munkát a [képviselek tevékenységét viszi közelebb](#) a választókhoz. Ilyen eszköz pl. a parlamenti Infomobil, ami egy kis furgon és információs anyagokkal járja az országot vagy a parlamenti vándorkiállítások, amelyek adott választási körzetben mutatják be a törvényhozást és aktuális munkáját, vagy a hasonló célból felállítandó parlamenti bemutató standok is.

Az „Utak – tévutak – kerülőutak” címet viselő [állandó kiállítás](#) a német liberális parlamenti rendszer történeti fejlődését mutatja be. A kiállítás nem a parlament épületében, hanem a Deutscher Dom-ban található. A dóm épületének 5 teljes emeletén mutatja be a szövetségi állam parlamentarizmusa fejlődésének folyamatát és szakaszait, a döntéshozatali rendszertől a népképviselői funkcióin és eljárási rendjén keresztül a német politikai pártok fejlődésének bemutatásáig.

Egyéni látogatók, illetve kisebb csoportok esetén (10 fő alatt) félóránként indul ingyenes vezetés a kiállítással kapcsolatos valamilyen témát a középpontba helyezve, nagyobb csoportok esetén (10-50 fő) előzetes bejelentkezés szükséges. Igény szerint a vezetés a németen kívül angol és francia nyelven is lehetséges. A látogatók számára többnyelvű audio guide is rendelkezésre áll. A vetítőteremben minden nap 14 órakor különböző filmeket vetítenek. Néhány cím: Művészet a Reichstag épületében, A császárság és a Weimari Köztársaság – 1871-1933, A német Bundestag és elnökei.

Az időszaki kiállítások témaválasztásaival aktuális társadalompolitikai, politikai kérdések megjelenítéséhez és megvitatásához kívánnak hozzájárulni. Ezek a kiállítások a parlamenti negyed egyik újonnan épült épületében a Paul-Löbe Haus-ban tekinthetők meg. Jelenleg a [német-lengyel kapcsolatok](#) történetéről szóló kiállítás látogatható.

Szintén itt van a Bundestag [ajándékboltja](#) is. Az ajándéktárgyak nagy részén a Bundestag logója található, más részükön Berlin város jelképei. Az ajándékbolt honlapja: <http://www.bundestag-shop.de/>.

A parlament- és politikatörténeti kiállítások mellett a Bundestag a német művészeti élet képviselőinek is nyújt [megjelenési lehetőséget](#). Az egyik parlamenti épületben (Marie-Elisabeth-Lüders-Haus) külön kiállító tér áll rendelkezésre kortárs német művészek és munkáik kiállítására. Szintén itt található a Bundestag által gyűjtött parlamenti művészeti gyűjtemény is. Minden német középületre jellemző, hogy valamilyen formában megjelenik a [modern német művészet](#), ez a Parlament épületeiben is így van.

A Bundestag **ajándéküzlete** elsősorban online üzemel, ahol különféle ajándéktárgyakat, könyveket, papírárut stb. lehet vásárolni. Emellett újabban a Paul-Löbe Hausban kis shop is üzemel, ahol a képviselők, munkatársak vagy látogatók személyesen is válogathatnak a tárgyak között.

Felsőház

A felsőház is szervez olyan 15 év feletti korosztályt megcélzó programot, ami egy szerepjátékkal kiegészített 90 perces parlamenti látogatás keretében zajlik.

A [Fiatalok a Bundesrat-ban](#) nevet viselő kétnapos ifjúsági programot egy évben egyszer tartják meg, amelynek keretében a részvevő fiatalok a tartományokat képviselő felsőház működését szimulálják.

A [német egység napját](#) évenként más-más városban ünnepli a felsőház. Különböző, felnőtteknek és gyerekeknek szóló programokat szerveznek az adott helyszínen, ahol a német polgárok a történelemmel, felsőház szerepével ismerkedhetnek meg.

Okos telefonra készített ingyenes [alkalmazás](#) segítségével egyenes adásban követhető a Bundesrat ülése, állandó frissülő napirendje, megismerhető összetétele, működése stb. A gyerekek számára külön [alkalmazások](#) segítségével mutatják be a felsőház működését és

szerepét a német törvényhozásban. a Bundesrat jelen van Twitteren, a youtube-on tájékoztató filmekkel és a Flick-en fotógalériákkal.

A Bundestaghoz hasonlóan a felsőház is lehetővé teszi, hogy érdeklődők betekintsenek a kulisszák mögé és találkozhassanak a felsőház prominenseivel és tagjaival az évente megrendezésre kerülő [Nyitott kapuk](#) napon.

OLASZORSZÁG

Az olasz parlament: Il Parlamento

Kamarák száma: kettő

Alsóház: Camera dei Deputati – 630 fő

Felsőház: Senato della Repubblica – 322 fő

A parlament működésének nyilvánossága

Az [alkotmány](#) kimondja, hogy mindkét ház ülései nyilvánosak, mindkét ház vagy együttes ülésük zárt ülést is elrendelhet. (64. cikk)

Alsóház

A [házzsabály](#) megerősíti az ülések nyilvánosságát. E szerint a ház elnöke dönthet úgy, hogy a nyilvánosságot az ülés egyenes televíziós közvetítésen keresztül biztosítja. Az ülésekről szó szerinti és összefoglaló jegyzőkönyv készül, melyet nyilvánosságra (honlap, nyomtatás) hoznak. Bármely kormánytag, frakcióvezető vagy tíz képviselő kérésére a Ház zárt ülést tarthat. (63. cikk)

A házzsabály rendelkezik a nyilvánosság ülésteremben való jelenlétének szabályairól. A közönség a **karzaton** foglalhat helyet. Az ülés ideje alatt a tetszés vagy a nemtetszés kinyilvánításától tartózkodniuk kell. Minden karzaton helyet kell foglalnia egy ügyelőnek, aki felügyeli a rendet és betartatja az elnök rendelkezéseit. A felügyelőnek jogukban áll, hogy az elnök utasítására eltávolítsák a rendet zavaró személyt vagy személyeket. Ha nem állapítható meg a rendzavaró személye, a karzat megfelelő részét vagy akár az egész karzatot kiürítheti. Amennyiben a látogató a képviselőház egészét vagy valamely képviselőt megsérti, letartóztatják és az illetékes hatóságoknak átadják (64. cikk).

A bizottsági ülések eljárásairól a Ház főtitkára, mint felelős szerkesztő által kiadott Parlamenti Bizottságok Kiadványban lehet tájékozódni. A nyilvánosság a nyilvánosságra hozott (honlapon illetve nyomtatásban is) szó szerinti **jegyzőkönyvekből** tájékozódhat az ülésekről. A sajtó munkatársai és az érdeklődők zárt láncú közvetítő hálózaton keresztül követhetik a bizottsági ülések eseményeit. A bizottság, amennyiben az állam érdeke úgy kívánja, zárt ülést is tarthat (65.cikk).

Az alsóház televíziós [csatornája](#) közvetíti a plenáris és bizottsági üléseket, egyéb parlamenti eseményeket, konferenciákat, illetve archívumában a korábbi felvételek is megtalálhatók.

Felsőház

A Szenátus ülései nyilvánosak, de a tagok egytizede vagy a kormány valamely tagja kérésére zárt ülés is elrendelhető ([házsabály](#), 57. cikk). Erről nem kell külön szavazni. A házsabály határozza meg az ülésteremben való tartózkodás rendjét is. Amikor a szenátus ülésezik, a tagokon kívül az ülésterem földszinti szintjére (patkó) más nem léphet be. A közönség karzatra való bebocsátásának rendjét a háznagyok javaslatára a Szenátus elnöke határozza meg. A karzatokon tartózkodóknak csendben és fedetlen fővel kell követniük az ülést, tartózkodniuk kell a vélemény-nyilvánítástól. Rendzavarás esetén az ügyelők eljárási jogosultsága ugyan az, mint a képviselőházi ülés esetében. Akiket korábban kiutasítottak, nem engedhetők be újra a korábban kiürített karzatrészre vagy a karzatra, míg más személyek, érvényes belépővel igen. Azt a látogatót, aki megsérti a Szenátust vagy annak valamely tagját, illetve nem engedelmeskedik az elnöki utasításnak, letartóztatják és az illetékes hatóságoknak átadják (70-72. cikkek).

A Képviselőház és a Szenátus is működtet **web televíziót**⁴⁵, amelyeken keresztül a plenáris ülések, egyes bizottsági ülések eseményeit is nyomon lehet követni. Emellett korábbi sajtókonferenciák, házelnöki interjúk, egyéb parlamenti események felvételeit is le lehet játszani. 2001-ig visszamenőleg a Képviselőház munkájáról készült audio-vizuális felvételek is visszakereshetőek a honlapon.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

Mintegy 400 parlamenti újságíró fordul meg az alsóház épületében és tudósít rendszeresen a ház üléseiről és eseményeiről. Az újságírók a sajtópárholyból követhetik az eseményeket valamint egy szerkesztői iroda is rendelkezésükre áll.

A parlament látogatása

Alsóház

A minden hónap első vasárnapján megrendezett **nyílt napon** előzetes jelentkezés nélkül lehet bejárni a Montecitorio palota épületét, amikor is idegenvezetők mutatják be a plenáris üléstermet, a fő csarnokot, az érdekesebb történelmi és politikai vonatkozással bíró tereket, valamint a művészeti gyűjtemény főbb elemeit. **Iskoláscsoportok** számára külön, az építészeti és történelmi vonatkozásokat is bemutató vezetéseket tartanak az épületben. Évente mintegy 300 ezer látogatója van a palotának, ebből 100 ezer iskolás korú látogató.

A képviseleti demokrácia népszerűsítése – programok, események

Alsóház

Az alsóház és a felsőház 2007-től egyesült [könyvtára](#) nemcsak a két ház tagjait szolgálja, hanem könyvtári és kutatási szolgáltatásokat nyújt a széles nyilvánosság számára is, ezzel is erősítve a törvényhozás és a nyilvánosság kapcsolatát.

A Youtube-on működtetett képviselőházi [csatorna](#) az alsóház működésével, ott lezajlott eseményekkel, rendezvényekkel kapcsolatos filmeket tartalmaz.

⁴⁵ <http://webtv.camera.it/home> és http://webtv.senato.it/webtv_live

2014/15-ös tanévben a két ház az oktatásért felelős minisztériummal együtt közös **ifjúsági programot** szervezett a parlamenti demokrácia, az alkotmányosság fiatalok közti jobb megismertetése érdekében. A program „**A parlamentből az iskolai osztályokba**” címen futott és egyes elemei nemzeti illetve regionális szinten zajlottak. Az elemek az olasz alkotmányosság történetének témáihoz kapcsolódtak és a középiskolai korosztályt célozták meg.

Szintén az Oktatási minisztériummal közös program a „**Képzés a Montecitorio-ban**”. A kétnapos program során a diákok, akik a középiskolák utolsó két évfolyamába járnak, részt vehetnek a plenáris ülésen, találkozhatnak és konzultálhatnak a képviselőkkel a parlamenttel kapcsolatos kutatómunkájukról, illetve látogatást tehetnek az 1,2 millió kötetes, nyilvános parlamenti könyvtárban is, ahol elsajátíthatják a kutatómunka módszereit.

1994-től rendeznek az egyes épületekben különböző [programokat](#), művészeti **kiállításokat**, koncerteket, felolvasásokat, egyéb rendezvényeket, amelyekre minden évben látogatók ezrei kíváncsiak.

A kamara a kisiskolás korosztálynak [gyerek honlapot](#) működtet, amelyen keresztül az általános iskoláskorú gyerekeket kívánja elérni. Nemcsak a részükre szervezett programokkal – elsősorban parlamenti látogatással –, hanem játékos tájékoztatással, életkoruknak megfelelő szöveg- és képi tartalommal kívánják a demokrácia és a parlamentarizmus működését megismertetni és hozzájuk közelebb hozni.

Felsőház

A kamara külön [ifjúsági honlapot](#) működtet a fiataloknak, ahol a gyermek, kisiskolás és középiskolásoknak szóló programjait hirdeti meg. Ilyen program pl. a gyerekek a Szenátusban, amikor 5-10 éves korú gyerekeket fogadnak és mutatják be életkorukhoz alkalmazkodva a felsőházat és szerveznek programot a könyvtárral közösen, vagy a Képviselőházéhoz hasonló, az alkotmányhoz kapcsolódó ifjúsági program, vagy a szintén a középiskolás korosztálynak szóló, „Egy nap a Szenátusban” címet viselő program.

A Szenátus [információs, oktató központja és könyvesboltja](#) a Pantheon mellett a városközpontban működik. A könyveken kívül itt árusítják a Ház hivatalos kiadványait, jegyzőkönyveket, parlamenti dokumentumokat, amelyek a honlapról is letölthetők. Itt lehet beszerezni a Szenátus ingyenes füzetait, összeállításait is, illetve bármilyen kiadvány megrendelhető. Az üzletben lévő számítógépen a felsőház adatbázisai is elérhetők és a ház tevékenységével kapcsolatos információk és adatok lekereshetők.

PORTUGÁLIA

A portugál parlament: Assembleia da Republica

Kamarák száma: egy

A parlament létszáma: 230 fő

A parlament működésének nyilvánossága

A [házsabály](#) 68. paragrafusa a következőket mondja ki: ülőhellyel nem rendelkező vagy szolgálatban nem lévő személyek jelenléte a parlament ülésezése alatt az ülésteremben nem megengedett.

A képviselőkön kívül a bizottsági ülésen más személyek és testületek részt vehetnek. Egy-egy bizottság bármely állampolgárt felkérhet, hogy vegyen részt annak munkájában, parlamenti bizottsági meghallgatásban, különös tekintettel az államigazgatásban vagy állami tulajdonú társaságnál foglalkoztatott senior hivatalnokokra, alkalmazottakra vagy szerződéses viszonyban álló munkatársakra (102. és 104. cikkelyek).

A házsabály rendelkezik arról is, hogy a bizottsági ülésekről jegyzőkönyv készül, amely a jelenléte, a napirendi pontok összefoglalóját és a szavazásokat tartalmazza. A jegyzőkönyvek a parlament honlapjára kerülnek (107. cikk).

A parlament ülései a honlapon élő adásban követhetők. A [parlamenti televíziós csatornán](#) a korábbi plenáris ülések, a bizottsági ülések felvételei, egyéb parlamenti programok és események is visszakereshetők.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

Az újságírók munkavégzését **A beléptetésről, és az épület használatáról szóló belső rendelet**⁴⁶ szabályozza.

Ebben rögzítik azokat a helyszíneket az épületen belül, ahol fotózni vagy forgatni lehet. Ezek a sajtópáholy az ülésteremben, néhány kijelölt hely a látogatói karzaton, sajtószoba, egy bizonyos kijelölt hely az előcsarnokban, a folyosók azon részei, amelyek fenti helyiségekhez vezetnek, a kifejezetten a sajtómunkatársak számára kijelölt helyek, a bizottsági ülések, ha az ülés nyilvános és a környéki folyosókon; a sajtó számára is nyilvános egyéb ülések, rendezvények az épületben. Minden egyén helyiségben, teremben, épületrészben megfelelő engedély szükséges a fotózáshoz, rögzítéshez.

A szabályok megsértése nincsenek külön írásba foglalt szankciók, de ilyen esetekben a **biztonságért felelős szolgálat korlátozhatja a bejutást** a parlamentbe.

A parlament látogatása

Hétköznapi napokon elsősorban 10-50 fős intézményi csoportok látogathatják a parlament épületének otthont adó Sao Bento Palotát. A [vezetés](#) másfél órás, előzetes jelentkezés

⁴⁶ Regulations on entry to, circulation in and occupancy of the building of the Assembly of the Republic, approved by Order No. 1/93 of 22 March 1993, as amended by Order No. 124/VII, of 28 February 1998

szükséges. Az egyéni érdeklődőknek minden hónap utolsó szombatján van lehetőségük látogatásra. A csoportokat két időpontban indítják és többféle tematikus vezetés között lehet választani. Ezek egyike a parlament történetére és működésére koncentrál, míg egy másik az épület történetét, művészeti és kulturális örökségét állítja központba.

A honlapon [virtuális túra](#) keretében lehet megismerkedni a parlament épületével és annak történetével.

A képviseleti demokrácia népszerűsítése – programok, események

A portugál parlament programjai közül kiemelkedő jelentőségű az [Ifjúsági parlament](#) program, amely az egész tanév során folyamatosan zajlik és az ország egész területéről részt vesznek benne diákok. A program végén két ülést tartanak: áprilisban és májusban, Lisszabonban. Az egyikben a 10-15 év közöttiek, míg a másikon 15 év feletti diákok vesznek részt. Nemcsak a Portugáliában, hanem a tengeren túl vagy külföldön élő portugál nemzetiségű gyerekek is jelentkezhetnek. A programnak több szakasza van, amely az egyes iskolákban kezdődik. A tanulók először iskolai szinten megvitatnak különböző témákat, majd választásokat „rendeznek”, megválasztott képviselőik a területi és regionális üléseken vesznek részt már konkrét törvényjavaslatokkal, s innen további fordulók után áll össze a nemzeti szintű ifjúsági parlament összetétele. A parlamenti képviselők már az első szakaszban bekapcsolódnak a munkába, a végső nemzeti szintű ifjúsági parlament kétnapos ülése, amelyet a házelnök nyit meg. Itt bizottsági üléseket, plenáris ülést tartanak, a képviselők a „kérdések órájában” a kérdező fiatalok rendelkezésére állnak. A programért a főtítkárság alá tartozó önálló projekt team felelős, a fő irányelveket az Oktatási és tudományos állandó bizottság határozza meg. A parlamenttel együttműködő regionális oktatási igazgatóságok és a Portugál Fiatalok Intézete különösen az előkészítő szakaszban veszi ki a részét a munkából a program sikere érdekében.

A parlamenti adminisztráción belül az Állampolgári információk és a PR központ felelős a külső kommunikációért és tájékoztatásért. Feladata közé tartozik:

- telefonos információs szolgálat működtetése, amely a parlament működéséről tájékoztatja az állampolgárokat;
- a parlamenti honlap kezelése;
- az állampolgárok, társadalmi és kulturális szervezetek, intézmények és külföldi érdeklődők felé irányuló PR tevékenység folytatása;
- fogadni az állampolgárokat és kérdéseiket megválaszolni amennyiben megkeresik a házat, igény szerint kapcsolatot teremteni a képviselőkkel, frakcióval számukra;
- a parlamentnek otthont adó Sao Bento Palota látogatóinak fogadása és a látogatások szervezése a ház más részlegeivel együtt;
- a média parlamenti információkkal való ellátása, illetve a nyilvánosság tájékoztatása a média által.

A portugál parlamentben **nincs állandó múzeum**. A parlament épülete azonban **műemlék** (XVI. századi kolostorépület), amelyben számos, az épület történetével és a parlament működésével kapcsolatos muzeális jellegű műtárgy (festmények, szobrok, üvegfestmények, bútorok, szőnyegek, órák, használati tárgyak) található. Ezek többségében a parlament nyilvános tereiben megtekinthetők. A portugál parlament hivatalában önálló, ún. „Múzeum” részleg felel a muzeális értékű tárgyak kutatásáért, nyilvántartásáért és megőrzéséért, valamint a történelmi örökség reklámozásáért és bemutatásáért.

1986 óta több **időszaki kiállítást** tartottak a parlament történetével kapcsolatos eseményekről vagy személyiségekről, a kiállításokról katalógus készült.

A parlament **könyvtára** nyilvános, de a ház igényeinek kielégítése elsőbbséget élvez. A nyilvánosság hagyományos könyvtári szolgáltatásokat vehet igénybe, kölcsönzés nincs.

A Parlament [könyvesboltj](#)át 2000-ben nyitották meg, amely a parlament épületében található ugyan, de saját, utcára nyíló bejáratral rendelkezik, így bárki számára látogatható. A vásárlók itt szerezhetnek be minden, a Ház működésével, munkájával és történelmével foglalkozó könyvet, a hivatalos állami közlőnyt, de hozzáférhetnek az internethez és a belső televíziós hálózathoz is, így nyomon követhetik a parlament üléseit is. A parlament kiadványainak katalógusa, mely 1977-től tartalmazza minden kiadott könyv és információs füzet címét – ingyenesen elvihető. A parlament ezen üzlete több mint könyvesbolt: *információs központként* is működik, amelynek az a célja, hogy megismertesse a nagyközönséggel a Ház szerepét és működését.

ROMÁNIA

A román parlament: Parlamentul României

Kamarák száma: kettő

Alsóház: Camera Deputatilor – 412 fő

Felsőház: Senatul – 176 fő

A parlament működésének nyilvánossága

A román [alkotmány](#) kimondja, hogy mindkét ház ülései nyilvánosak. A kamarák dönthetnek úgy, hogy zárt ülés tartanak (68-69. cikkek).

A Képviselőház [házsabálya](#) ezt tovább bővíti, amennyiben a nyilvánosság megállapítása mellett rendelkezik arról is, hogy online közvetíteni kell az ülést. Az elnök vagy valamely parlamenti frakció kérésére, a jelenlévő képviselők többségének szavazatával zárt ülés rendelhető el. (139. cikk) A nyilvános ülésen részt vehetnek az akkreditált vagy meghívott diplomaták, a sajtó, a rádió és a televíziós csatornák munkatársai. Az állampolgárok előzetes kérésre biztosított engedély birtokában vehetnek részt a számukra kijelölt helyen a plenáris ülésen. Az ülésen részvevő látogatóknak csendben kell lenniük és tartózkodniuk kell a tetszésnyilvánítástól, ellenkező esetben a rendfenntartók kivezettethetik őket (140. §).

A felsőház ülései nyilvánosak, valamely parlamenti frakció vezetője vagy húsz szenátor kérésére többségi szavazással zárt ülés tartható ([házsabály](#) 117. cikk).

A parlamenti ülések a honlapon élő adásban követhetők. Korábbi plenáris ülések (képviselőházi, szenátusi vagy a két ház közös ülése) és egyes bizottsági ülések, a parlament épületében tartott rendezvények, események [videofelvételei](#) visszamenőleg (dátum szerint) kereshetők illetve megtalálhatók.

A román Alkotmány ún. petíciós jogot biztosít az állampolgárok és a szervezetek részére. (alkotmány 51. cikk) Petíció formájában kérést, panaszt, észrevételt, javaslatot lehet

megfogalmazni hivatali szervek, intézmények szervezetek, s így a parlament felé is, amely meghatározott határidőn belül köteles arra válaszolni. A képviselőház hivatala [Állampolgári Információs Központjának](#) egyik feladata e petíciók regisztrálása, kezelése, nyilvántartása, a Ház külső levelezésének adminisztrálása stb.

A Képviselőház fenntartja és működteti azon non-profit civil szervezetek [adatbázisát](#), amelyek bizonyos szinten szakmai tudásukkal, ismereteikkel, javaslataikkal részt kívánnak venni a törvényalkotás munkájában, elsősorban annak bizottsági szakaszában. Az adatbázis eszköz e szervezetek nyilvántartására, adataik és tevékenységük gyors elérésére valamint lehetővé teszi a szervezetek részére, hogy közvetlenül részt vegyenek a konzultációs folyamatokban és elérhetővé tegyék szakmai kapacitásaikat a törvényhozók számára.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

Alsóház

A Képviselőház 2010/4. számú [döntése](#) megerősíti és jóváhagyja azt a [belső szabályozást](#), ami a média munkatársai akkreditációjára és munkavégzésére vonatkozó szabályokat tartalmazza.

E szerint a román alsóházban állandó (egy parlamenti ülészsakra érvényes) és napi sajtóbelépő van.

Az akkreditált újságírók a sajtóközpontba, a plenáris ülésterembe számukra kijelölt helyre, a bizottsági ülésre (a bizottság engedélyével), a P1 szinten lévő csarnokba és egyéb kijelölt helyekre, ahol parlamenti tevékenység folyik, jogosult belépni. Az állandó bizottságokhoz, a frakciókhoz és az Állandó Bűró tagjaihoz szabad a bejárásuk.⁴⁷

Az újságírók kérhetik a PR részleg segítségét és közbenjárást képviselővel történő interjú megszervezéséhez, találkozó lebonyolításához, sajtókonferencia megtartásához. Személyesen is megkereshetik a képviselőket interjúkészítés vagy találkozó céljából.

A televíziós stáboknak, újságíróknak, fotósoknak tekintettel kell lenniük a házban dolgozó minden személy magánszférájára és méltóságára. A **fotózás** szigorúan tilos a biztonsági beléptetés környékén, a hivatali alkalmazottak irodáiban, a mosdókban, étteremben, étkezőkben és a különleges helyiségekben. Rejtett magnó és videó felvétel készítése is tilos.

A házban dolgozó újságírók nem zavarhatják, és nem akadályozhatják az ott folyó munkát.

A parlament munkájához szükséges élő közvetítéshez előzetes engedély szükséges.

Egy másik, a 2011. évi 3. számú **határozat**, amely a **Média Központ** felállításáról és a fenti, újságírói akkreditációról szóló döntés módosításáról szól,⁴⁸ kimondja, hogy a plenáris ülés ideje alatt az újságíróknak az ülésteremben a számukra kijelölt helyen, vagy a kamerák mellett kell tartózkodniuk. Az első emeleti karzaton kijelölt sajtóhelyek vannak (1,2,10 és 11 számú sajtóboxok), amelyeket úgy kell használni, hogy ne legyen átjárás köztük és a karzat egyéb részei között.

⁴⁷ III. fejezet – az akkreditált újságírók jogai és kötelességei, 8-15 cikkelyek)

⁴⁸ http://www.cdep.ro/pdfs/presa/HPB_CM_4_2010_EN.pdf

Az e határozat alapján felállított Média központ megteremti a megfelelő munkakörülményeket az újságírók számára. Helyet biztosít az élő adásban közvetítő tv csatornák mini stúdióinak, a sajtóközpontnak és annak a előtérnek, csarnoknak (Hall "Spiru Haret"), ahol sajtótájékoztatókat és nyilatkozatokat lehet megtartani.

A fotósok az ülés kezdetétől számítva 15 percig készíthetnek képeket a plenáris teremben.

A szabályok megszegése esetén a PR részleg vagy a biztonsági szolgálat vagy a hivatalvezetés kezdeményezésére nyomán a **ház Bűrója jogosult arra, hogy az újságíró akkreditációját ideiglenesen vagy hosszabb időre visszavonja**. Ez utóbbi szankció alkalmazása akkor merül fel, ha a szakmai etikai normákat súlyosan vagy sorozatos megsértik, vagy a vonatkozó érvényes belső szabályokat nem tartják be.⁴⁹

A parlament látogatása

A román parlament két háza egy épületben működik. Az épület naponta 10 és 16 óra között látogatható, csoportoknak előre be kell jelentkezni. A látogatásért a 7 év alattiakat, diákokat, és a mozgássérülteket kivéve fizetni kell. Többféle vezetési útvonal van, más-más tarifával. Az épület tetején lévő terasz és kávéház is látogatható, maximum fél óráig. Az épületben tartózkodókra szigorú szabályok érvényesek: a csoportot nem hagyhatják el, a kapott azonosító kártyát viselniük kell, a liftet nem használhatják.⁵⁰

A Szenátus épületrésze külön is látogatható, a felsőház munkájától függően a plenáris ülésterem is megtekinthető. A látogatás során bemutatják a Szenátus szervezetét, működését, funkcióit valamint az épületet és annak történetét is. A látogatásra írásban, minimum 24 órával a tervezett időpont előtt kell jelentkezni.

A képviseleti demokrácia népszerűsítése – programok, események

Alsóház

A Képviselőházban a [Kommunikációs és PR Igazgatóság](#) felelős a Ház médiával, civil szervezetekkel, és az állampolgárokkal fenntartott kapcsolataiért.

A Ház [Oktatási és Publikációs Központja](#) minden korosztály, de elsősorban a fiatalok számára kívánja minél jobban megismertetni és közelebb hozni a parlament működését. Többféle programot is szerveznek, melyek közül kiemelendők a 18 év alatti iskoláskorúak számára szervezett ún. **oktatói látogatások**. E program keretében a diákok megismerkedhetnek a Képviselőház funkcióival, és működésével, a viták és a szavazások menetével. Az előadás után megtekinthetik az épületet és az érdeklődő középiskolások a plenáris ülésre is benézhetnek. A program ingyenes, előzetes regisztrációt igényel. A ház oktatási segédanyagok is találhatóak.

A Szenátus is szervez a ház működését bemutató **ifjúsági programokat**, amelyeken 25-30 fős iskolai csoportok vehetnek részt. A parlamenti ülésszak idejére szervezett program 1,5-2 órás és a törvényhozás működésének bemutatása mellett a plenáris ülés szimulációs „lejátására” is teret biztosít.

⁴⁹ 2010/4. sz. döntés

⁵⁰ 2011-es információk alapján

Mivel a román parlament épülete nemzetközi **konferenciaközpontként** is működik, így az épületben sokféle rendezvényt, konferenciákat, több száz fős eseményeket, akár bálakat is tartanak. 1998 júniusában hozták létre a **parlamenti múzeumot**, amelyben időrendben mutatják be a román demokrácia születését és fejlődését. Az állandó tárlat mellett időszakos kiállításokat is szerveznek.⁵¹

SPANYOLORSZÁG

A spanyol parlament: Las Cortes Generales

Kamarák száma: kettő

Alsóház: Congreso de los Diputados – 350 fő

Felsőház: Senado – 266 fő

A parlament működésének nyilvánossága

A spanyol [alkotmány](#) 80. paragrafusa mondja ki, hogy a parlament mindkét házának ülései nyilvánosak. Zárt ülést a ház teljes többséggel meghozott határozata alapján vagy a házszabályokban meghatározott egyéb esetekben tarthatnak.

Alsóház

Zárt ülést a következő esetekben lehet tartani a Kongresszusban:

- a Képviselők jogállásával foglalkozó bizottság betérjesztései tárgyalásánál;
- a ház vagy tagjai méltóságával kapcsolatos ügyek tárgyalása esetén;
- a kormány, két frakció vagy a képviselők együtödének kérésére meghozott, teljes többséggel elfogadott határozat esetén ([házszabály](#) 63. cikk).

A bizottsági ülések nem nyilvánosak. Amennyiben az ülés nem titkos, az akkreditált média munkatársak tudósíthatnak. (64.§) A zárt ajtó mögötti tárgyalást kérhet az elnök, a kormány, két frakció vagy a tagok együtöde. Az elrendeléshez teljes többséggel elfogadott határozat szükséges. A Képviselők jogállásával foglalkozó bizottságok és a vizsgáló bizottságok ülései mindig zártak.

Felsőház

A [házszabály](#) szerint a Szenátus akkor tarthat zárt ülést, ha a kormány vagy 50 szenátor kérésére tartott szavazás során a ház abszolút többsége így dönt. (72.§)

A média munkatársai a ház belső szabályzatának megfelelően, a számukra fenntartott helyekről követhetik a plenáris ülés eseményeit (73.§).

⁵¹ 2011-es információk alapján

Az ülésteremben tartózkodó látogatóknak bármilyen kinyilatkoztatástól, a tetszés vagy nem tetszés kinyilvánításától tartózkodniuk kell. A ház tagjaival az ülésteremben nem kommunikálhatnak (74.§).

Az akkreditált média munkatársai a bizottsági ülésen is részt vehetnek. Összeférhetetlenségi ügyeket, bírósági beadványokat vagy a szenátorok személyét érintő kérdéseket tárgyaló üléseket vagy azok egyes napirendi pontjait zárt ajtók mögött kell tartani. A tagok abszolút többsége által elfogadott határozat alapján is zárt ülést kell tartani (75. cikk).

A Szenátus Hivatal (Büro) 2013-ban fogadta el a szolgáltatási szabályzatot ([Service Charter](#), spanyolul [Carta de servicios](#)), amely az állampolgároknak nyújtott információs szolgáltatások alapelveit, kereteit és konkrétumait tartalmazza. A szabályzat többek között rögzíti, hogy milyen információs szolgáltatásokat kell nyújtani az állampolgároknak, meghatározza az Információs iroda feladatait, a honlap tartalmát, a parlamenti látogatás rendjét, szemináriumok, ösztöndíjak lehetőségét, a kommunikációs csatornákat (közösségi médiák), az állampolgárok vonatkozó jogait és kötelezettségét, az archívumhoz való hozzáférést stb.

A Szenátus hivatalának 2014-es belső rendelete⁵² szerint bárkinek joga van a Szenátus munkájával kapcsolatos információkhoz hozzáférni. Az igényt telefonon, postai úton vagy email-ben is el lehet juttatni és a hivatal egy hónapos határidővel küldi meg a megadott címre válaszát. Bonyolultabb kérdések esetén a határidő további egy hónappal meghosszabbítható. Az információs kérésekkel a hivatal [Információs irodája](#) foglalkozik. A publikus információk vonatkozásában az iroda az illetékes, míg a honlapon nem megtalálható, a Szenátussal működésével kapcsolatos kérdésekre a Büro válaszol.

Mindkét ház plenáris és bizottsági üléseit és egyéb, a parlamentben zajló programok eseményeit a kongresszus, illetve a szenátus parlamenti csatornái ([Canal Parlamento](#), [TV Senado](#)) is közvetítik. Az egyes honlapokon lehetőség van a korábbi ülések felvételeinek visszakeresésére is.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

Alsóház

A spanyol alsóházban **elnökségi útmutató** vonatkozik a sajtó munkatársainak munkavégzésére.⁵³

A belépéshez akkreditációra van szükség, amit a kommunikációs igazgatóság ad meg. Fotózni, forgatni csak az erre kijelölt helyszíneken és helyeken lehet. (3-4. cikkely) Az újságíróknak a munkavégzésük során tekintettel kell lenniük a képviselők és a házban dolgozók alapvető emberi jogaira. (5. cikkely)

⁵² Instruction of the Presidency of the Congress of Deputies on graphic information on the Chamber 291/000002 (published on 2 January 2012, csak spanyol nyelven érhető el: Instrucción de la Presidencia del Congreso de los Diputados sobre información gráfica en la Cámara

⁵³ Instruction of the Presidency of the Congress of Deputies on graphic information on the Chamber 291/000002 (published on 2 January 2012, csak spanyol nyelven érhető el: Instrucción de la Presidencia del Congreso de los Diputados sobre información gráfica en la Cámara (899/000011)

A szabályok esetleges megsértésének eseteit kivizsgálják, az **akkreditáció megvonásáról a képviselőház bírója dönt**, ami maximum egy évre terjed ki. Ebben az esetben a kitiltott újságíró helyett a szerkesztőség másik alkalmazottat küldhet a munkavégzésre. (6. cikkely)

A parlament látogatása

Alsóház

Az alsóház épülete hétköznapiokon 9 és 14:30 illetve 16:00 és 18:30 között csoportok számára ingyenesen látogatható. A csoportok létszáma maximum 50 fő és előzetese bejelentkezés szükséges.

Az egyéni látogatók szombatonként 10:30 és 12:30 között félóránként, illetve hétfőn és pénteken, valamint júliusban hó folyamán 12 órakor, a parlament munkájától függően, bejelentkezés nélkül, 25 fős csoportokban ismerhetik meg az épületet. Lehetőség van arra is, hogy a **plenáris ülést a karzatról kövessék** az egyéni vagy csoportos érdeklődők, a korhatár 18 év. Erre külön kell előre jelentkezni vagy pénteki napon kifejezetten karzatlátogatásra az épület megfelelő részénél kell megjelenni.

Felsőház

A Szenátusban hétköznapiokon 10, 11, 12 és 13 órakor indítanak ingyenes csoportos [vezetést](#). Munkaszüneti napokon, augusztusban, nagypénteken nincs vezetés, a plenáris ülés napján csak [karzatlátogatás](#) lehetséges. Látogatásra minimum 15 nappal az időpont előtt kell jelentkezni, egy-egy csoport maximális mérete 55 fő. A parlament programja befolyásolhatja a látogatás menetét. A vezetés egy órás, az épület és látványosságai mellett a Szenátus munkáját is bemutatják.

A karzatlátogatás max. 35 fős csoportokban lehetséges, meghatározott viselkedési szabályok érvényesek. (csendben kell maradni, tetszésnyilvánítás, mellőzése, tilos a fotózás, videózás, kiabálás, mobiltelefonokat ki kell kapcsolni).

A honlapon [virtuális séta](#) tehető.

A képviselői demokrácia népszerűsítése – programok, események

A Képviselőház [könyvtára](#) - a plenáris ülések napjait kivéve - a nyilvánosság előtt is nyitva áll, az érdeklődőknek hagyományos könyvtári szolgáltatásokat nyújtanak a parlamenti munkával kapcsolatosan.

A Képviselőház és a Szenátus is működtet **ajándékboltot**, amelyek a nagyközönség számára is megközelíthetőek és minden nap nyitva tartanak.

A Szenátus honlapján gyerek és ifjúsági [aloldalt](#) működtet, amely az életkori sajátosságokat figyelembe véve tájékoztat és ismerteti a Szenátusról.

A Szenátus hivatala jogot, politikatudományt vagy szociológiát hallgatóknak éves **szemináriumot** szervez a Szenátusról és szerepéről a spanyol törvényhozásban, emellett egyes területeken (pl. archiválás, könyvtártudomány vagy intézményi kommunikációs) **ösztöndíjakat** is meghirdet.

SVÉDORSZÁG

A svéd parlament: Riksdagen

Kamarák száma: egy

A parlament létszáma: 349 fő

A parlament működésének nyilvánossága

A svéd parlament ülései nyilvánosak ([házzsabály](#) (Riksdag Act) 6. fejezet 7. cikk) Zárt ülést lehet tartani, ha a királyság biztonsága, a nemzetközi kapcsolatok vagy intézmények érdekei úgy kívánják. Amennyiben a kormány terjeszt be egy állásfoglalást a háznak, ugyanilyen indokkal, szintén elrendelhetik a zárt ajtók mögötti tárgyalást. Aki a zárt ülésen részt vesz (képviselő, a ház alkalmazottja) titoktartásra kötelezett, mely alól később részben vagy egészben feloldható.

A nyitottságot a svéd parlament alapértéknek tekinti. Bárki előtt nyitva áll, aki vezetéssel, akarja megismerni, aki a plenáris ülésen vagy bizottsági meghallgatáson vagy akár tanulmányi látogatáson szeretne részt venni.

Az ülés az interneten, a nyilvánosság számára is nyitott parlamenti könyvtár előcsarnokában elhelyezett nagy képernyőn, illetve a Riksdagen direkt csatornán is követhető.

A nyilvánosság tagjai az ülésteremben elkülönített helyen, az 500 főt befogadó **karzaton** tartózkodhatnak. Rendzavarás esetén a rendzavarót, de elnöki intézkedésre akár minden látogatót kivezettethetnek. A karzatra belépőknek kabátjaikat, táskáikat le kell adniuk, amit a látogatás ideje alatt megőriznek. Aki nem adja le személyes tárgyait, nem léphet be a karzatra. A belépés biztonsági szabályait külön szabályozzák (Act on Security Controls in the Riksdag).

A bizottsági üléseken zajló meghallgatásokon szakértők, a témában működő intézmények képviselőinek meghívása gyakori, az állampolgárok itt részt vehetnek az üléseken.

A plenáris és egyes bizottsági ülések és események az **interneten** követhetők és utólag visszakereshetők. ([webTV](#)). A közvetítéseket a parlament saját munkatársai és [stúdiója](#) rögzíti, a felvételek a televíziós és rádió csatornák részére ingyenes hozzáférhetők. Az ülések hanganyagai 1966-ig, a videó felvételek 1991-ig visszamenőleg kérhetők meg. Mind a svéd tv (SVT) , mind a rádió (SR) rendszeresen tudósít a parlamenti ülésekről. A televíziós sugárzásokra vonatkozó irányelveket belső parlamenti szabályozás tartalmazza.⁵⁴ Az irányelvekben rögzítették a televíziós közvetítés jelentőségét, amellyel hozzájárul ahhoz, hogy a parlament tevékenysége követhető, átlátható és nyitott legyen a nyilvánosság számára.

A honlapról a parlament jegyzőkönyvek is [letölthetők](#).

A parlament 2010-ben indított el a [Riskdag's Open Data](#) adatbázist, amely egy helyen gyűjt össze és tesz ingyenesen elérhetővé parlamenttel kapcsolatos dokumentumokat (egyes irományok, ülésnapirendek, szavazások, beszédek, képviselők adatai stb), egyben lehetővé

⁵⁴ ”Riktlinjer (2009:7) för tv-produktion och webb-tv-sändingar”

téve azt is, hogy másodlagos felhasználók/szolgáltatók saját alkalmazásokat fejlesszenek ki a parlamenti információk alapján.

A parlament működése a **Twitteren** keresztül is követhető. Hétköznapiakon 9 és 16:30 között jelentetnek meg híreket, illetve lehet kérdéseket intézni a hivatalhoz. A Házelnök saját címmel is jelen van a közösségi oldalon, és használja a Twittert hivatalos kommunikációs eszközként.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

Az újságírók akkreditációját és a szóban forgó kérdéseket két dokumentum alapján szabályozza a svéd parlament: az egyik **A Parlament és a kapcsolódó hivatalok biztonsági védelméről szóló [törvény](#)**, a másik **A biztonságra és a békeidőben felmerülő válsághelyzetek kezelésére vonatkozó parlamenti [irányelvek](#)**.⁵⁵

A törvény kimondja, hogy a parlament biztonságának garantálása nem korlátozhatja a sajtó és a nyilvánosság hozzáférését a parlamenthez. A 2006:2 irányelv 3. fejezete szól a sajtómunkatársak **akkreditációjáról**, amelyet pozitív döntés után két évre adnak meg, majd lejártá után meghosszabbítható. Egy-egy eseményre a parlamentre érkező újságírók napi akkreditációt kapnak.

Néhány helyiségtől eltekintve az újságírók mindenhol jelen lehetnek, ahol a képviselők is. A kivételek a személyes hivatali irodák, az ülésterem, a korábbi első és második számú ülésterem a keleti szárnyban, a bizottsági ülések termei és az elnöki folyosó.

A pártok által használt területeken a sajtó mozgását, jelenlétét a pártok titkárságai saját hatáskörben szabályozzák. Az állandóan a parlamenti tudósítók bármikor beléphetnek az épületbe.

A **fotózás, forgatás** tekintetében az irányelv (2006:5) úgy fogalmaz, hogy bizonyos helyszíneken erre lehetőség van. A honlapon részletesen [ismertetik](#), hogy az ülésteremben (karzatok, patkó) milyen feltételekkel lehet képeket készíteni. Pontosan körülírják, hogy a látogatói és a sajtópáholy mely részén lehet fotózni. Az ülésteremben a plenáris ülés alatt vaku nem használható. A pulpituson vagy a képviselők asztalán lévő dokumentumok, melyek tartalma felismerhető vagy elolvasható, nem fotózhatók. A parlamenti patkóban csak a házelnök engedélyével lehet fotózni. Képviselő irodájából képeket készíteni csak a képviselő engedélyével lehet.

Általános szabály, hogy bizottsági üléseken, azok környékén, a közlekedést nem akadályozva, lehet felvételeket készíteni, hacsak a bizottság másképp nem határoz.

Nem lehet fotózni az étteremben, kávézóban és az óvodában. Társalgóban és újságolvasásra fenntartott helyiségekben csak az érintett engedélyével és a többiek zavarása nélkül lehet felvételeket készíteni. Kereskedelmi célokat szolgáló fotókat nem lehet készíteni.

A pártok rendelkezésére álló helyiségekben a pártok döntenek a fotózási és forgatási lehetőségekről.

⁵⁵ Mindkettő 2006-os dokumentum, csak svédül érhetők el. Az irányelvek több részdokumentumból áll, az 5-ös számú vonatkozik a fotózási szabályokra. (2006:5)

E szabályokon túlmenően egyéb rendezvényeken a szervezők dönthetik el, hogy a helyiségben lehet-e majd felvételeket készíteni. Minderről a rendezvény kezdete előtt világos tájékoztatást kell adni.

A **Házelnök fenti szabályoktól eltérhet**, és hozzájárulhat filmezéshez, fotózáshoz olyan helyszínen, vagy esetben, ami alapvetően nem megengedett illetve biztonsági vagy egyéb okokból korlátozhatja is azt.

A szabályokat megszegőkkel szemben az **akkreditáció visszavonására elvileg adott a lehetőség**, de erre még nem volt soha példa. A visszavonás előtt az újságírókat előzőleg figyelmeztetik (Irányelvek (2006: (2), 11.§).

A sajtó munkatársai részére kiváló technikai és infrastrukturális [feltételeket](#) biztosítanak. Külön sajtó folyosó és sajtóterem áll rendelkezésre, ahol információkat, parlamenti dokumentumokat szerezhetnek be, dolgozhatnak, a belső televíziós láncon követhetik az üléseket. A szükséges technikai feltételekkel ellátott külön sajtóirodák is rendelkezésre állnak. A sajtópáholy (50 fő részére) a látogatói karzat elkülönített része. A sajtótájékoztatókat a sajtóközpontban tartják, itt lehet tervezett vagy helyszíni interjút is készíteni.

A honlapon sajtófotó gyűjtemény található, melynek képeit ingyen lehet felhasználni a parlamenttel kapcsolatos híryananyagok illusztrálására.

A parlament látogatása

Mind érdeklődő magánszemélyeknek, mind csoportoknak tartanak [vezetéseket](#), ahol a parlament épülete mellett annak működését, napi aktualitásait, a képviselők feladatait is bemutatják.

Az érdeklődők számára **ülésszak idején** szombatonként és vasárnaponként indítanak ingyenes vezetéseket, egy alkalommal angol nyelven is. Előre nem kell bejelentkezni. A vezetés egy óráig tart, a Parlament épületének fontosabb tereit mutatják be, valamint tájékoztatnak a törvényhozás aktuális munkájáról. Ülésszakon kívül, júliusban és augusztusban hétköznap is lehet látogatni, angol vezetés napi négy alkalommal van. Csoportok számára (10-30 fő) szeptembertől májusig van lehetőség a látogatásra, előzetes internetes bejelentkezést kérnek.

A képviseleti demokrácia népszerűsítése – programok, események

A svéd parlament többféle programot szervez a különböző korú diákoknak. A kínálatban szerepel egynapos demokrácia **szerepjáték** (Democracy Workshop) a 7-9. osztályba járóknak, amikor a parlament működését szimulálják a résztvevők; **tanulmányi látogatás** a középiskola felsőbb évfolyamaiba járóknak, (a parlament bemutatása, találkozás és beszélgetés parlamenti képviselővel).

A [könyvtár](#) a parlamenti funkciói mellett a nyilvánosság számára is szolgáltat, elsősorban a jogtudomány és a társadalomtudományok területének szakkönyvtára. Minden novemberben háromnapos kurzust kínálnak könyvtárosok számára, akik a [képzés](#) során mélyebb ismereteket szerezhetnek a svéd parlament működéséről, a svéd és az uniós törvényhozási eljárások során keletkező dokumentumokról. A képzés elméleti és gyakorlati részből áll.

SZLOVÁKIA

A szlovák parlament: Narodna rada Slovenskej republiky

Kamarák száma: egy

A parlament létszáma: 150 fő

A parlament működésének nyilvánossága

A szlovák parlament ülései alapvetően nyilvánosak, zárt ülést csak külön törvényben meghatározott esetben, illetve a képviselők háromötödének szavazatával elfogadott határozata alapján lehet tartani ([alkotmány](#) 83. §). A parlament honlapján az ülések élő adásban követhetők. Az érdeklődők a plenáris ülésterem karzataról követhetik az ülést, de a parlamenti látogatás során bizottsági ülésre is be lehet jutni.

A parlament ülése a honlapon [egyenés adásban](#) követhető. Korábbi felvételek a Bratislava kastélyban lévő Információs központban szerezhetők be. A ház [Médiaportálján](#) az egyes parlamenti események (egyres ülések, sajtótájékoztatók) felvételei visszakereshetők.

A parlamenti munka okos telefonokra készített [alkalmazások](#) segítségével is követhető.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

A főtítár által kiadott direktíva határozza meg azokat az irányelveket, amelyek az újságíróknak a szlovák Nemzeti Tanács és a kancellária épületében történő munkavégzésére vonatkoznak.⁵⁶ A meglehetősen részletesen rögzített szabályok és a média munkatársak munkafeltételeinek bemutatása a [honlapon](#) is megtalálhatók.

Az újságírók állandó vagy ideiglenes **akkreditációval** dolgozhatnak a parlamentben, az állandó akkreditációs kérelem formanyomtatványa a honlapon megtalálható az egy-két napos akkreditációhoz elegendő a recepciónál kitölteni egy adatlapot valamint egy szakmai igazolvánnyal rendelkezni. Az akkreditáció a szerkesztőségi engedély bemutatása után vehető át. Külön meghatározzák a szerkesztőségi irodák által a parlamentbe akkreditálható újságírók számát. Így pl. audiovizuális szerkesztőség esetén maximum 6 fő, nyomtatott média esetén 3 fő, hírügynökség esetén 5 fő, internetes szerkesztőség esetén 3 fő a megengedett létszám.

Az akkreditációval rendelkező újságírók, a sajtókonferencia központban, a sajtószobában, a plenáris ülésterem előtti előtérben, a parlament előcsarnokában, a karzaton és az oda vezető útvonalon mozoghatnak szabadon. A bizottsági munkaterületein csak meghatalmazott kísérelvel közlekedhetnek.

Az az újságíró, akinek a viselkedése zavarja a ház munkáját, ülésezését, aki megsérti más személyek méltóságát vagy biztonságát annak vallási, nemi, faji, etnikai hovatartozásában, politikai vagy más jellegű véleménynyilvánításában, aki akadályozza a képviselőket vagy a parlament munkatársait feladataik ellátásában, vagy akinek a viselkedése megsérti a Szlovák

⁵⁶ Guidelines for media representatives related to their work at the premises of the National Council of the Slovak Republic and the Chancellery of the National Council of the Slovak Republic

Köztársaság alkotmányos és törvényhozó testületének méltóságát az **épületből kitiltható és akkreditációja visszavonható**.

A hivatal **sajtóközpontot** működtet, amelyben számítógépek, nyomtatók, korlátlan internet hozzáférés áll a sajtómunkatársak rendelkezésre a munkavégzéshez. A technikailag jól felszerelt új **sajtókonferencia** központban tartják a sajtótájékoztatókat, amelyekről élő adásban lehet közvetíteni az internet segítségével. A felvételeket rögzítik és archiválják is. A sajtókonferencia központ ülészak idején 18:50-ig, egyébként 16 óráig használható.

Külön szabályozzák a **fotókészítés** feltételeit a plenáris ülés idején: mikor, milyen napirendnél, mennyi ideig lehet fotókat készíteni az ülésteremben, illetve a karzatról. Az fotósok, operatőrök számára dress kódot is előírnak (zakó, hosszú ujjú ing, zárt cipő). A megadott fotó időt az elnök indoklás nélkül megrövidítheti és vagy be is tilthatja.

Személyes dokumentumokról, az üléstermek asztalain lévő anyagokról fotókat készíteni tilos. Más helyiségekben fotózni, felvételeket készíteni csak a kommunikációs részleg engedélyével lehet.

A parlament látogatása

A parlament épülete mind egyénileg mind csoportosan [látogatható](#). A parlamenti látogatás során lehetőség van a plenáris ülés munkájába betekinteni, vagy akár bizottsági ülésre bemenni. A csoportokat képzett vezetők kísérik, s a látogatás során egy, a parlamentet bemutató 30 perces dokumentumfilmet is megnézhetnek az érdeklődők. Adott csoport kérése esetén lehetőség van a képviselővel való találkozó megszervezésére is.

A látogatásra minden munkanap van lehetőség, vezetést német és angol nyelven is biztosítanak. A csoportok számára előzetes időpont egyeztetés és visszaigazolás szükséges. A résztvevők nevét és címét elegendő a látogatás napján leadni. A vezetés 60 vagy 30 (ülésszak idején) percig tart. Egyéni érdeklődők számára is naponta indul vezetés.

A képviseleti demokrácia népszerűsítése – programok, események

A szlovák parlament épületének előcsarnokában **állandó kiállítás** mutatja be a Szlovák Nemzeti Tanács első elnökét, valamint a szlovák történelmet – különösen a parlament történetét. 6 tabló mutatja be a szlovák történelmet a 9. századtól, és további tablók a szlovák parlament fejlődésének mérföldköveit: 1848, 1918 (a Csehszlovák állam létrejötte), 1939 (a szlovák állam), 1945 (Csehszlovákia visszaállítása), 1968 (Cseh Szlovák Föderáció), 1989 (demokratikus forradalom), 1993 (a Szlovák Köztársaság kikiáltása). A tablókon fotók, dokumentummásolatok, valamint szlovák és angol nyelvű tájékoztató szövegek találhatók. A kiállításért a Média- és Nyilvános Kommunikációs Osztály a felelős.

A fő épülettől nem messze található a parlament **Információs Központja**, ahol információs anyagok, internet, az ülés élő közvetítésének nyomon követési lehetősége és a parlament képzett munkatársai állnak az érdeklődők rendelkezésére.⁵⁷

⁵⁷ 2011-es információk

SZLOVÉNIA

A szlovén parlament: Slovenski parlament

Kamarák száma: kettő

Alsóház: Drzavni Zbor – 90 fő

Felsőház: Drzavni Svet – 40 fő

A parlament működésének nyilvánossága

Alsóház

A plenáris ülések nyilvánosak, hacsak a házszabály másképpen nem rendelkezik. A nyilvánosság biztosításának módját a [házszabály](#) határozza meg (5.§). A parlamenti bizottság felkérheti a kormányt vagy más állami szerveket, közintézményeket, állami vállalatokat, az állam által finanszírozott közalapítványokat, hogy információkat, magyarázatokat juttassanak el hozzá annak érdekében, hogy feladatait teljesíteni tudja (45.§). Amennyiben a bizottság munkájához igényli, különböző véleményeket prezentáló külső személyeket, szakértőket hívhat meg. A közmeghallgatásra lehetőségéről, témájáról a nyilvánosságot a médiában tájékoztatják. A véleményeket, információkat prezentálását kérhetik írásban is (46.§). A parlamenti munka nyilvánosságát garantálja továbbá a törvényjavaslatok, vélemények, egyéb parlamenti dokumentumok, döntések Képviselőház lapjában való megjelentetése (100. §).

Teljes vagy részben **zárt ülést** akkor kell tartani, ha a testület bizalmas vagy más, jogszabály által védett információkat tartalmazó anyagokat vitat meg. Akkor is lehet zárt ülést tartani, ha az anyag ugyan ilyet nem tartalmaz, de vélelmezik, hogy a vita során ilyen információ merülhet fel. Ez esetben az elnök, a kormány, a felelős bizottság vagy frakció kezdeményezésére a ház dönt a zárt ülés elrendeléséről. Az Elnök dönti el, hogy a képviselőkön kívül ki lehet jelen a zárttá nyilvánított ülésen vagy annak egy részén. Jegyzőkönyv a zárt ülésről is készül, ennek nyilvánossága korlátozott, ezekbe csak a képviselők, az előterjesztő, a kormány képviselője vagy más, a vitában résztvevő személy(ek) tekinthetnek be. Ezek a szabályok mind a plenáris, mind a ház egyéb testületeire, bizottságaira érvényesek.

Az ülés nyilvánosságát a média munkatársainak jelenléte vagy az ülés információ-technológiai eszközön keresztül való követésének lehetősége biztosítja (101.§).

A **nyilvánosság tájékoztatását** a média munkatársai végzik, akik a nyilvános üléseken részt vehetnek, a Képviselőház dokumentumaihoz – indítványok, törvénytervezetek, javaslatok, stb. a ház számítógépes hálózatán hozzáférhetnek. Ennek részletes szabályait a Főtitkárság külön határozza meg (102.§).

Meghívóval nem rendelkező személyek az ülésen a Főtitkár belső rendeletében meghatározottak szerint vehetnek részt (103.§).

A bizalmas vagy jogszabály által védett információkat tartalmazó dokumentumok nem nyilvánosak. A képviselő nem adhat ki bizalmas információkat, sem azt tartalmazó dokumentumot (104.§).

A Képviselőház archívumaiban gyűjtik és tárolják a szó szerinti jegyzőkönyveket, az irományokat, az ülések video és audio felvételeit. Ez utóbbiakat legalább négy évig tárolják. A Főtitkár részletesen meghatározza az **archiválás** szabályait (105.§).

A Képviselőház megfelelő szerveinél tárolt anyagok és dokumentumok a képviselők számára elérhetőek. Személyes adatokat tartalmazó anyagok csak az adat birtokosának engedélyével adhatók ki. A képviselői körön kívül más személyek ezekbe a dokumentumokba csak a házelnök, illetve az adattulajdonos képviselő engedélyével tekinthetnek be (106.§).

Az Alsóház üléseit a honlapon **élő adásban** lehet követni. A szó szerinti jegyzőkönyvek 1996-tól vannak fent a honlapon. A plenáris ülés adásait, a parlament munkájáról készített szerkesztett programokat a szlovén nemzeti televízió 3-as csatornája közvetíti.

Említést érdemel a Képviselőház publikációs tevékenysége is. A Ház munkájával kapcsolatos könyveket, eljárásokat, jelentéseket, általános ismertetőket és információs anyagokat adnak ki, de a honlapon hozzáférhetőek a házon belül készült kutatói elemzések, jelentések is.

Felsőház

A felsőház és testületei ülései [nyilvánosak](#). A felsőház munkájáról a médián keresztül tájékoztatja a nyilvánosságot. Sajtónyilatkozatot ad ki, információt nyújt a várható eseményekről, sajtótájékoztatót tart, illetve online elérhetővé teszi a ház és szervei ülésterveit. Különböző, a parlamenti munkával kapcsolatos releváns dokumentumokat ad ki.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

Alsóház

A szlovén parlament vonatkozó **belső szabályzata**⁵⁸, amely az újságírók parlamenti munkavégzéséről is szól, a következő témákat szabályozza:

- parlamenti információkhoz való hozzáférés, sajtótájékoztatók, sajtónyilatkozatok rendje;
- újságírók munkakörülményei a házban;
- kép-és hangrögzítés szabályai a Házban;
- akkreditációk kiadásának szabályai (napi, éves és ciklusra szóló belépés a PR osztály adja meg);
- a képviselői csoportok viszonya a médiával; (független és önálló viszonyról van szó);
- a hivatali alkalmazottak és a média kapcsolata.

A plenáris és a bizottsági ülések, amennyiben nem zártak, az újságírók által a számukra kijelölt helyen az ülésteremben vagy a sajtószobában szabadon követhetők. A plenáris ülést a parlament honlapján élő adásban közvetítik. A belső hálózaton a bizottsági ülések és egyéb testületek ülései kép- és vagy rádiófelvételtől követhetők. A parlamentbe akkreditált újságírók számára jól felszerelt (számítógépek, internet hozzáférés, fénymásoló, nyomtató, ülések belső hálózaton történő követése) **sajtószoba** áll rendelkezésére a PR iroda közelében, mely részleg munkatársai felelősek a sajtó dokumentumokkal és információkkal való ellátásáért is.

⁵⁸ [Conditions for Work of Media Representatives in the National Assembly](#)

Egy-egy rendes ülészak elején az ülésteremben az első sor előtt a patkóban öt percig lehet fotózni vagy forgatni, míg minden ülés elején 15 perc a fotózásra szánt idő, de ekkor csak az utolsó sor mögötti részből vagy a karzatról lehet felvételeket készíteni. Egyes speciális esetekben (pl. eskütétel) a főtitkár engedélyével külön fotóidő is biztosítható. Felvételek kizárólag csak a parlamenti munkáról készülhetnek, kereskedelmi célból nem.

Közeli képek a képviselő helyekről és asztalokról nem készíthetők.

A szabályzat megfogalmaz néhány **általános elvi elvárást** is az újságírókkal szemben. Így például azt, hogy

- tartsák tiszteletben a Ház és az intézmény szerepét és méltóságát, a képviselők és a hivatali alkalmazottak személyiségi jogait,
- munkavégzésük során ne zavarják a ház és testületei üléseit,
- írásban megjelenő sajtóközlemény kiadása előtt a tudomásukra jutott információt ne adják ki;
- ha van, akkor jelenléti íveken tüntessék fel nevüket, szerkesztőségüket;
- sajtótájékoztatón kérdésfeltevéskor mutakozzanak be;
- ne mozogjanak a képviselők asztalai körül a plenáris teremben (Great Hall);
- kövessék a Ház alkalmazottai, biztonsági szolgálata rájuk vonatkozó kéréseit, utasításait, működjenek együtt.

A Házsabály vagy e fenti belső szabályzatban foglaltak **megszegése esetén az újságíró akkreditációja** átmeneti időre vagy akár a parlamenti ciklus végéig is **visszavonható**. A visszavonásra a PR osztály tesz javaslatot és a **döntést a Főtitkár** hozza meg. Az eljárás kétfázisú, először csak figyelmeztetik az újságírói és egyben értesítik szerkesztőségét is a szabályszegésről. Ismétlődés esetén visszavonják az akkreditációt, amiről a Házelnököt is tájékoztatják.

A parlament látogatása

Munkanapokon a szervezett csoportok a PR osztálynál⁵⁹ történt előzetes bejelentkezés után ingyenesen [látogathatják](#) az épületet 8:30 és 15:30 között. Naponta két csoportot fogadnak. Ülésnapon nincs szervezett látogatás, kivéve a hivatalos delegációkat, csoportokat, de érdeklődés esetén a plenáris ülés a karzatról követhető. A parlamenti szünet idején nem fogadnak csoportokat.

A vezetés 30-60 percig tart, szlovén, szerb vagy angol nyelven. Fotózni az ülésterem előcsarnokában és a karzatról lehet, de ülés idején csak az első 15 percében.

A képviselővel vagy a frakcióval történt előzetes egyeztetés alapján lehetőség van arra is, hogy a csoport találkozzék képviselőjével. Az épületben való tartózkodás során természetesen a látogatóknak is be kell tartani a [házirendet](#) (beléptetés, biztonsági szabályok, karzatlátogatás rendje, elvárt viselkedés a látogatás során, alkoholfogyasztás, dohányzás, stb.).

⁵⁹ A nyilvánossággal kapcsolatot tartó osztály közvetlenül a Képviselőház főtitkára alá van rendelve a hierarchiában.

Minden hónap második szombatján [Nyílt Napot](#) tartanak, melynek keretében az épület három indulási időponttal látogatható. Csoportoknak előzetesen be kell jelentkezni, egyéni látogatók számára ez nem szükséges.

A honlapon [virtuális sétát](#) is lehet tenni.

A képviseleti demokrácia népszerűsítése – programok, események

Alsóház

Az alsóház épületében időszakos fotó vagy egyéb **kiállításokat** rendeznek, amelyek a nagyközönség számára is látogathatók, de csoportoknak be kell jelentkezniük.

Felsőház

A szlovén felsőház összetételéből és küldetéséből fakad, hogy egyfajta híd szerepet tölt be a politika és a civil társadalom, a törvényhozás és az állampolgárok között.⁶⁰ Működésével intézményes keretet biztosít arra, hogy a társadalmi lét különböző szegmensei szabályozásánál felmerülő érdekeknek s azok artikulálásának, véleményeknek, nézeteknek teret adjon. A Nemzeti Tanács a lehető legszélesebb értelemben áll nyitva a nyilvánosság előtt.

A Nemzeti Tanács szervezésében minden évben nagy számban rendeznek **konferenciákat, meghallgatásokat, kerekasztal beszélgetéseket**, ahol a szélesebb körben képviseltetik magukat a különböző érdekvédelmi, szakmai szervezetek, kamarák, civil szervezetek. Ezek a rendezvények hozzájárulnak ahhoz, hogy egy-egy aktuális törvényhozási témát az egyes társadalmi csoportok minél szélesebb körében vitassanak meg. A konferenciákról, rendezvényekről a Tanács publikációkat, köteteket is megjelentet.

⁶⁰ A Nemzeti Tanács a szociális, gazdasági, szakmai és helyi szervek képviseletét ellátó szerv, tagjait a különböző szociális, gazdasági, szakmai- és helyi érdekszervezetekből választják. Elsősorban ellenőrzési funkciókat gyakorol.

ORSZÁGTANULMÁNYOK – EU TAGJELÖLT ÁLLAMOK

ALBÁNIA

Az albán parlament: Kuvendi i Shqipërisë

Kamarák száma: egy

A parlament létszáma: 140 fő

A parlament működésének nyilvánossága

Az [alkotmány](#) szerint a parlament ülései nyilvánosak. A köztársasági elnök, a miniszterelnök vagy a képviselők egyötöde kérésére zárt ülés lehet elrendelni, amihez a képviselők többségi szavazata szükséges (79. cikk).

A [házsabály](#) szerint a bizottsági ülések alapszabályként nyilvánosak, ami azt jelenti, hogy a média, a különböző érdekcsoportok képviselői és a látogatók részt vehetnek az ülésen. A bizottság többségi döntéssel az ülést vagy annak egy részét zárttá nyilváníthatja (35. cikk).

A plenáris ülés nyilvános, hacsak a ház másként nem dönt. A házszabály megismétli az alkotmányban szereplő szabályt, azzal a kiegészítéssel, hogy zárt ülésről történő döntés esetén az Elnök megkéri a meghívott vendégeket, a látogatókat és az újságírókat az ülésterem elhagyására (43. cikk).

A parlament tevékenységének nyilvánossága a következőkben testesül meg:

- a nyilvánosság részvétele a törvényhozás folyamatában;
- a parlament és testületei tevékenységének megjelenése a médiában;
- a parlamenti dokumentumok publikálása;
- belső audiovizuális hálózat működtetése.

A Házszabály definiálja a **parlamenti dokumentum** fogalmát és kimondja azok nyilvánosságát. Az aktuális és a történelmi dokumentumokat a parlament archívumában őrzik. E szervezet kezeli és végzi azok feldolgozását (106. cikk).

A parlamenti kiadványok közé tartoznak a plenáris ülések **jegyzőkönyvei**, a bizottsági ülések ill. egyes esetekben a plenáris ülések jegyzőkönyveiről készült összefoglalók, az elfogadott törvények, határozatok, döntések, a Ház és testületei munkáját bemutató kiadványok, a parlament éves jelentései, a ház honlapján megjelenő publikációk (107. cikk).

A nyilvánosság érvényesülését biztosítják az **albán közszolgálati televízió parlamenti közvetítései** is a kormány programjának elfogadásáról, a heti kérdések idejéről, az interpellációkról, a bizalmatlansági indítványokról, a vizsgáló bizottságok üléseiről. Emellett a bizottsági elnökök testülete kérheti egyéb parlamenti események, ülések közvetítését is (108. cikk).

A parlament látogatása

Az érdeklődő állampolgárok a **karzatról** követhetik a plenáris ülést, a lehetőség a rendelkezésre álló szabad helyek függvénye. Előzetes írásbeli jelentkezés szükséges. A karzaton fedetlen fővel és csendben kell lenni, a tetszés vagy nem tetszés megnyilvánulásuktól tartózkodni kell. A szabályokat be nem tartókat a biztonsági szolgálat emberei kivezettetik.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

A nyilvánosságot biztosító speciális szolgáltatások és a médiamunkatársak akkreditációjára vonatkozóan a parlament hivatal belső szabályokat alkot (házszabály, 105. cikk).

MACEDÓNIA VOLT JUGOSZLÁV KÖZTÁRSASÁG

A macedón parlament: Sобрание

Kamarák száma: egy

A parlament létszáma: 123 fő

A parlament működésének nyilvánossága

Az [alkotmány](#) kimondja, hogy a parlament ülései nyilvánosak. Zárt ülés az összes képviselő kétharmadának „igen” szavazatával rendelhető el. (70. cikk)

A [házszabály](#) szerint a parlament üléseiről **jegyzőkönyv** és gyorsírással jegyzőkönyv készül, utóbbit a Ház belső hálózatán és az interneten is közzéteszik. A közzététel módját, a korrekció lehetőségét és a közzététel határidejét a házelnök külön szabályozza. (104-107. cikkek)

A parlament testületeinek üléseiről jegyzőkönyv készül, amely tartalmazza a testület jelenlévő és hiányzó tagjainak nevét, más résztvevők neveit, a szóbeli és írásbeli javaslatokat, szavazások eredményeit, az egyes vélemények, a kinevezett riportörök nevét. (131. cikk)

A házszabály **XVI. fejezete a parlament nyilvánosságáról**⁶¹ szól, amely többek között kimondja, hogy a Ház köteles információt szolgáltatni saját, testületei valamint nemzetközi szervezeteknél dolgozó állandó delegációinak munkájáról. (225. cikk)

A parlament vagy testületei dönthetnek úgy, hogy valamely zárt ülésről annak befejeztével a nyilvánosság tájékoztatása céljából sajtóközleményt adjanak ki. A Házelnök, képviselőcsoport, valamely parlamenti testület külföldi látogatása után sajtótájékoztatót tarthatnak. A Ház saját honlapot működtet és publikációkat, évkönyvet jelentet meg. (231-234. cikkek)

A macedón [parlamenti törvény](#) egyéb, a nyilvánosságot érintő területeket is szabályoz. IX. fejezete szól a **parlamenti televíziós csatorna** működésének elveiről, kereteiről. A csatorna **feladata**, hogy informálja, oktassa a társadalmat a parlament működéséről és tevékenységéről,

⁶¹ házszabály 225-234 cikkelyei

műsorai tükrözzék a macedón társadalom sokféleségét, a társadalmi kohéziót, az egyes etnikumok együttélését, megjelenítsék a kulturális különbségeket és politikai kiegyensúlyozottságra törekedjenek. A csatornának biztosítani a technikai feltételeket, amelyek lehetővé teszi a digitális közvetítési jel eljuttatását a nézőkhöz.

A csatornát 11 tagú tanács irányítja, amely hat kormánypárti és négy ellenzéki képviselőből áll, s az egyik ellenzéki alelnök vezeti. A tagokat a parlament választja. A tanács háromhavonta ülésezik, és munkáját a Macedón Rádió és televízió képviselői vagy más szakértők segíthetik, de szavazati joggal nem rendelkeznek a tanácsban.

A Tanács megtárgyalja és dönt a parlamenti közvetítések programjáról és releváns kérdéseiről, pénzügyi keretéről, beruházási kérdésekről a folyó és a következő év vonatkozásában. A programszolgáltatáson keresztül biztosítja a parlament tevékenységének közvetítését. A parlament fedezi a program szolgáltatás költségeit. (32-35. cikkek)

Az ülések a parlament [honlapján](#) élő adásban követhetők.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

A házszabály fent említett, nyilvánosságról szóló XVI. fejezete kimondja, hogy az érdeklődő állampolgárok és a munkáról tudósító és informáló média munkatársai részt vehetnek az üléseken a belső szabályozásban foglaltak szerint. Az újságíróknak biztosítani kell a különböző, parlamenti munkával kapcsolatos dokumentumokat, így a megtárgyalt és elfogadott törvényeket, a napirendhez kapcsolódó információkat és dokumentumokat, a parlamenti testületek jelentéseit, és jegyzőkönyveit. A média munkatársai jogait és kötelezettségeit külön **elnöki jogszabály** szabályozza. A parlament vagy testületei dönthetnek úgy, hogy a napirenden szereplő, a nyilvánosság számára különösen nagy jelentőséggel bíró törvény vagy egyéb jogszabályjavaslatot a sajtóban vagy speciális kiadásban megjelenesse. (226-230 cikkek)

A sajtó munkatársai számára számítógépekkel, WIFI-vel ellátott sajtószobát biztosítanak. Az akkreditációra, az épületben történő tartózkodásra, felvételek készítésére vonatkozóan nem állnak rendelkezésre információk.

A parlament látogatása

Látogatásra naponta van lehetőség a parlament épületében, az érdeklődők a parlament működését is megismerhetik.⁶²

A képviseleti demokrácia népszerűsítése – programok, események

Évente két alkalommal nyílt napot tartanak a parlamentben.⁶³

⁶² 2009-es információ (ECPRD, 2009).

⁶³ 2009-es információ (ECPRD, 2009).

MONTENEGRÓ

A montenegrói parlament: Skupstina

Kamarák száma: egy

A parlament létszáma: 81 fő

A parlament működésének nyilvánossága

A [házsabály](#) külön fejezetben foglalkozik a parlament és a nyilvánosság kapcsolatával. E fejezet (XIII. fejezet) a sajtóra vonatkozóan is megfogalmaz szabályokat, ezeket a következő fejezetrészben ismertetjük.

A parlament ülései nyilvánosak. Zárt ülés a kormány vagy 10 képviselő kérésére rendelhető el. A parlament honlapján teszi közzé a munkájára vonatkozó információkat és adatokat. A honlapra vonatkozó előírásokra a Házelnök kollégiuma által kiadott belső szabályozás vonatkozik. A parlamentnek tájékoztatni kell a nyilvánosságot munkájáról, a tárgyalt témákról és döntéseiről. A tárgyalt törvényjavaslatok a médiában vagy egyéb publikációban megjelenhetnek. (211-213. cikkek)

A jegyzőkönyvekre és a kép- és hangfelvételekre vonatkozóan a házsabály egyéb helyeken is megfogalmaz szabályokat. Így kimondja, hogy a bizottsági ülésekről **jegyzőkönyv** készül, melynek tartalmaznia kell az ülésre vonatkozó alapinformációkat, a témákat, a kifejtett álláspontokat és a bizottság javaslatait. A jegyzőkönyvet az elnöknek jóvá kell hagynia. Ha a bizottság úgy dönt, az ülésről gyorsírási jegyzőkönyv vagy hangfelvétel készül (házsabály 71. cikk).

A plenáris ülés napirendje elfogadása előtt az előző ülés jegyzőkönyvét el kell fogadni. Bármely képviselő észrevételt tehet az előző jegyzőkönyvről, amiről a ház vita nélkül dönt. (91. cikk)

Az ülésekről **hang- és képfelvétel** is készül. Az ülésen felszólalóknak el kell juttatni az e felvételek alapján készített jegyzőkönyv tervezetét, amit ők jóváhagynak a publikálás előtt. Erre hét nap áll rendelkezésükre, de a tartalomra vonatkozó lényegi módosítást nem kérhetnek. (124-125. cikkek)

A Montenegrói parlament [deklarálja](#) annak fontosságát, hogy munkája minél nyitottabb és átláthatóbb legyen. Az állampolgároknak az [alkotmány](#) és az információkhoz való szabad hozzáférésről szóló törvény alapján lehetőséget kell biztosítani a közintézmények, s így a parlament működésére vonatkozó információk eléréséhez. Az állampolgároktól érkező egyes kérdések megválaszolása mellett közzéteszik a parlament működéséről szóló [éves jelentéseket](#) is.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

A **házsabály** kimondja, hogy a televízió és más elektronikus média egyenes adásban közvetíthet a plenáris és bizottsági ülésekről. A parlamentnek a megfelelő infrastruktúra, technikai és munkavégzési feltételeket biztosítani kell. A parlament üléseiről a megfelelő szervezet által akkreditált tudósítók tájékoztatnak. A parlament munkadokumentumainak elérhetőségét a tudósítók számára is biztosítani kell. Ezért és a feltételek biztosításáért a Házelnök felelős (214-216. cikk).

A nyilvánosság tájékoztatására hivatalos állásfoglalások kiadása és a sajtótájékoztatók szolgálnak. A parlament hivatalos állásfoglalásait a hivatal megfelelő szervei fogalmazzák meg, amelyet a bizottsági vagy a Házelnök hagy jóvá. Sajtótájékoztatót képviselő vagy frakció tarthat (217. cikk).

A tudósítók az ülésekről készített hangfelvételeket munkájuk során felhasználhatják, kivéve, ha az államtitkot vagy minősített információkat tartalma. A felvételek nyilvántartására vonatkozóan a Házelnök kollégiuma külön szabályokat fogalmaz meg (126-127. cikkek).

Az újságírók, parlamenti tudósítók, operatőrök és fotósok napi vagy éves [akkreditációt](#) igényelhetnek. A PR, külügyi és protokoll osztály minden év végén felhívja a szerkesztőségek figyelmét az akkreditáció szükségességére. Ugyanezen az osztályon archiválják a sajtó számára készített napi tájékoztatókat is.

A parlament látogatása

A csoportok és egyéni látogatók írásban történő jelentkezését legkésőbb két nappal a látogatás előtt várják. A vezetés során az épület helységei mellett a művészeti és címergyűjteményt is bemutatják.

A képvisleti demokrácia népszerűsítése – programok, események

Évente egyszer fiatalok egy csoportja vehet részt a [Gyerek parlament](#) programon.

A Nemek közti egyenlőség bizottsága által szervezett [Nők parlamentje](#) program keretében a kormány tagjai válaszolnak a pártok női szervezetei és más civil szervezetek képviselőinek a női emberi jogokkal, az egyenlő bánásmóddal, a nők helyzetével kapcsolatos kérdésekre a parlamentben. E programot is évente egyszer, március 8-án rendezik meg.

A Vállalkozó parlament célja a törvényhozás és a gazdasági élet szereplői közti kapcsolat erősítése. A résztvevő politikusok, kormánytagok, gazdasági szakemberek, szakszervezetek képviselői aktuális gazdasági és gazdaságpolitikai témákat tárgyalnak meg és keresnek közös megoldásokat egyes kérdésekben.

A [Demokrácia workshopokat](#) általános iskoláskorú (8-15 éves) gyerekeknek szervezi a parlament, együttműködésben az Oktatási Minisztériummal. Három témában tartanak workshopokat (Demokrácia és parlament, Európai Unió, Emberi jogok), amelyek célja a demokrácia és a parlament működésének megismertetése, a politikai, a jogalkalmazás, az európai értékek és intézmények bemutatása a fiataloknak. A program külön [honlappal](#) rendelkezik.

A montenegrói parlament külön hangsúlyt fektet a [civil társadalommal való kapcsolatra](#). 2011-ben egy **memorandumot** írt alá az emberi jogok és a demokrácia területén működő civil szervezetek hálózatának képviselőivel. A parlament fontosnak tartja, hogy rendszeres kapcsolatot tartson a civil szervezetekkel, azok véleményét, javaslatait a törvényalkotás folyamatában figyelembe vegye. A honlapon külön e célra szolgáló formanyomtatványt helyeztek el, amelyen nemcsak a civilek, de egyéni állampolgárok is eljuttathatják észrevételüket, javaslatukat a parlamentnek. A honlapon megtalálhatók azok a hazai és nemzetközi szervezetek, amelyekkel együttműködik a parlament, és amelyekkel közös programokat, konferenciákat tartanak különböző témákban.

A Nyitott Parlament program keretében havi rendszerességgel, elektronikus formában jelenik meg a [Parlamenti hírlevél](#), amely a parlament törvényhozói munkájáról és ellenőrző funkciójának ellátásáról, a parlamenti eseményekről tájékoztatja a nyilvánosságot.

SZERBIA

A szerb parlament: Narodna skupstina

Kamarák száma: egy

A parlament létszáma: 250 fő

A parlament működésének nyilvánossága

Mind a [Parlamenti törvény](#) mind a házszabály részletesen szól a törvényhozás munkája nyilvánosságáról. A Parlamenti törvény 11. cikkelye felsorolja azokat az eszközöket, amelyeken keresztül a nyilvánosságkövetelménye érvényesülhet (TV és internet közvetítés, személyes jelenlét az ülésteremben, média jelenléte, sajtótájékoztatók, jegyzőkönyvek elérhetősége stb). Kimondja, hogy az ülések nyilvánosak, hacsak a parlament testülete (bizottság) másképp nem dönt.

A további részletes szabályokat a [Házszabály](#) fogalmazza meg. E jogszabály is rögzíti, hogy a parlament ülései **nyilvánosak**. A kormány, egy bizottság vagy 20 képviselő kérésére a Ház vita nélkül dönthet arról, hogy zárt ülést tart. A parlament testületei (bizottságok) zárt ülést tarthatnak, ha ezt a testület tagjainak egyharmada kéri. Zárt ülés esetén a parlament vagy testülete nyilatkozatban tájékoztathatja a nyilvánosságot az ülésről (255-256. cikkek).

A parlament munkája iránt érdeklődő állampolgárok, hazai és nemzetközi szervezetek számára az ülésteremben külön helyet kell biztosítani, hogy ülés menetét követni tudják. Az érdeklődőknek csoportos parlamenti látogatás lehetőségét kell biztosítani (259. cikk).

A házszabály felsorolja azokat a **dokumentumokat**, amelyeket a parlament honlapján közzé kell tenni. Ezek a javasolt és elfogadott napirendek, elfogadott jegyzőkönyvek, törvényjavaslatok, szavazások eredményei, a Házbizottság üléseinek ideje és napirendje, információs kiadvány a Ház működéséről, napi információ a Ház munkájáról, jelentés a bizottságok munkájáról, a parlament működéséhez kapcsolódó egyéb információk és dokumentumok (260. cikk).

Hivatalos nyilatkozatot erre jogosult parlamenti munkatárs tehet, a Házelnök vagy az általa megbízott személy jóváhagyása után. Sajtókonferenciát képviselők illetve a Házelnök jóváhagyásával más személyek is tarthatnak (261. cikk).

Mind a bizottsági, mind a plenáris ülésekről **jegyzőkönyv** készül, melynek tartalmáról, érvényességéről, a képviselők észrevételezési lehetőségeiről, a plenáris ülés jegyzőkönyvei elfogadásának menetéről házszabály külön rendelkezik (81. illetve 91. cikkek).

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

A **Házszabály** kimondja, hogy a média képviselői annak érdekében, hogy a nyilvánosságot tájékoztathassák a parlament és testületei üléseiről, a **belső szabályozásnak** megfelelően

szabad hozzáférést kell biztosítani az ülésekhez. Emellett biztosítani kell a szükséges munkafeltételeket a munkavégzéshez a kompetens bizottság belső szabályával összhangban (257. cikk).

Az akkreditált újságírók a jegyzőkönyvek gyorsírási átíratát használhatják. Ha hivatkoznak rá, meg kell győződniük arról, hogy az elhangzott beszédeket jóváhagyták –e. A hivatalos parlamenti dokumentumokat, tájékoztatókat az akkreditált újságírók rendelkezésére kell bocsátani. Az újságírók akkreditációját a kompetens bizottság belső rendelete szerint történik (258. cikk).

Az újságírók éves vagy napi [akkreditációt](#) kérhetnek. A kérelmet a PR osztálynak kell benyújtani, amely részleg minden év elején felhívja a szerkesztőségek figyelmét az akkreditáció igénylésének szükségességére. Szerkesztőségként öt fő részére lehet akkreditációt igényelni. Az az éves jogosultság március 1-től egy naptári évre szól. Külföldi tudósítók számára az a minisztérium adja meg a jogosultságot, amely hozzájárult ahhoz, hogy az újságíró Szerbiából tudósítson.

A honlapon bemutatják a parlament fő és irodaépületében található munkaszobákat, technikai és [munkafeltételeket](#) (számítógép, Internet, nyomtató, sajtószobák stb.), amelyek a tudósítók rendelkezésére állnak.

A parlament látogatása

A parlament látogatására a „**Vigyük közelebb az állampolgárokat az intézményekhez**” elnevezésű program keretében van lehetőség. Az érdeklődőket három közjogi intézmény, a parlament, a kormány és a köztársasági elnöki hivatal működésével ismertetik meg. A programot minden hónap első szombatján tartják, és a Belgrádi Turizmus Hivatalnál lehet jelentkezni. A programhoz külön [tájékoztató anyagot](#) jelentettek meg a honlapon.

A honlapon [virtuális sétát](#) lehet tenni.

A parlament épülete 1984-től a szerb kulturális örökség része. A honlapon külön aloldalon részletesen is [bemutatják](#) az épületet, történetét, építészetét, tereit és az ott található műkincseket, művészeti tárgyakat.

A képvisleti demokrácia népszerűsítése – programok, események

A hivatal [Oktatási Központja](#) felállításának és működésének célja a parlament és az állampolgárok közti kommunikáció, kapcsolat és bizalom erősítése és javítása. Működését a nyitottság, az elérhetőség és az elszámoltathatóság elvei érvényesülése mentén folytatja.

Az Oktatási és a kulturális örökséget bemutató részleg széles kínálatot nyújt azokból az [oktatási programokból](#), amelyek a demokratikus intézményrendszert, a részvételi demokráciát kívánják megismertetni. Ezek egy részét az EBESZ támogatásával és más intézményekkel közösen szervezik.

A „**Nyitott ajtók napja**” keretében munkanapokon lehet megismerni a parlament épületét és működését, előzetesen be kell jelentkezni az egyéneknek.

Az „**Te jövőd, te szavazatod**” program az állampolgári részvétel fontosságára hívja fel a figyelmet, a kormány és a parlament közös programja, melyen a résztvevők e két szervezetet

ismerhetik meg. Tájékoztató brossúrája több nyelven, [magyarul](#) is elérhető a parlament honlapján.

„**A parlament üléseinek szimulálása**” nevű program középiskolások és egyetemi hallgatók számára rendezett interaktív szerepjáték, amelyben a résztvevők a parlamenti munka fázisait ismerik meg plenáris és bizottsági ülés, frakció működés, törvényjavaslat tárgyalása és szavazása során. A programot az Oktatási minisztériummal közösen szervezik, az EBBESZ és a Münchener Alkalmazott Politikai Kutatóközpont támogatásával.

E részleg szervezi a már említett „**Vigyük közelebb az állampolgárokat az intézményekhez**” című látogatói programot is.

A parlament épületében található műkincsekből (festmények, szobrok, iparművészeti tárgyak, ritka könyvek) időszakos **kiállításokat** rendeznek, elsősorban az Európai Örökségi Napokhoz kapcsolódóan.

TÖRÖKORSZÁG

A török parlament: Türkiye Büyük Millet Meclisi (T.B.M.M)

Kamarák száma: egy

A parlament létszáma: 550 fő

A parlament működésének nyilvánossága

Az [alkotmány](#) szerint a plenáris ülés nyilvános és jegyzőkönyveit meg kell jelentetni. Zárt ülés a házszabályban foglaltak szerint rendelhető el. Zárt ülés jegyzőkönyvének nyilvánosságra hozataláról a ház dönt. A parlamenti viták tartalma a nyilvánosság számára minden eszközzel elérhetővé tehető, kivéve, ha a ház a hivatal javaslatára másképpen nem dönt (97. cikk).

A [házszabály](#) rögzíti, hogy ki vehet részt a bizottsági ülésen, ki léphet be a plenáris terembe és a bizottsági ülések termeibe és meghatározzák a jegyzőkönyv készítés szabályait is.

Bizottsági ülésen a képviselők, a Minisztertanács tagjai és a kormány képviselői vehetnek részt, az első két csoportba tartozók kaphatnak szót, javaslatot benyújtani és szavazni csak a képviselők jogosultak (31. cikk).

Az illetékes miniszter vagy a képviselők egyharmada kérheti zárt bizottsági ülés elrendelését. Az ülésen tárgyalt témák titok tárgyát képezik (32. cikk).

A bizottsági ülésekről összefoglaló jegyzőkönyv készül, amelyhez a jelen volt képviselők észrevételeket fűzhetnek. A jegyzőkönyvet az elnök és a bizottság titkára írja alá. Ha a bizottság úgy dönt, teljes jegyzőkönyv készül az ülésről (33. cikk).

A plenáris ülésről szó szerinti vagy összefoglaló **jegyzőkönyv** készül, amelyet a Jegyzőkönyvek lapja című kiadványban publikálnak. Az érintettek a megjelenés után 15 napon belül tehetnek észrevételt a jegyzőkönyvvel kapcsolatban. Ha ezt a hivatal jogosnak tartja, a javítás(oka)t csatolják az eredeti jegyzőkönyvhöz (155. cikk).

A plenáris ülésterembe, a bizottsági termekbe, a képviselőkön, köztisztviselőkön, hivatali munkatársakon, a kormány parlamenti feladatokkal ellátott delegált munkatársain és meghívott szakértőkön kívül más nem léphet. A parlamenti látogatásokat külön szabályozzák (166.cikk).

A parlament munkája rögzítését és közvetítését az 1994 óta működő parlamenti televíziós csatorna ([GNAT TV](#)) végzi. A közvetítés a Török Rádió és Televízió TRT 3-as csatornáján és az interneten keresztül történik. Az 1994 és 2012 januárja közti időszak archívumában megtalálhatók az időszak parlamenti felvételei, többek között a nyilvános bizottsági ülésekről rögzített anyagok, a GNAT közvetítései és a parlamentről készült stúdió műsorok is.

A honlapon található [Parlamenti hírek](#) címet viselő elektronikus kiadvány a plenáris és bizottsági ülésekkel, a házelnök és a parlamenti képviselők tevékenységével és programjaival kapcsolatos híreket, cikkeket, sajtónyilatkozatokat stb. jelenteti meg.

A parlament elindította első, okostelefonokra letölthető [alkalmazását](#), amely a parlament működéséről, adatairól, aktuális programjáról, sajtóhírekről nyújt információkat.

A parlament látogatása

Parlamenti [látogatásra](#) a Sajtó és PR osztály Idegenvezetés és hirdetés részlegénél kell előzetesen jelentkezni. A látogatást a Questor hagyja jóvá. Vasárnap kivételével minden nap fogadnak csoportokat, ülésnapokon az ülés kezdete előtt két órával lehet megkezdeni a látogatást, míg azokon a napokon, amikor nincs ülés 10-16 óra között. A látogatás a karzaton kezdődik, ahol bemutatják a plenáris termet, előadást tartanak a modernkori török történelem egyes eseményeiről (függetlenségi háború, a török parlament megalakulása, a köztársaság kikiáltása) és a parlament korábbi épületeiről. A látogatók megtekintik a galériákat, kerteket, az Atatürk szobrot és végül oklevelet is kapnak a látogatásról.

A honlapon [virtuális sétát](#) lehet tenni.

A képviseleti demokrácia népszerűsítése – programok, események

Korábbi információk szerint a török parlament az Oktatási minisztériummal együttműködve dolgozta ki és indította el 2004-ben a **Török Diákparlament programot**, amelyet évente egyszer rendeznek meg. A diákok először iskolájukban majd városukban vesznek elő programokon, amelyen sikeres teljesítés esetén lehetőségük arra, hogy végül Ankarában, a török parlament épületében vegyenek részt az országos szimulációs „játékon”.⁶⁴

⁶⁴ ECPRD, 1294 (2009)

ORSZÁGTANULMÁNYOK – POTENCIÁLIS TAGJELÖLT ÁLLAMOK

BOSZNIA-HERCEGOVINA

A boszniai parlament: Skupstina

Kamarák száma: kettő

Alsóház: Predstavnicki dom – 42 fő

Felsőház: Dom Naroda – 15 fő

A parlament⁶⁵ működésének nyilvánossága

Az [Alkotmány](#) kimondja, hogy mindkét kamara nyilvánosságra kell, hogy hozza üléseinek jegyzőkönyveit és tanácskozásait, belső szabályainak megfelelően, nyilvánosan kell folytatnia (4. cikk, 3. i.).

A [házsabály](#) szerint a jegyzőkönyvet a következő ülésen be kell nyújtani elfogadásra. A képviselők maximum három percben észrevételt tehetnek a jegyzőkönyvvel kapcsolatban, amiről a ház vita nélkül dönt. Ha jogos az észrevétel, korrigálják a jegyzőkönyvet, amit a házelnök aláírásával lát el (házsabály 81. cikk).

A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell az ülés dátumát, helyszínét, idejét, megtárgyalt napirendi pontokat, a vitában résztvevők nevét és titulusát, a szavazási eredményeket és a döntést (92. cikk).

A parlamenti jegyzőkönyvek nyilvánosak, a honlapok közzé kell tenni azokat (93. cikk). Ez alól vannak kivétele, például nem hoznak nyilvánosságra olyan napirendi pontra vonatkozó jegyzőkönyv részleteket, amelyek külpolitikai, nemzetvédelmi vagy monetáris politikai vagy nyomozati érdekeket sértenek (93. cikk).

A ház üléseiről hangfelvétel készül, melyhez jegyzeteket csatolhatnak. A Ház Kollégiuma (a Házelnökből és az alelnökökből álló testület) külön szabályozza a jegyzőkönyvek elkészítésének, publikálásának eljárásait (94. cikk).

A képviselőknek meghatározott határidőn belül joguk van felszólalásukról készült jegyzőkönyvhöz észrevételt fűzni, de lényegi módosításokat nem kérhetnek. Erre 48 óra áll rendelkezésükre, annak letelte után, ha nem tettek észrevételt, a jegyzőkönyvet jóváhagyottnak tekintik (95. cikk).

⁶⁵ Bosznia Hercegovinában négy parlament működik, amelyek közül a Szarajevóban működő, az ország minden entitására kiterjedő kétkamarás Bosznia-Hercegovina Parlamenti Közgyűlésére (Parliamentary Assembly of Bosnia Hercegovina (PABiH)) vonatkozóan ismertetjük a nyilvánosságra vonatkozó helyzetet. A másik három parlament a föderatív (bosnyák és horvát) parlament (Parliament of the Federation of Bosnia and Herzegovina (PFBiH)), a Boszniai Szerb Köztársaság Parlamentje (National Assembly of Republika Srpska (NARS)) és a Brčko-i körzet parlamentje (Brčko District Assembly (BDA)).

Külön fejezet szól az **átláthatóság követelményéről**. E szerint a Ház munkájának transzparensnek kell lennie, a nyilvánosságot teljes mértékben és objektíven tájékoztatni kell. A Háznak biztosítani kell, hogy minden érdeklődő hozzájusson a megfelelő információkhoz. Az üléseket a honlapon élő adásban közvetíteni kell. A vitákról, a ház törvényhozói és egyéb tevékenységéről készült jegyzőkönyveket a honlapon és nyomtatott formában is nyilvánosságra kell hozni, mely alól néhány esetben van kivétel (lásd különböző esetleges érdekséremlmek) (96. cikk).

A törvényjavaslatokat és a parlamenti dokumentumokat a honlapon közzé kell tenni (a titkos adatok védelméről szóló törvény előírásainak megfelelően) az elfogadott törvények, jogszabályok a hivatalos közlönyben, majd a honlapon jelennek meg (97. cikk).

A 2000-ben elfogadott, az Információhoz való szabad hozzáférés törvénye alapján bárkinek joga van a közintézmények működéseivel kapcsolatos közérdekű információkhoz való hozzáféréshez. E jog gyakorlása hozzájárul a közintézmények átláthatóságához és felelős működéséhez. A közintézményeknek kötelességük ezen információkat megjelentetni.⁶⁶

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

A **Házszabály** előírja, hogy a média munkatársai és más látogatók számára biztosítani kell a Ház ülésein való részvételt, erre külön helyet kell fenntartani, amit a Kollégium határoz meg. Egyes esetekben (a titkos adatok védelmére vonatkozó törvény, személyes adatvédelem vagy egyéb jogszabály előírásai alapján) az ülés vagy annak egy része nem nyilvános (házszabály, 98. cikk).

A parlament honlapján az ország hivatalos nyelvein lehet megtalálni azokat a [belső szabályzatokat](#), amelyek a sajtó működésére, munkavégzésre vonatkozó részletes szabályokat tartalmazzák (sajtókódex, a rádió és TV programok közvetítésére vonatkozó kódex, a bosnyák parlament illetve a boszniai szerb parlament tekintélyének védelmét szolgáló törvények).

A parlament látogatása

A [Nyitott parlament program](#) 2005-től működik, melynek célja, hogy az érdeklődő, elsősorban középiskolás és egyetemista csoportok, de az egyes állampolgárok csoportjai számára is bemutassa és közelebb vigye a törvényhozás működését és folyamatát, növelje annak átláthatóságát. A programon keresztül több ezer ember jutott már be a parlamentbe és ismerhette meg annak fő feladatait. Később a programokról televíziós felvétel is készült és sugárzásra került.

A parlament látogató központjában multimédia előadásokat tartanak a törvényhozásról és funkciójáról. Ugyanitt információs anyagok is beszerezhetők.

A képviseleti demokrácia népszerűsítése – programok, események

A parlament és a civil társadalom közti kapcsolatok működtetésért és ápolásáért a PR részleg felelős. Az egyes területeken működő civil szervezetek hozzáférése a parlamenti dokumentumokhoz és egyéb anyagokhoz biztosított.⁶⁷

⁶⁶ https://www.parlament.ba/pristup_informacijama/Default.aspx?id=19220&langTag=en-US&pril=b

⁶⁷ ECPRD, 2014

A fent említett Nyitott parlament program mellett más **parlamenti programok** és a nyilvánosságot szolgáló egyéb eszközök, úgymint periodikák kiadása, sajtónyilatkozatok közzététele, folyamatos kapcsolat fenntartása a médiával, civil szervezetekkel, meghallgatások és kerekasztal beszélgetések szervezése, egyéb látogatások szervezése szintén a képviseleti demokrácia népszerűsítését, a parlamenti munka nyilvánosságának erősítését kívánja szolgálni. Több programnak társszervezője az EBESZ helyi szervezete, az Ifjúsági Információs Ügynökség, médiatámogatói a BHT1 és a Szabad Európa Rádió. Alkalmanként különböző **kiállításokat** is rendeznek a parlament épületében.

Koszovó

A koszovói parlament: Kuvendi i Kosovës

Kamarák száma: egy

A parlament létszáma: 120 fő

A parlament működésének nyilvánossága

Az [alkotmány](#) szerint a parlament ülései nyilvánosak. Zárt ülés a köztársasági elnök, a miniszterelnök vagy a képviselők egyharmadának kérésére rendelhető el. A kérésről szavaznak, s a javaslatot a jelenlévő képviselők kétharmados többségével lehet elfogadni (68. cikk).

A [házsabály](#) 43. cikkelye foglalkozik a plenáris ülés nyilvánosságával és ülések rögzítésének szabályaival. Az ülések nyilvánosak, hacsak a parlament másképp nem dönt. Az Elnökség döntésének megfelelően az ülésről közvetítést készülhet. Az ülésekről elektronikus felvétel készül, a felvétel nyelve az a nyelv, amelyen a felszólalás elhangzott. A jegyzőkönyvek tartalmazzák a napirendet és az ülés összefoglalóját valamint a határozatokat. A jegyzőkönyvet letétbe helyezik az archívumban, felteszik a parlament honapjára, eljuttatják a képviselőknek és a nyilvánosságra számára is elérhetővé teszik.

A bizottsági ülések elvben nyilvánosak, kivéve néhány esetet, például, ha adott bizottság Koszovó biztonságát érintő témát tárgyal, vagy bizalmas jellegű kereskedelmi kapcsolatot érintő napirendi pontról van szó, vagy a bizottság fontos témában javaslatot készít, vagy valami más okból (házsabály 65. cikk).

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

A Házsabály szerint a parlament elnöksége **külön szabályzatban** meghatározhatja a sajtó munkatársaira, a látogatókra illetve a parlament munkáját követő egyéb személyekre vonatkozó viselkedési kódexet. A szabályokat be nem tartókat a rendőrség a Házelnök kérésére kivezetheti (41. cikk).

A sajtóval és a nyilvánossággal való kapcsolattartásért a Média és PR igazgatóság felelős. A szervezet feladatkörébe tartozik a parlament és testületei tevékenységéről tájékoztatást nyújtani, sajtótájékoztatónkat megszervezni, a parlament és testületei dokumentumainak kezelése és publikálása, kapcsolattartás a médiával, a civil társadalom és a közvélemény tájékoztatása a parlament munkájáról, az ehhez szükséges hatékony tájékoztatási módszerek

kialakítása, kézikönyvek, magazinok kiadása, a plenáris ülés és az egyes testületek napirendjének megjelentetése.

A parlament látogatása

A parlament mind a hazai, mind a külföldi látogatók előtt nyitva áll. [Látogatásra](#) legalább 5 nappal a tervezett időpont előtt, a honlapon lévő jelentkezési lap kitöltésével kell jelentkezni. A plenáris ülésen való részvételre még korábban, mivel annak elbírálása a helyek korlátozott száma miatt és a napirendtől függően egy hétnél hosszabb időt vesz igénybe. A látogatók megismerkednek az épülettel (plenáris terem, bizottsági termek) és a törvényhozás összetételével, munkájával, frakciókkal, bizottságokkal és a parlament funkcióival is.

A plenáris ülésterem karzatán nem szabad hangoskodni, telefonálni, transzparenst bevinni, vagy bármilyen tevékenységet folytatni, amely nem felel meg a házszabályban foglaltaknak.

A honlapon a parlamentben [virtuális séta](#) tehető.

ORSZÁGTANULMÁNYOK – EGYÉB ORSZÁGOK

AUSZTRÁLIA

Az ausztrál parlament: Parliament of the Commonwealth of Australia

Kamarák száma: kettő

Alsóház: House of Representatives – 150 fő

Felsőház: Senate – 76 fő

A parlament működésének nyilvánossága

Alsóház

A [házszabály](#) szerint a főigazgató felel a ház üléseinek hivatalos rögzítéséért és a jegyzőkönyvek megőrzéséért. A jegyzőkönyveket, amelyek tartalmazzák a ház és a szövetségi kamara eljárásait és döntéseit, a képviselők jelenlétére vonatkozó információkat, ő írja alá. A jegyzőkönyveket és a parlamenti dokumentumokat a Házelnök által meghatározott szabályok szerint a főigazgató őrzi meg. (27-28. cikk)

A Háznak benyújtott minden parlamenti dokumentum a nyilvánosság számára hozzáférhető (203. cikk).

Az Alsóház ún. **Publikációs bizottsága**, amely hét képviselőből áll, minden egyes, a háznak benyújtott, és nem parlamenti dokumentumnak számító dokumentumot megvizsgál, és amennyiben úgy találja, a teljes dokumentumot vagy annak egy részét parlamenti dokumentumnak nyilvánítja (219. cikk), amire így már érvényes lesz a nyilvánosságra hozatal követelménye.

A **parlamenti dokumentumok publikációjára** vonatkozóan több **határozat** is érvényben van. Határozat hatalmazza fel a Házat, hogy a Parlamenti viták és Hansard című kiadványban megjelentesse a ház eljárásairól és üléseiről szóló jegyzőkönyveket. Egy másik határozat a zárt ülés vagy eljárás során keletkező dokumentumok kezeléséről a titkosítás szabályairól szól. Külön határozat foglalkozik a ház üléseinek közvetítéséről. A közvetítés, a korábbi ülések (plenáris vagy bizottsági) felvételeihez való hozzáférés a parlament honlapján keresztül valamint a House Monitoring Service szolgáltatásain keresztül történik. Utóbbiak szabályait (mit, kinek, milyen formában és feltételekkel tesznek hozzáférhetővé) a házelnök határozza meg. A bizottsági ülések rögzítése és sugárzása a bizottság hozzájárulásának függvénye. Külön fejezet rögzíti az élő rádiós közvetítések rendjét. A határozatok a házszabály végén találhatók.

A honlapon a plenáris ülés idején lehet követni az ötpercenként frissített, még nem végleges nyers [jegyzőkönyvet](#) (live minutes).

Felsőház

A parlamenti dokumentumok publikálásáról a [házszabály](#) 22. cikkelye szól. A hét főből álló Publikációs bizottság, mely együtt is ülésezik az alsóház megfelelő bizottságával, dönt az

egyéb benyújtott dokumentumok megjelentetéséről és nyilvánosságáról illetve a tárgyaláshoz szükséges kormányzati vagy egyéb dokumentumok bekéréséről, nyilvánosságra hozataláról.

A bizottságok nyilvános (public) ülésein mások is részt vehetnek, míg az ún. private üléseken csak a szenátorok és a hivatal munkatársai (36. cikk).

Az eljárásokról készített anyagokat, a napirenddel (Notice Paper) együtt a szenátus folyóiratában (Journal of Senate) jelenteti meg a főtitkár. A jegyzőkönyvek a Parliamentary Debates and Hansard című kiadvány jelennek meg (43. cikk).

Az alsóházhoz hasonlóan a felsőház is részletesen szabályozza a szenátus és bizottságai üléseiről készülő **televíziós és rádiós közvetítések szabályait**, melyek a házszabályt egészítik ki. Csak a hivatalos, a parlament által rögzített hang és képfelvételt lehet sugározni, ismételni vagy archiválni. A felvételeket nem lehet politikai, kereskedelmi vagy és kampánycélokra felhasználni csak kiegyensúlyozott tájékoztatásra. . szervezet által rögzített felvételeket lehet sugározni. A bizottságok jogosultak dönteni az ülésről készítendő felvételekről, azok egyes kérdéseiről. A két kamara közös bizottsága szabályozza a két ház ülései rádiós közvetítésének kérdéseit és arányait.

A parlamenti [Audiovizuális részleg](#) televíziós, rádiós és multimédia szolgáltatásokat nyújt a parlament munkájáról. **Élőben** közvetítik a plenáris és egyes bizottsági üléseket, meghallgatásokat. Emellett egyéni szolgáltatásokkal is a Ház és tagjai, a képviselők és a szenátorok rendelkezésére áll. Ilyen szolgáltatások például filmfelvételek megvágása, stúdiófelvétel készítése, sajtótájékoztatók, parlamenti események közvetítése, webes közvetítések, videokonferenciák technikai támogatása stb. A felvételek digitális jelét átadják a parlamenti televíziónak (ParlTV) és más közvetítő médianak is. A ParlTV műsorait közvetíti a Házban illetve más fizetős televíziós, rádiós csatornáknak is átadja.

Az egyes események (ülések, sajtókonferenciák, előadások stb) felvételei a honlapon visszamenőlegesen is megtalálhatók. ([ParlView](#))

A parlament látogatása

A két kamarát magában foglaló épület minden nap, kivéve karácsonykor [látogatgató](#), ha nincs ülés 9-től 17-ig, ha ülés van 9-től 18-ig. A karzatra az ülés idején bármikor be lehet menni és az ülés menetét követni lehet.

2013-ban nyitották meg a **Parlament sétautat**, amely az épületet köti össze a városközponttal. A 3,4 km hosszú sétaút mentén információs pontokon lehet megismerkedni a várossal és a parlamenti intézményrendszerrel. A séta jó bevezetés a parlamenti látogatáshoz. Az épület egyénileg és vezetett csoportokban is látogatható.

A parlamenti [látogatásokra](#) egy ingyenes és egy belépődíjas programot (40 illetve 55 perces vezetés) kínálnak. Naponta többször indítanak csoportokat. A fizetős vezetés során a látogatók mélyebben megismerhetik az ausztrál parlament működését, ülésnapon részt vehetnek a „Kérdések idején”, ülésnapokon kívül pedig olyan terekre és helyiségekbe is betekinhetnek, amelyek máskor zártak a látogatók előtt. Külön csoportokat indítanak iskolai csoportoknak. Díjfizetés ellenében és előzetes jelentkezés után lehetőség van egyedi (private, minimum 20 fős csoport) vezetésre is.

Az alsóház [házszabálya](#) szerint, ha egy látogató vagy az ülésen bent tartózkodó egyéb személy, kivéve a képviselőt, megzavarja az ülés menetét, a rendért felelős alkalmazott

(Serjeant-at-Arms) kivezetheti vagy őrizetbe veheti őt. Utóbbi esetben a házelnök azonnal tájékoztatja erről a Házat (96. cikk).

A felsőházi ülésteremben a látogatók a számukra kijelölt helyen, a karzatokon, tartózkodhatnak. A szenátorokon és az arra jogosult hivatali alkalmazottakon kívül más személy nem vehet részt az ún. private ülésen, illetve nem léphet be az ülésterem kifejezetten a szenátorok részére fenntartott részére. A rend fenntartásáért felelő alkalmazottak a szabályokat megszegőket kivezetik (házszabály 175. cikk).

A honlapon [virtuális séta](#) is tehető.

A képviseleti demokrácia népszerűsítése – programok, események

Mindkét ház sokféle programot kínál az, hogy minél közelebb hozza a törvényhozást, az ausztrál történelem bemutatását, valamint a demokratikus intézmények és eljárások működésének megismertetését az ausztrál polgárokhoz.

Az általános és középiskolás diákoknak külön **iskolai látogató programot** kínálnak, amelyekre akár két évre előre is lehet jelentkezni. Az ausztrál parlamentet évente mintegy 100 ezer diák látogatja meg. A Canberrába történő eljutást a hatalmas ország különböző részeiből kormányzati forrásokból [támogatják](#).

A [Parlamenti Oktatási Iroda](#) a fiatal korosztályoknak kínál programokat és honlapján sokrétű információkat a törvényhozás működéséről. A parlamenti [szerepjáték](#) program 1988 óta szerepel a kínálatban, eddig 1,7 millió fiatal vett részt benne az ország különböző részeiből. Emellett speciális tematikájú [eseményeket](#) is szerveznek más intézményekkel közösen. Néhány példa: „Élő parlament”: szerepjáték moderálása azok számára saját iskolájukban, akik nem jutnak el a fővárosba; Rotary Adventure in Citizenship – a Rotary klub által is támogatott egyhetes program állampolgári ismeretekről intézménylátogatásokkal fiataloknak, [Nemzeti Ifjúsági Tudományos Fórum](#), 11-es diákoknak tudomány és parlament kapcsolatáról, részvételi lehetőség az ausztrál központi bank bizottsági meghallgatásain közgazdaságtan iránt érdeklődő középiskolások számára stb.

A felsőházban is sokféle programot kínálnak az érdeklődőknek:

- Szenátus [előadás sorozat](#) – alkalmankénti előadások az ausztrál belpolitikáról, parlamentről, demokrácia aktuális kérdéseiről. A [korábbi előadások](#) letölthetők és megtekinthetők. A részvétel ingyenes vagy a honlapon élő adásban követhető.
- [Online kiállítások](#) – Törvénykészítés, Magna Charta, Nők az ausztrál parlamentben, Az első ausztrál parlament stb.
- [Szemináriumok köztisztviselőknek](#) – fizetős előadások, melyek bevezetnek illetve egyes részterületeken elmélyültebb ismeretek nyújtanak a parlament és különösen a Szenátus és egyes szervei működéséről.
- Éves [konferenciák](#) egyes, parlamenttel kapcsolatos témákban (pl. A szenátus bizottságai és a kormányzat ellenőrzése, 8000 éves a Magna Charta, Az ausztrál kétkamarás parlamenti rendszer).
- Egyéb állandó [művészeti kiállítások](#) a parlament épületében.

Mivel az ausztrál parlament birtokában van a Magna Charta egyik eredeti példánya, így több [programot](#) is szerveznek a felbecsülhetetlen értékű dokumentum köré (tematikus vezetés, virtuális ismertetés, a dokumentum megismertetése gyerekekkel stb).

A parlamenti [ajándékbolt](#)jában különböző ajándéktárgyak, emlékek és politikai tárgyú, parlamenttel is foglalkozó könyvek kaphatók.

A parlament [művészeti gyűjteményét](#) a honlap is bemutatja, egyes darabokat, részkollekciókat a látogatás során meg is lehet tekinteni.

IZRAEL

Az izraeli parlament: Knesset

Kamarák száma: egy

A parlament létszáma: 120 fő

A parlament működésének nyilvánossága

A parlament üléseiről jegyzőkönyv készül, amelyben minden, az ülésteremben elhangzott szóbeli megnyilvánulást és az elektronikus szavazás eredményeit rögzíteni kell. A nem héberül elhangzott felszólalásnak a héber fordítását kell rögzíteni. A felszólaló képviselők ellenőrizhetik és javíthatják felszólalásuk szövegét. A szerkesztett jegyzőkönyv a Knesset Reportban jelenik meg. ([hárszabály](#), 38-39. cikk)

Az ülésekről filmfelvétel készülhet, amelyet a nagy nyilvánosság számára elérhetővé tesznek (40. cikk).

A Knesset [televíziós csatornája](#) minden plenáris ülést és egyes bizottsági üléseket élőben közvetít, amellet a parlamentről, politikáról készített műsorokat is sugároz, melyek televízió, interneten keresztül is megtekinthetők. A csatorna 2004-től sugároz, az Izraeli News Company 2-es csatornája, melynek független szerkesztősége készíti a műsorokat és közvetítéseket. A csatornát a parlament finanszírozza és működését törvény (Television Broadcasting from the Knesset law, 2003) szabályozza.

A parlament látogatása

A parlament vasárnaptól csütörtökig [látogatható](#), héber, arab, angol, francia, spanyol, német, orosz és amhara nyelven tartanak vezetéseket. A látogatás egy órás és ingyenes, egyéni turistáknak nem kell előre jelentkezni. Ülésnapokon lehetőség van a plenáris ülés karzatról való megtekintésére is. Az általános látogatás mellett különböző, más-más témára hangsúlyt helyező **tematikus vezetéseket** kínálnak: Demokrácia a gyakorlatban, Művészet és fotográfia, Építészet, Zöld túra, Jogszabályok – jogalkotástól a végrehajtásig, Archeológiai park (régészeti emlékek) a parlamentben.

A honlapon [virtuális túra](#) tehető.

A képvisleti demokrácia népszerűsítése – programok, események

A parlament kapcsolataiért, megjelenéséért és a nyilvánossággal való kapcsolatáért a Knesset szóvivője és egyben PR igazgatója felelős.

A parlament (Ceremoniák és Események részleg) sokféle programnak ad otthont, amelyek nemzeti ünnepekhez, a Knessethez és örökségéhez, hivatalos programokhoz kapcsolódnak. (Idős Állampolgárok Napja, Zsidó Újév, filmvetítések, látogatások stb.)

Az **iskolai és gyerekprogramokért** az Oktatási és Kulturális Minisztérium munkatársaiból álló, de a parlamenttel szorosan együttműködő részleg a felelős, amely az iskoláskorúak számára szervezett látogató programok során bemutatják a Knesset-et, felépítését, működését, a bizottságok működését és lehetőséget biztosítanak az ülésen való részvételre is.⁶⁸

KANADA

A kanadai parlament: Parliament of Canada

Kamarák száma: kettő

Alsóház: House of Commons – 338 fő

Felsőház: Senate – 105 (jelenleg 88) fő

A parlament működésének nyilvánossága

Alsóház

Akkor lehet bizottsági ülésről más, nem erre a célra telepített technikai eszközzel közvetíteni, ha a ház erre engedélyt ad. Az Ügyrendi bizottság ajánlásokat fogalmaz meg a Háznak a bizottsági ülésekről való közvetítésre vonatkozóan, amely lehetővé teheti más elektronikus média közvetítését is. az ülésről (házsabály, 119. cikk).

Felsőház

A Szenátus házsabálya szerint a bizottsági ülések nyilvánosak kivéve, ha a bizottság bizonyos témákat tárgyal. Ilyen témák lehetnek alkalmazottak bére, juttatásai, munkaszerződése, tervezett napirendek, jelentés tervezetek. Együttes bizottsági ülésen a bizottság határozhat úgy, hogy zárt tárgyalást tart ([házsabály](#), 12-15(2), 12-16 (1) és (2)).

A házsabály 14. fejezete rendelkezik a **parlamenti dokumentumok** benyújtásáról, kezeléséről, a Szenátus folyóiratában való megjelentetésről, a **nyilvánosságra hozatalról**, a Szenátus folyóiratáról és az **ülések közvetítéséről**. A plenáris és bizottsági ülésekről hangfelvétel és közvetítés csak az ülésterembe kifejezetten erre a célra elhelyezett eszközökkel lehetséges. Bizottsági ülések esetén a bizottság engedélyt adhat az ettől való eltérésre is.

⁶⁸ ECPRD, 2009

A két ház plenáris és egyes bizottsági, valamint bizonyos együttes bizottságai ülései a honlapon **egyenes adásban** követhetők. (ParlVU) Emellett Kanada egyetlen, magántulajdonban lévő, belpolitikával és közügyekkel foglalkozó non-profit kábel csatornája (Cable Public Affairs Channel, [CPAC](#)) folyamatosan közvetít és informál a kanadai parlamenti és belpolitikai élet eseményeiről.

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

A sajtókarzathoz tartozó újságírók számára korlátozott mértékben biztosítanak technikai feltételeket a központi épületben.

A parlament látogatása

A parlament több épületben (központi, keleti és nyugati épület) helyezkedik el. A látogatási időpontok a parlament ülésezésétől és menetrendjétől függnnek, nincs előre meghatározott időpont megadva. A központi épület egész évben [látogatható](#), a keleti épület júliustól szeptemberig. A látogatás ingyenes. A Béke Torony (Peace Tower) és az Emlék terem (Memorial Chamber) egyénileg, külön jeggyel is látogatható, de a szervezett vezetések részét is képezik. 10 fős vagy nagyobb csoportoknak előre be kell jelentkezni.

A képviselőház és a szenátus plenáris ülései a **karzatról** megtekinthetők, A lehetőség érkezési sorrendben adott az érdeklődőknek. A karzaton való tartózkodás (ruházat, viselkedés, fejfedő viselése, felállás, tetszésnyilvánítás kerülésstb.) szabályai a honlapon megtalálhatók. Kis(iskolás) és fiatalok csoportjainak külön látogatásokat szerveznek.

Az Alsóház házszabály felhatalmazza a rendért is felelős Serjeant-at-Arms tisztségét viselő személyt, hogy a parlament épületében, a karzaton nem megfelelően viselkedő és a figyelmeztetésre a viselkedésén nem változtató személyt lefogja (házszabály 158. cikk).

A gazdasági élet szereplő ún. üzleti látogatást tehetnek és/vagy részt vehetnek egy-egy őket érdeklő (együttes) bizottsági ülésen (Business visit).

A látogatók megfelelő ruházatban és lábbeliben léphetnek be az épületbe, politikai tartalmú üzeneteket hordozó öltözk viselése tilos.

A honlapon [virtuális séta](#) is tehető.

A képviseleti demokrácia népszerűsítése – programok, események

Az iskolásoknak szervezett [látogatóprogramok](#) tematikus vezetést, **interaktív látogatást** jelentenek. A kisebbnek (óvodáskortól 3 osztályig) kínált „Kémkedek” címet viselő program az épületet és a parlamenti szimbólumokat fedeztet fel egy játék keretében, még a nagyobbak „Kövesd a törvényjavaslatot!” programja törvényhozási szerepjáték. Mindkét program 20-50 perces.

Ezek kínálatát tovább bővíti az egyre nagyobb gyerekeknek, gimnazistáknak szóló egyéb online [oktatói programok](#): pl. bizottsági munka szimulálása; egy-képviselő egy napja a plenáris ülésen; parlamenti hírek címet viselő program, a törvényhozás és a kormányzás működéséről szóló „tananyagcsomag”, amely a javasolt korosztályoktól függően tartalma multimédiás elemeket, játékokat, filmeket stb.

A parlament külön [ifjúsági honlapot](#) működtet, amelyen a fiatal korosztály számára nyújtanak információkat, parlamenti program- és álláslehetőségeket.

A pedagógusoknak szóló egyhetes [Teachers Institute](#) program intenzív képzés és tapasztalati program a kanadai állam, parlamenti demokrácia működéséről szakmai előadók, parlamenti munkatársak, képviselők, szentárok közreműködésével.

A látogatások, játékok mellett egyéb **kulturális programokat** is szervez a parlament. Néhány példa: Kanada nap ünneplése a parlament dombon, a 100 évvel ezelőtti nagy tűzvészről szóló kiállítás, különleges élmény a toronyban található [Carillon harangok](#) koncertje, fény- és hangjáték stb.

A parlament gondot fordít arra, hogy a honlapján részletesen bemutassa az ott található és ott őrzött, mintegy 5000 tételből álló kulturális [örökséget](#), festményeket, szobrokat, portrékat, iparművészeti tárgyakat, részgyűjteményeket, az épület építészeti elemeit stb.

A kanadai parlamentben 1960 óta működik [ajándékbolt](#), egy időben a parlamenti könyvtár felügyelete alatt, jelenleg a Parlament Közzolgálati programirodájához tartozóan. A boltban könyvek, dokumentumok, parlamenttel kapcsolatos ajándék- és egyéb tárgyak, akár online is vásárolhatók.

AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK (USA)

Az amerikai parlament: Congress

Kamarák száma: kettő

Alsóház: House of Representatives – 435 fő

Felsőház: Senate – 100 fő

A parlament működésének nyilvánossága

Az USA alkotmánya kimondja, hogy a Kongresszus üléseiről naplót vezetnek, amelyet időről-időre közzétesznek, kivéve azokat a részeket, amelyet úgy ítélnek meg, hogy titkosítani kell ([alkotmány](#) 5. cikk).

Alsóház

A [házsabály](#) szerint a Házelnök adminisztrálja, irányítja és ellenőrzi azt a **zártláncú közvetítői hálózatot**, amely közvetíti az ülésterem eseményeit a Capitolium épületében lévő képviselői, bizottsági és egyéb irodákba, munkaszobákba. A közvetítés rendjéről a házelnök külön rendelkezhet. Ugyanilyen jogosítványokkal rendelkezik a Házelnök a rádió- és televíziós társaságok, hálózatok és kábeltársaságok számára nyújtott és általuk felhasznált, kifelé irányuló teljes és vágatlan hang-és képfelvételek rögzítésével kapcsolatban is.

Az alsóház a rádiós és televíziós közvetítők számára fenntartott **sajtópáholyba** (House Radio and Television Correspondents' Gallery) akkreditált tudósítók számára biztosítani kell az ülések élő adásához való hozzáférést. A közvetítések nem használhatók fel politikai, és kereskedelmi reklám célokra (5. szabály).

A házelnök megbízásából a főtitkár hagyja jóvá, vagy vonja vissza a **hivatalos tudósítók** (ide értve a bizottsági gyorsírókat is) megbízását. A nyomtatott sajtó és a rádió-, televízió csatornáknak és egyéb elektronikus médiának dolgozó újságírók számára külön **sajtópáholyokat** biztosítanak. A két sajtópáholyra (House Press Galery és House Radio and Television Correspondens' Galery) történő belépés szabályait a házelnök külön határozza meg, míg a működésüket két külön bizottság felügyeli (6. szabály).

Minden kongresszusi ülés végén a lezárt bizottsági és egyéb hivatali funkciók gyakorlásához kötött jegyzőkönyveket, dokumentumokat, összefoglaló néven rekordokat el kell juttatni a főtitkárnak, aki gondoskodik azok levéltári elhelyezéséről. A házszabály részletesen szól az egyes rekordok nyilvánosság számára történő elérhetőségéről. Alapesetben a jegyzőkönyvek nyilvánosak, de bizonyos feltételek érvényesülése mellett egyes rekordok esetén vagy adott bizottság belső szabályozása szerint a nyilvánosság korlátozható 30 vagy 50 évre. Amennyiben a rekord nyilvánosságra hozatala valamely közérdeket veszélyeztet vagy ütközik a Ház jogaival és érdekeivel, szintén nem hozzák nyilvánosságra azt.

A plenáris ülés a honlapon [élő adásban](#) is követhető.

Felsőház

Minden kongresszusi ülés végén a Szenátus és bizottságai lezárt rekordjait el kell helyezni a nemzeti archívumba (XI. szabály).

A konferencia bizottságok jelentéseit a szenátusi bizottsági jelentésekhez hasonlóan ki kell nyomtatni. A konferencia bizottságok ülései nyilvánosak, kivéve, ha akár az alsóház, akár a felsőház jelenlévő vezetése névszerinti szavazáson másképp nem dönt. Az ülésről készült jelentés akkor válik nyilvánossá, ha valamely nyilvános, képviselő, bizottság, a Kongresszusi Könyvtár, valamely hivatalos kongresszusi hivatal, vagy a Kormányzati Nyomtatási Hivatal hivatalos honlapján megjelenik (XXVIII. szabály).

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

Felsőház

A házszabály szerint a **Szabályok és adminisztráció bizottság** (Committee on Rules and Administration) az, amelyik meghatározhatja a szenátus és terei (munkaszobák, folyosók, egyéb helyiségek) használatára és rendjére vonatkozó szabályokat, így a Szenátus újságírók által használt sajtópáholyai rendjét is (XXXIII. szabály).

A parlament látogatása

A kongresszus [látogatására](#) a 2008-ban nyílt [Capitolium Látogató Központ](#)-on keresztül van lehetőség. Az előzetes jelentkezés ajánlott, de a látogatói forgalomtól függően az érdeklődők aznap váltott jeggyel is bejuthatnak. Jelentkezni a látogatóközpontnál, de a saját képviselőn vagy az állam szenátorának hivatalán keresztül is lehet. A látogatás ingyenes, hétfőtől szombatig minden nap többször indulnak csoportok.

A látogatások része a [Kiállítási csarnok](#) megtekintése, amelyben az amerikai törvényhozás és a Capitolium története ismerhető meg interaktív múzeumi eszközök segítségével is, valamint megtekinthetők annak tárgyi emlékei, eredeti dokumentumai is. Külön helységben filmeket vetítenek a törvényhozás működéséről és bemutatják a képviselőket és szenátorokat. Rendszeresen rendeznek időszaki [kiállításokat](#) is.

A hivatalos látogatói útvonalnak nem része a kongresszusi **karzatlátogatás**, erre külön kell jelentkezni és jegyet venni. A karzatra plenáris ülés alatt bármikor, azon kívül meghatározott időszakban lehet bejutni, az amerikai állampolgárok saját képviselőjük vagy szenátoruk irodáján keresztül igényelhetnek jegyet, külföldiek a látogató központban.

A képviseleti demokrácia népszerűsítése – programok, események, látogatóközpont

A Kongresszus jelenleg háromféle [diákprogramot](#) kínál az érdeklődő diákcsoportoknak. A Capitolium művészetét és építészetét bemutató kétórás program 3-6 osztályosoknak, a Történelem, kultúra és kifejezés címet viselő vezetés során a 7-12-es tanulók a társadalomtudomány és művészeti területek összekapcsolásával, interaktív programelemeket kínáló vezetésen ismerkednek a z épülettel és a törvényhozással. A harmadik program pedig Környezetvédelmi kérdések – hogyan születik a törvény címmel két korábban elfogadott környezetvédelmi témájú törvény törvényalkotási folyamatának „szimulálásán keresztül mutatja be a törvényhozást. A célzott korosztály 6-12. osztályosok, 20-65 fős csoportokat várnak.

A Kongresszus honlapjának [oktatás](#) aloldala számos információs anyagot, tanulási segédeszközt, ismertetőt, filmet, interaktív programot kínál az érdeklődő vagy látogatást tervező diákok, tanárok és szülők számára. Ezek segítségével könnyen és alaposan el lehet mélyülni az amerikai kongresszus munkájának, történetének megismerésében.

Különböző témákban (amerikai történelmi események, törvényhozás működése, egyes konkrét törvények megszületése, a Capitolium története stb.) oktatási és módszertani [segédanyagokat](#) kínálnak a pedagógusoknak, akik saját tanítási óráikon használhatják fel azokat. Szintén a pedagógusok a célcsoportja azoknak a [szakmai továbbképzéseknek](#), amelyek történelmi, politikai, társadalomtudományi ismereteik bővítését szolgálják. A diákok felkészítését vagy önálló felkészülését letölthető [ismertető](#)k, brossúrák segítik.

Nemcsak az iskolások és tanáraik, hanem a [családok](#) is külön célcsoportként szerepelnek az oktatási aloldalon, ahol játékokat, ismertetőket lehet olvasni és letölteni, illetve információkat lehet szerezni a Capitoliumban kifejezetten családoknak, kisgyerekeknek szervezett programokról, eseményekről.

ÚJ-ZÉLAND

Az új-zélandi parlament: House of Representatives

Kamarák száma: egy

A parlament létszáma: 121 fő

A parlament működésének nyilvánossága

A parlament üléseit teljes hosszában közvetíti a **rádió és televíziós közvetítés** is lehetséges. Az élő vagy rögzített felvétel bármilyen közvetítése a Ház felhatalmazása, felügyelete alatt történik. A felvételek készítésénél a házszabály **mellékletét** képező, filmezési és fotózási szabályok betartása kötelező ([házszabály](#) 46. cikk).

A képviselőnek jogában kezdeményezni, hogy a teremben tartózkodó nem képviselő személyek, (látogatók, újságírók, a házszabály szóhasználatára szerint „idegenek”) hagyják el a termet. Ezt a képviselő meg is indokolja, a javaslatról nem folytatnak vitát. Ez esetben a karzatokat az ott tartózkodóknak el kell hagyniuk és az ülésről nem készül hivatalos jelentés, nem készítenek felvételt és nem is közvetítenek az ülésről. A rendért felelős Serjeant-at-Arms jogosult a nem megfelelően viselkedő, az ülést megzavaró személyeket (idegeneket) felszólítani a távozására. A Házba való belépés szabályait, a jogosultságokra vonatkozó szabályokat a Házelnök jogköre meghatározni és felülvizsgálni (41-44. cikkek).

A sajtó működésére vonatkozó szabályok a parlamentben

A forgatásra és interjúkészítésre vonatkozóként említett **házszabályi melléklet** (D melléklet) részletesen meghatározza a filmfelvétel készítésének és a hivatalos televíziós felvételek felhasználásának szabályait. Így többek között rögzítik azt, hogy

- az operatőr mikor készíthet felvételt a felszólalóról (amikor megkapja a szót az elnöktől és addig, amíg be nem fejezi a beszédét);
- milyen képet lehet a felszólalóról készíteni és a képen milyen mértékben látszódjon a felszólaló;
- a közvetítés igazgatója mikor válthat kamerát illetve témát;
- a szavazás ideje alatt milyen képet kell adni;
- egyes vezető hivatali tisztviselőket (Serjeant-at-Arms, főtitkár) mikor lehet mutatni;
- mit kell a kamerának mutatni abban az esetben, ha rendzavarás alakulna ki a teremben, vagy a karzaton, mi a teendő, ha az elnök berekeszti az ülést stb.

Ha az operatőr nem tartja be a szabályokat a Serjeant-at-Arms intézkedik, s a televíziós közvetítő el is veszítheti a közvetítés készítésre vonatkozó jogát.

A felvételek nem használhatók fel olyan médiumban, amely politikai kampánycélokat, kereskedelmi célokat szolgál, vagy szatirikus, kabaré jellegű műsort ad. A közvetítésekből készített rövidített változat, kivonat pontos és korrekt kell, hogy legyen. E szabályok megszegése esetén a közvetítő média eleshet a parlamenti TV által készített felvételhez való hozzáférés lehetőségétől.

A parlament letölthető mobil [applikációt](#) tesz elérhetővé, amelyen keresztül okos telefonon is követhető a parlament munkája, elérhetők aktuális információk, kapcsolatot lehet felvenni adott képviselővel stb.

A parlament [Média Központ](#) néven aloldalt működtet honlapján, amely minden, a sajtóval kapcsolatos, a nyilvánosságnak szóló információt tartalmaz. A sajtókarzatra akkreditált újságírók tudósítanak a parlament plenáris és bizottsági üléseiről, a karzaton névre szóló ülésük van és munkájukhoz megfelelő hivatali feltételeket biztosítanak. A parlament épületében szabadon mozoghatnak és közülük elnököt és tisztségviselőket (helyettes, pénztáros) választanak. A sajtókarzat 1870-től működik ilyen formában, jelenlegi taglétszáma több, mint 100 fő.

A **sajtókarzat** működésére külön részletes [szabályzat](#) vonatkozik, amely meghatározza a karzati tagsághoz való folyamadás eljárását, a tagok lehetséges státuszát, a tagsággal járó jogokat és kötelezettségeket, a munkavégzés feltételeit, a munkatársaikra vonatkozó szabályokat stb.

Egy másik belső [szabályzat](#) az **interjúkészítés, filmezés és fotózás rendjéről** szól. Az alapelvek rögzítik a Házelnök szerepét és jogosítványait abban a tekintetben, hogy biztosítani kell a Ház megfelelő működésének feltételeit, az új-zélandi lakosok polgári és politikai jogainak elismerését és a média szerepét. Fontos, hogy biztosítani kell a képviselők szabad mozgását az épületen belül és az akadálytalan eljutását az épület egyes helyiségeibe. Alapelvek, hogy az interjúkészítés, filmezés közben a felvételt készítő nem sértheti meg a parlament méltóságát.

A szabályzat több fejezetre oszlik, melyek részletekbe menően fogalmaznak meg előírásokat. Az egyes fejezetek a következők: a sajtókarzat tagjaival szembeni elvárások, a média részvétele a plenáris ülésen és a bizottsági üléseken, interjúkészítés, filmezés és fotózás a társalgókban, folyosókon és a képviselői irodákban, egyéb helyiségekben (könyvtár, étterem hivatali munkaszobák)). A szabályzat külön rendelkezik azoknak a sajtómunkatársaknak a lehetőségeiről, akik nem tagjai a sajtókarzatnak (általában a Házelnök külön engedélye szükséges), az állami ünnepek alkalmairól, biztonsági előírásokról és a biztonsági személyzet szerepéről.

A parlament látogatása

A parlament többféle lehetőséget kínál a [látogatásra](#). Így lehet virtuális túrát tenni az épületben, személyesen egyénileg és csoportosan is látogatható, részt lehet venni a plenáris vagy a választott bizottságok ülésein, meg lehet tekinteni az épületben rendezett kiállításokat. Mindezekről a honlapon részletes tájékoztatást adnak. Néhány ünnepnapot kivéve minden nap indulnak látogató csoportok, előre nem szükséges jelentkezni. Az egyórás általános látogatás során bemutatják az épületet, a parlament és törvényhozás mindennapi munkáját, a törvényhozás és a kormány szerepét. Emellett vannak tematikus és egyéb vezetések is. A művészeti vezetés a parlament művészeti gyűjteményére és az építészeti részletekre koncentrál, az ún. privát látogatás (10-42 fős csoportoknak) a csoport egyéni érdeklődési körét veszi figyelembe és ahhoz igazítja a vezetés tartalmát. Utóbbi látogatásokra előre kell jelentkezni.

A plenáris ülés a **látogatói karzatokról** követhető, bármikor, amikor ülés van. Előre nem kell jelentkezni, kivéve csoportok esetén. Az öltözködési kódex szerint fejfedőt (kivéve vallási okokból) nem szabad viselni, lábbelit viszont kötelező.

A parlamenti választott [bizottságok ülései](#) vagy egyes napirendjei is általában nyilvánosak. A bizottságok rendszeresen felhívják a figyelmet, hogy az állampolgárok egy-egy törvényjavaslatához, témához benyújthatják [észrevételeiket](#), kifejthetik álláspontjukat. Ez történhet írásban vagy személyes részvétellel a bizottság előtt szóban is. A nyilvános üléseken egyéb érdeklődők is részt vehetnek.

Az épületben a látogatóknak tilos fotózni.

A képviseleti demokrácia népszerűsítése – programok, események

1979-ben egy **parlamenti szakmai szervezet** (Australasian Study of Parliament Group (ASPG)) jött létre, amelynek célja, hogy ösztönözze és irányítsa a parlamentre és annak működésére vonatkozó kutatásokat, szakmai vitákat, írások megszületését. A szervezet tagjai lehetnek képviselők, parlamenti alkalmazottak, akadémiai kutatók, hallgatók, újságírók, egyéb érdeklődő személyek. A szervezet magát pártsemleges, szakmai műhelyként definiálja és célja a parlamenti intézményrendszer működésének jobb megismertetése és jobb megértése

az országban és a csendes-óceáni régióban. Évente több alkalommal politikai vezetők részvételével szemináriumokat is szerveznek.

Az [ifjúsági parlament program](#) keretében fiatalok egy csoportja vehet részt a parlament munkáját megismertető és szimuláló kétnapos, igen részletes és jól dokumentált interaktív programon. Ennek részletei (törvényjavaslatok, szóbeli kérdések, ülésrend, házszabálya, napirend stb.), interjúk a résztvevőkkel, fotógaléria stb. mind elérhető a program honlapján.

A parlament két épületben (Parlament House és az irodaházi funkciókat ellátó Beehive) működik, a [Látogató Központ](#) az utóbbiban található. Innen indulnak vezetések és itt lehet jelentkezni a karzatlátogatásra is. A központban információk és dokumentumok érhetők el a parlamentről, működéséről, meg lehet tekinteni egy 12 perces filmet a HáZRól, fotókat lehet nézni, híresebb parlamenti felszólalásokat lehet meghallgatni, valamint könyveket, ajándéktárgyakat is lehet vásárolni.

ÖSSZEGZÉS

A két legfontosabb jogforrás, amely a **parlament működésének nyilvánosságáról** rendelkezik az **alkotmány** és a **házsabály**. A parlament plenáris ülései kivétel nélkül minden vizsgált országban nyilvánosak. A bizottsági ülések tekintetében ez ugyanakkor nem általános. A legtöbb országban általában a bizottsági ülések is nyilvánosak, de sok helyen bizonyos korlátozásokkal. Spanyolországban például nevesítik azokat a bizottságokat, amely egyáltalán nem látogathatók. Vannak országok, ahol alaphelyzetben csak a média munkatársai vehetnek részt a bizottsági üléseken (Németország, Ausztria), s a széles nyilvánosság rajtuk keresztül tájékozódhat. Más országokban a nyilvánosság észrevételeivel, bizonyítékaival hozzájárulhat egy-egy bizottság, s általában a parlament ellenőrző funkciójának gyakorlásához, s a részvétel így szinte kívánatos és erősen támogatott (Egyesült Királyság, Írország).

Az elemzésben szereplő és írott alkotmánnyal rendelkező országok döntő többségében az alkotmány mondja ki a **parlamenti ülések nyilvánosságát**. Ez alól kivétel Litvánia és Szlovénia. Emellett több országban az alkotmányban rögzítik a feltételeket, (ki vagy hány képviselő kezdeményezheti valamint az összes vagy a jelenlévő képviselő milyen aránya szükséges az erről szóló szavazás során), amelyek érvényesülése mellett zárt ülés is elrendelhető (Belgium, Ciprus, Észtország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Lengyelország, Lettország, Németország, Szlovákia, Albánia, Macedónia, Koszovó).

Az országok egy másik csoportjában a zárt ülés elrendelésének lehetőségét és szabályait az alkotmány más jogszabályra, általában a házsabályra utalja át és ott kerül rögzítésre (Ausztria, Bulgária, Csehország, Dánia, Finnország, Horvátország, Olaszország, Románia, Szerbia, Törökország).

A parlamenti ülések nyilvánosságára vonatkozó kitételek mellett a nyilvánosság és az átláthatóság kritériumának érvényesülése céljából a házsabályok általában a **következő területeket** szabályozzák még:

- a parlamenti dokumentumok nyilvánossága;
- az ülések jegyzőkönyvei készítésének szabályai, a jegyzőkönyvek nyilvánossága és nyilvánosságra hozatala;
- a parlamenti ülések közvetítésének kérdései;
- média munkatársak szerepe, munkavégzése szabályozása.

A **parlamenti honlapok** az esetek többségében nagyon részletesen tájékoztatnak a kamarákról s azok aktuális működéséről. Szerkezetük témánk szempontjából legfőbb tartalmi elemei a következők:

- a parlament működésének jogszabályi alapjai;
- plenáris és bizottsági napirendek, várható események;
- ülés közvetítése a honlapon, parlamenti televíziós csatorna elérhetősége, archívum;
- ülésszakok dokumentumai, irományok és jegyzőkönyvek elérhetősége, adatbázisa;
- a parlamenti munka helyszíni nyomon követésének lehetősége, karzat látogatás szabályai;
- az épület látogatásának lehetősége;
- programok és események a nyilvánosság számára;

- demokrácia-tanulás fiataloknak, programok, ifjúsági parlament;
- egyéb, a nyilvánosság szolgálatában is álló intézmények – információs pont, látogató központ, könyvtár, könyvesbolt, parlamenti ajándékbolt bemutatása, szolgáltatásai.

A leginformatívabb honlapokat azok az országok működtetik, ahol a parlamenti demokrácia hagyományai több évtizedes, sőt több évszázados múltra tekintenek vissza (Egyesült Királyság, Franciaország, Olaszország, Németország, USA, Kanada). A legkevésbé informatív honlapok a kis országok honlapjai (pl. Ciprus vagy Málta) és a demokratikus hagyományokkal kevésbé vagy nem régóta rendelkező, az EU tagjelölt vagy az EU-hoz csatlakozni kívánó országoké (pl. Albánia, Koszovó, Macedónia). Utóbbi országokban a nyelvi nehézségek is korlátokat állítottak az egyes kérdések megismeréséhez, az angol nyelvű honlapok tartalma jóval szűkebb, mint a hivatalos nyelven elérhető információké.

A vizsgált országok nagy többségében a parlament honlapján **élő egyenes adásban** lehet követni a plenáris üléseken zajló eseményeket. Több államban országos **parlamenti televíziós csatorna** is működik (Spanyolország, Dánia, Görögország, Luxemburg, Írország, Németország, Törökország, Kanada) vagy a közszolgálati televízió vállalja magára a parlamenti közvetítéseket (Bulgária, Törökország, Finnország) egyes országokban magáncsatornák is közvetítenek (pl. USA, Kanada). A máltai, a kanadai, új-zélandi, parlament honlapján audio közvetítés (is) van, korábbi hangfelvételek Lettországbán, Olaszországban, Szlovéniában, Svédországban a honlapon visszakereshetők.

Sajtó szabályozása

A választópolgárok nemcsak közvetlenül, a helyszínen vagy egyenes adásban, hanem a **média** egyéb csatornáin keresztül, **a sajtó munkatársai közvetítésével** is tájékozódnak a törvényhozás munkájáról, választott képviselőik tevékenységéről. Az újságírók parlamenti munkafeltételeinek szabályai, az épületben való tartózkodásuk előírásai országonként igen eltérő lehet. Az országok nemzeti parlamentjei többségében **általában valamilyen belső szabályzat**, házelnöki szabály vagy rendelet, a házirend valamely része, sajtóra vonatkozó irányelv, információs kiadvány vagy közelebbről nem meghatározott dokumentum határozza meg az újságírók és sajtómunkatársak bejutását, munkavégzésének körülményeit, a kép- és hangrögzítés feltételeit és szabályait vagy a szabályok esetleges megszegésének következményeit.⁶⁹

Több országban van arra példa, hogy a sajtó, szakmai képviselétével egyeztetve alakítja ki a szabályokat. Cipruson a parlamenti hivatal **külön megállapodást** köthet a lapokkal és a szerkesztőségekkel, s ezek alapján jutnak akkreditációhoz az újságírók. Dániában a parlament Elnöksége a Sajtó Galéria tagjaival, az újságírókkal **közösen** készítette el a szabálygyűjteményt. Finnországban akkor egyeztetnek az újságírókkal, ha valamely szempontból változtatás igénye vagy szükségessége merül fel.

Horvátországban az általános irányelveket belső dokumentum rögzíti, míg a konkrét szabályokat a főtitkár, a biztonsági szolgálat és a sajtóosztály **együttesen dolgozza ki**. Nem szabályzat, hanem **instrukciók, irányelvek** szolgálnak útmutatóul Írországbán és Hollandiában, míg a spanyol alsóházban elnökségi útmutató, Szlovákiában főtitkári direktíva

⁶⁹ A sajtóműködés vonatkozásában néhány országról nem állt rendelkezésre információ (Albánia, Ausztrália, Bulgária, Izrael, Kanada, Koszovó, Málta, Olaszország, Törökország).

a szabályzás formája. Franciaország kamaráiban **belső hivatali szabályzat, rendelet és questori döntés**, Lengyelországban **házelnöki szabályzat** vonatkozik az újságírokra.

Romániában maga a **képviselőház fogadott el határozatot** illetve döntést a sajtómunkatársak működésének szabályairól illetve Média Központ felállításáról.

Néhány EU tagjelölt országban a **házzsabály is megfogalmaz** egyes általános szabályokat a sajtó parlamenti jelenlétéről és munkavégzése szabályozásának kérdéseiről (Szerbia, Montenegró, Macedónia, Bosznia-Hercegovina). Új-Zélandon a házzsabály melléklete tartalmazza a médiára vonatkozó részletes szabályokat, ezt még egy belső szabályzat is kiegészíti.

A parlamenti tudósítók munkavégzésükhöz minden esetben **akkreditáció** szükséges. Az épületben való mozgásuk, a ház tagjaival való kapcsolat felvételi lehetőségeik szabályai, a fényképezésre, filmfelvétel rögzítésére, interjúkészítésre vonatkozó belső előírások sok esetben nehezen vagy nem térképezhetők fel. Mint láttuk néhány országban kifejezetten részletesen, szinte mindenre kiterjedően szabályozzák a média házbeli működését (Hollandia, Finnország, Lettország, Litvánia, Írország, Új-Zéland), máshol néhány alapvetően betartandó szabályt találunk vagy egyáltalán semmit sem (Ciprus, Észtország, Luxemburg).

Egyes országokban, például Dániában és Svédországban a **szabályzatok bevezetőjében** kiemelik annak jelentőségét, hogy a nyilvánosság minél könnyebben és akadálytalanul juthasson hozzá a parlamenti információkhoz, követhesse a törvényhozásban zajló munkát, ami részben az újságírók munkáján keresztül valósul meg. Fontos a megfelelő hozzáférés és munkakörülmények biztosítása az újságírók részére, de másrészt kiemelik azt is, hogy a sajtó munkatársainak a speciális parlamenti biztonsági és működési körülmények által támasztott követelményeknek is eleget kell tenniük. Ebből az igényből fakadóan fogalmazzák meg a viszonylag részletes szabályokat és útmutatót.

Dániában, Hollandiában, Németországban igen **körültekintő**, kisebb részletekre is **kiterjedő szabályozás van**. Németországban, Ausztriában az általános irányelveket a Házi rendben fogalmazzák meg, míg a részleteket az épületre (Ausztria) illetve a bejutásra és viselkedésre vonatkozó külön szabályok (Németország) tartalmazzák. Svédországban két szabály, egy törvény és egy irányelv adja meg a kereteket, míg a bizottsági ülések vonatkozásában a svéd parlamenti törvényre is hivatkoznak.

Sok esetben a sajtó működésének szabályozása a parlament **biztonsági szabályozásával**, a beléptetési kérdésekkel és a sajtómunkatársak **akkreditációjával együtt** kerül megfogalmazásra. (például Svédország, cseh képviselőház, Litvánia, Portugália esetén) Az akkreditáció kérdései, formái, feltételei, igénylésének menete stb. általában a sajtóra vonatkozó szabályzatok részét képezik. **Önálló sajtószabályzatnak** tekinthető dokumentum van Belgiumban és Dániában.

A parlament plenáris üléstermében általában a **sajtópáholyból** követhetik az eseményeket az újságírók. Itt lehet fotózni és felvételeket készíteni, magában a plenáris üléssteremben ez általában csak a házelnök engedélyével lehetséges.

Néhány ország az **ülésteremben is készíthetők felvételek**, Cipruson vagy Lengyelországban például az ülés kezdetének első néhány percében, míg Hollandiában a vitát is lehet követni, de itt is meghatározzák, hogy az ülés terem mely részein tartózkodhatnak az újságírók. Lettországban a fotósok az ülés terem hátsó részén, a képviselői padosorok mögött

dolgozhatnak. Általános szabály, hogy a **képviselői asztalokon lévő dokumentumokról** olyan felvétel, melyek alapján azok tartalma felismerhető, nem készíthető.

Több esetben azt is meghatározzák, hogy **ülésideőn kívül** ki és milyen esetben fotózhat vagy forgathat a plenáris teremben, ha erre van egyáltalán lehetőség. (pl. Belgium) Szinte általános szabály, hogy bizottsági ülésen forgatáshoz a bizottsági elnök engedélye szükséges, feltéve, hogy az ülés nyilvános. Általában rögzítik, hogy csak a parlamenti munkával és eseményekkel kapcsolatban lehet fotózni, és forgatni, **kereskedelmi vagy szórakoztatási célból nem**. Ahol van szabályzat, szinte kivétel nélkül előírják, hogy a parlamenti bizottsági szolgálat és/vagy a hivatali munkatársak instrukcióit, kéréseit az újságíróknak követniük kell.

Szintén sok esetben felsorolásszerűen is meghatározzák, hogy a **parlamenti épület vagy épületek mely részein** (ülésterem környékén hol, milyen határig, előterekben és társalgókban, folyosók mely részein, bizottsági üléstermek környékén, a frakciók által használt épületrészek esetén hol igen vagy nem stb. lehet felvételeket, interjút készíteni. (Egyesült Királyság, Hollandia, Németország, Portugália, Románia, Európai Parlament, Svédország) Több országban kifejezett interjú pontokat határoznak meg. (Egyesült Királyság, Lengyelország) Több példa van arra is, hogy felsorolják azokat a helyeket, ahol **kifejezetten tilos** a fotózás, általában az éttermekben, kávézókban, illetve a biztonsági kapuk, egyéb eszközök környékén.

Alapelv, hogy az újságírók munkavégzésük során, felvételek készítésekor a képviselők, az épületben dolgozó hivatali alkalmazottak és az egyébként ott tartózkodók személyiségi jogait, emberi méltóságát nem sérthetik.

A parlament épületének látogatása

Minden **parlamenti épület nyitva áll** a nagyközönség, az állampolgárok és a bel- és külföldi turisták előtt. Rövidebb-hosszabb ideig tartó vezetéseket egyéni érdeklődők és csoportok számára is tartanak. Egyedül a ciprusi törvényhozás esetében nem találtunk konkrét utalást a látogathatóságra. Gyakori az előzetes bejelentkezés szükségessége, csoportok esetén szinte kivétel nélkül előírás. Személyi azonossági és biztonsági kontroll minden épület esetében van. A látogatóprogramok esetén nagy hangsúlyt fektetnek a különböző korú diák csoportok fogadására. Minden program általában a parlament épületének **történeti és építészeti bemutatása és a törvényhozás rendszerének, összetételének, aktuális működésének ismertetése** köré szerveződik. Több országban megszervezik a képviselőkkel való személyes találkozást, nem egy esetben maga a képviselő vezeti részben vagy egészben az általában a választókerületéből érkező csoportot (pl. Egyesült Királyság, Litvánia, Lettország, Dánia, USA).

Néhány országban (Egyesült Királyság, Izrael, Németország, Új-Zéland, többféle tematikus vezetést is kínálnak az érdeklődőknek (építészeti, parlament történeti, szakmai, művészeti, ifjúsági).

A **karzatlátogatás rendje** is több ország esetében a házszabályban kerül szabályozásra. Általánosságban elmondható, hogy a karzaton a ház méltóságának megfelelő viselkedést várnak el, vélemény vagy tetszésnyilvánítás nem megengedett, s rendzavarás esetén a rendzavarókat vagy akár a karzat teljes közönségét kivezetetik. A parlamenti képviselői helyekkel közös térben vagy egy szinten lévő területre (általában a parlamenti patkóba) a látogatók, sajtómunkatársak nem, csak a meghívott vendégek és a ház illetékes munkatársai léphetnek be. Van olyan ország, ahol a karzat csak ülésnapon látogatható (Egyesült Királyság), de általában azon kívül is.

Számos parlament kínálja fel az érdeklődőknek, hogy a honlapon az épületben virtuális sétát tegyenek és így ismerjék meg a törvényhozás fizikai tereit, a képviselők munkahelyét (pl. Ausztrália, Franciaország, Izrael, Kanada, Koszovó, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Portugália, Spanyolország, Svédország, Szlovénia, Szerbia, Törökország).

Több országban hosszú ideje rendszeres és népszerű program a **nyitott kapuk, nyílt nap, nyitott parlament** elnevezésű program (Ausztria, Bosznia-Hercegovina, Dánia, Észtország, Írország, Málta, Montenegró, Olaszország, Svédország, Szerbia, Szlovénia). Az év egy meghatározott napján a törvényhozás épülete szélesre tárja kapuit, s a ház dolgozói mellett nem egy esetben a képviselők vagy maga a házelnök várja és fogadja a látogatókat. Ilyenkor az érdeklődők egész nap általában ingyen és szakképzett vezetés mellett járhatják végig azokat a helyiségeket, termeket és épületrészeket, amelyeket a törvényhozás mindennapi munkájában használ és egy hagyományos vezetés alkalmával nem feltétlenül mutatnak be.

Szintén állampolgári érdeklődést és látogatói igényeket elégítenek ki sok országban a parlamenti **könyves- vagy ajándékboltok** (Ausztria, Ausztrália, Belgium, Egyesült Királyság, Észtország, Franciaország, Lengyelország, Litvánia, Németország, Portugália, Spanyolország, Új-Zéland) valamint a **látogatói vagy információs központok** (Ausztria, Csehország, Észtország, Finnország, Kanada, Lettország, Olaszország, Új-Zéland, USA, Svédország, Szlovákia, Európai Parlament, Brüsszel). A látogató központok általában az állampolgárokkal és más érdeklődőkkel való kapcsolatfelvétel, és –tartás elsődleges helyszínei, a parlamenti látogatások szervezői és lebonyolítói, de szerepet játszanak a képviseleti demokrácia népszerűsítését szolgáló ifjúsági és egyéb programok szervezésében és lebonyolításában. Az információs központok a hagyományos nyomtatott információhordozók mellett videofilmeket és DVD-ket, multimédiás információhordozókat, számítógépeket, internet hozzáférést, a parlamentre, képviselőkre, gyakran az Európai Unióra vonatkozó szaktájékoztatót is kínálnak. Ezek a központok több esetben biztosítanak helyet a parlamenti ajándékboltoknak, de azok külön is működhetnek.

Parlamenti **múzeumot** a német Bundestag és Románia működtet. Franciaországban a Szenátus fenntartásában működik a Luxemburg Múzeum, amely évi több tízezer látogatót vonz. Néhány parlamenti épület önmagában, mint építészeti látnivaló is egyfajta múzeumként működik. Ilyen a portugál parlamentnek otthont adó XVI. századi kolostorépület, a dán Christiansborg, a brit Westminster, a francia Luxembourg palota, az észt Toompea kastély vagy a máltai parlament épülete. Németországban a parlamenti rendszer történeti fejlődését bemutató állandó kiállítás külső helyszínen, a Deutscher Domban van.

A parlament hivatali szervezeti egységének részét képező **könyvtárak** nagyobb része kizárólag a törvényhozás szolgálatában áll. Vannak olyanok gyűjtemények, melyek a törvényhozás mellett részben a nyilvánosságot (kutatókat, egyetemistákat, kormányzati és az államigazgatáshoz tartozó intézményeket) is kiszolgálják ki (Görögország, Lengyelország, Törökország, Litvánia, Montenegró, Albánia, Bosznia és Hercegovina). Nem egy olyan parlamenti könyvtár működik az Európai Unióban, amelyek a parlamenti információszolgáltatás prioritása mellett az igen széles nyilvánosságnak is szolgálat (Finnország, Portugália, Olaszország, Ciprus, Csehország), számukra olvasótermet is működtet és akár tudományos szakkönyvtárként is jegyzi őket (pl. Magyarországon kívül Svédország). Az amerikai Kongresszusi Könyvtár az USA nemzeti könyvtára, míg Észtországban a parlamenti könyvtári és információs feladatokat az észt nemzeti könyvtár látja el.

Képviseleti demokráciát népszerűsítő programok

Az elemzésben szereplő országokban sok és egyre több parlament tekinti fontos célközönségének a különböző korú iskolás korosztályt a 9-12 évesektől a választójog gyakorlásához közeledő középiskolás korosztályon át a fiatal felnőtt egyetemista korosztályig. A parlamentek felelős részlegei, PR osztályai, oktatási egységei **ifjúsági programok** (kerekasztal, demokrácia műhely, „Fiatalok a felsőházban”, képviselők iskolai látogatása, gyerek parlament, „történelmi leckék” fiataloknak, fiatalok a Bundestagban, „te jövőd, te szavazatod” című program stb.) széles skálájával keresik meg és várják a leendő választópolgárokat. E programok célja hogy a fiatalok számára minél érthetőbben és átláthatóbban mutassák be a demokrácia alapintézményét, működési mechanizmusát, jelenlegi és későbbi felnőtt életükben játszott szerepét. Az egyik leggyakrabban megrendezett esemény az **ifjúsági parlament**, amely során a diákok a nemzeti törvényhozás helyszínén „játszhatják el” a politikusi és törvényhozó szerepet, gyakorolhatják a különféle technikákat és eljárásokat, élhetik át a törvényhozók által, naponta megélt átélte helyzeteket és szituációkat. Ifjúsági parlamenti programot számos országban rendeznek, hol igen nagy hagyományokkal és a diákok szélesebb körét megmozgatva, hol szűkebb körben (Ausztrália, Franciaország, Kanada, Olaszország, Dánia, Ausztria, Luxemburg, Finnország, Málta, Montenegró, Portugália, Új-Zéland). Ezeket a programokat több országban a parlament az oktatási minisztériummal együttműködve szervezi és bonyolítja le (Görögország, Franciaország, Izrael, Luxembourg, Montenegró, Olaszország, Szerbia, Törökország).

Több parlament esetében tapasztalható, hogy külön szervezeti egység, **oktatási iroda vagy oktatás részleg** foglalkozik a képviselői demokrácia, a parlament és intézményei, funkciói, a választási eljárás, választójog kérdései stb. közérthető módon és minél szélesebb körhöz való eljuttatásával. E tevékenység magába foglalhatja ismeretterjesztő anyagok és információs brosrák elkészítését és megjelentetését, online oktatási segédanyagok készítését diákok és pedagógusok számára, szemináriumok és továbbképzések szervezését egyetemisták, érdeklődő állampolgárok pedagógusok számára, az ifjúsági parlamenti programokra való felkészítés segítését stb. (Egyesült Királyság, Ausztrália, Szerbia, Olaszország, Csehország, Görögország, Németország stb.). Új-Zéland külön parlamenti szakmai szervezetet működtet, amely a parlamenti jog, a parlament működése egyes kérdéseinek széleskörű szakmai hálózata (Australasian Study of Parliament Group).

Két országban kifejezetten a lányoknak, **nőknek** szerveznek külön programot a törvényhozás megismertetésére, Ausztriában a Lányok parlamentje nevet viselő programot, míg Montenegró a Nők parlamentjét.

Végül érdemes megemlíteni, hogy egyre több országban használja a parlament az **új közösségi médiaeszközök** (Facebook, Twitter, Flickr, dedikált YouTube csatorna, Vimeo stb.) kínálta kommunikációs lehetőségeket, tesznek fel képeket, filmeket, tájékoztató anyagokat, rövidebb-hosszabb információkat és híreket az érdeklődő nyilvánosság számára (pl. Egyesült Királyság, Németország, Lettország, Svédország, Európai Parlament, USA, Kanada, Olaszország, Franciaország). Néhány ország törvényhozása okos telefonokra letölthető alkalmazásokat is felkínál honlapján, melyekkel egyszerűen, naprakészen és bárhol követhető a parlament működése (pl. Észtország, Németország, Szlovákia, Törökország, Új-Zéland).

ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁZAT

	nyilvános -e a plenáris ülés	nyilvános -e a bizottsági ülés	közvetítés módja	sajtóműködés szabályozásának alapja	látogatható-e az épület	programok	egyéb intézmények
Európai Parlament	igen	igen	web EuparlTV	Bureau döntése „Rules governing recordings by media representatives on the premises of the European Parliament”	igen	demokráciajáték;	Parlamentarium Európai Történelem Háza (2016-tól)
EU tagállamok							
Ausztria	igen	nem (néhány igen)	web	belső szabályzat „A parlamenti épületekre vonatkozó szabályok és rendelkezések”	igen	demokrácia műhely ifjúsági parlament állampolgári vonal nyitott parlament könyvbemutatók ifjúsági honlap	látogató központ; ajándékbolt; könyvtár
Belgium	igen	igen, részben	web archívum	belső szabályzat (Règles à observer par les médias à la Chambre des Représentants et au Sénat)	igen	Demokrácia platform és állampolgárság „laChambre.be” ifjúsági parlament nyílt nap	ajándékbolt

	nyilvános -e a plenáris ülés	nyilvános -e a bizottsági ülés	közvetítés módja	sajtóműködés szabályozásának alapja	látogatható-e az épület	programok	egyéb intézmények
Bulgária	igen	igen (sajtó részére)	rádió web köz tv	n.i.	igen	egyedi programú csoportos látogatás	nyilvános könyvtár
Ciprus	igen	igen	állami rádió és egyes ülésekről TV is	nincs külön szabályozás	n.i.	n.i.	könyvtár
Csehország	igen	igen, néhány kivétellel	web	belső szabályozás	igen	interaktív programok; szemináriumok; nyílt nap; kiállítások	látogatóközpont; információs központ; könyvtár
Dánia	igen	igen	web parlamenti csatorna	belső dokumentum (Press Access to the Danish Parliament)	igen	Ifjúsági Parlament Állampolgárság napja; Kultúra Éjszakája	n.i.
Egyesült Királyság	igen	igen	web televízió audio és video felvételek archívuma	belső szabályozás	igen	tréningek, tanfolyamok, workshopok „Fiatalok a Felsőházban” diáklparlament; képviselők iskolai látogatása; Fiatalok Parlamentje; kiállítás	ajándékbolt

	nyilvános -e a plenáris ülés	nyilvános -e a bizottsági ülés	közvetítés módja	sajtóműködés szabályozásának alapja	látogatható-e az épület	programok	egyéb intézmények
Észtország	igen	igen	web	nincs külön szabályozás	igen	e-kamara; Nyitott Ház; állandó kiállítás	könyvtár; ajándékbolt
Finnország	igen	nem	web; Finnish Broadcasting Company; archívum	belső szabályzatok	igen	ifjúsági parlament	Parlamenti Információs Iroda; Látogató központ; könyvtár
Franciaország	igen	igen	web; parlamenti csatornák	belső szabályok (hivatali rendelet, questori szabályzat)	igen	gyerekparlament; ifjúsági honlap; tudományos és kulturális programok	parlamenti üzlet Luxembourg Múzeum
Görögország	igen	igen	parlamenti csatorna	belső szabályok	igen	ifjúsági parlament oktató programok kiállítások ifjúsági honlap	Görög Parlament Alapítványa; könyvtár (részben nyilvános)
Hollandia	igen	igen	web	belső szabályok	igen	gyerek- és ifjúsági programok; szemináriumok; tanulmányi kirándulások; kiállítások	Pro Demos

	nyilvános -e a plenáris ülés	nyilvános -e a bizottsági ülés	közvetítés módja	sajtóműködés szabályozásának alapja	látogatható-e az épület	programok	egyéb intézmények
Horvátország	igen	igen	web; TV	házsabály; belsőszabályzat (Nyilvánosságra vonatkozó szabályok a Horvát Parlamentben”); külön megállapodás	igen	szakmai látogatások; Nyílt nap; demokráciajáték; kvízzjátékok	n.i.
Írország	igen	igen	web; televíziós közvetítés	házsabály; belső szabályok	igen	Családi nap Dublini Nyitott Ház Dublini Kulturális Éjszaka oktató programok	kiállítás
Lengyelország	igen	igen	web	belső szabályozás	igen	civil szervezetek „történelmi leckék” fiataloknak	kiállítás könyvtár (részben nyilvános) tervezett múzeum parlamenti üzlet
Lettország	igen	igen	rádió; archívum	belső szabályozás	igen	civil szervezetek	Látogató és Információs Központ
Litvánia	igen	igen	n.i.	belső szabályozás	igen		kiállítások; könyvesbolt; könyvtár (részben nyilvános)

	nyilvános -e a plenáris ülés	nyilvános -e a bizottsági ülés	közvetítés módja	sajtóműködés szabályozásának alapja	látogatható-e az épület	programok	egyéb intézmények
Luxemburg	igen	igen	Chamber TV	nincs szabályozás	igen	ifjúsági parlament, convent és kerekasztalok	
Málta	igen	n.i.	rádióközvetít és; web; archívum	n.i.	igen	ifjúsági parlament; nyílt nap; ökoiskola parlamentje Állampolgárok európai éve (2013) kiállítások	kiállítás
Németország	igen	nem (egyes esetekben igen)	web; parlamenti televízió; médiatár	házirend; belsőszabályzat (Zugangs- und Verhaltensregeln für die Liegenschaften des Deutschen Bundestages)	igen	gyereknap; demokraciajáték; Ifjúság és parlament; ifjúsági és gyerek honlap; szemináriumok; kiállítások; fiatalok a Bundestagban c. program	múzeum állandó, időszakos és vándorkiállítások ajándékbolt
Olaszország	igen	igen	web; televíziós csatorna; archívum	n.i.	igen	ifjúsági programok és képzések; kulturális programok; kiállítások; gyerek- és ifjúsági honlapok; könyvvásár online oktatási segédanyagok	könyvtár; információs központ és könyvesbolt

	nyilvános -e a plenáris ülés	nyilvános -e a bizottsági ülés	közvetítés módja	sajtóműködés szabályozásának alapja	látogatható-e az épület	programok	egyéb intézmények
Portugália	igen	részben	web	belső szabályozás	igen	ifjúsági parlament	időszaki kiállítások; könyvtár; könyvesbolt
Románia	igen	n.i.	web archívum	belső szabályozás	igen	ifjúsági programok; tanulmányi látogatások; konferenciák	parlamenti múzeum
Spanyolország	igen	nem (csak média számára)	web parlamenti csatorna; archívum	házsabály; elnökségi útmutató	igen	gyerek- és ifjúsági honlap; szemináriumok	parlamenti üzlet; könyvtár
Svédország	igen	igen	web	törvény, irányelv	igen	Demokrácia workshop; tanulmányi látogatás	Riskdag's Open Data; könyvtár
Szlovákia	igen	igen	web	főtitkári szabályozás	igen		állandó kiállítás; Információs Központ
Szlovénia	igen	részben	web		igen	Nyílt nap; kiállítás; konferenciák	
EU tagjelölt államok							
Albánia	igen	igen	n.i.	belső szabályozás	n.i.	n.i.	könyvtár (részben nyilvános)

	nyilvános -e a plenáris ülés	nyilvános -e a bizottsági ülés	közvetítés módja	sajtóműködés szabályozásának alapja	látogatható-e az épület	programok	egyéb intézmények
Macedónia	igen	igen	parlamenti televíziós csatorna	házsabály; belső szabályozás	igen	n.i.	n.i.
Montenegró	igen	igen	TV	házsabály (is)	igen	Gyerekparlament; Nők parlamentje; demokrácia workshop; nyitott parlament	n.i.
Szerbia	igen	igen	TV; web	házsabály (is)	igen	oktatási programok; „Nyitott ajtók napja”; „te jövőd, te szavazatod” program; A parlament üléseinek szimulálása”; kiállítások	Oktatási Központ
Törökország	igen	nem	parlamenti televíziós csatorna; állami TV és rádió; web	n.i.	igen	diákszabvány	könyvtár (részben nyilvános)
Potenciális tagjelölt államok							
Bosznia- Hercegovina	igen	n.i.	web	házsabály; belső szabályzat	igen	nyitott parlament; kerekasztalok, meghallgatások; szakmai programok; NGK-k	n.i.

	nyilvános -e a plenáris ülés	nyilvános -e a bizottsági ülés	közvetítés módja	sajtóműködés szabályozásának alapja	látogatható-e az épület	programok	egyéb intézmények
Koszovó	igen	igen	n.i.	n.i.	igen		n.i.
Egyéb országok							
Ausztrália	igen	részben	TV, rádió; web	n.i.	igen	iskolai látogató programok; parlamenti szerepjáték; Nemzeti Ifjúsági Tudományos Fórum; speciális szakmai programok; előadás sorozatok; online kiállítások; konferenciák; szemináriumok	ajándékküldetés; Parlamenti Oktatási iroda
Egyesült Államok	igen		web; televíziós csatornák	házelnöki szabályozás Szabályok és adminisztráció bizottság (Szenátus)	igen	kiállítások; diákprogramok; oktatói programok; oktatási segédanyagok; szakma képzések pedagógusoknak. családi programok	Capitolium Látogató Központ
Izrael	igen	igen	televízió	n.i.	igen	tematikus vezetések; látogató programok	n.i.

	nyilvános -e a plenáris ülés	nyilvános -e a bizottsági ülés	közvetítés módja	sajtóműködés szabályozásának alapja	látogatható-e az épület	programok	egyéb intézmények
						diákoknak; nemzeti ünnepek és kulturális programok	
Kanada	igen	részben	parlamenti TV; Cable Public Affairs Channel (magán csatorna); web	n.i.	igen	látogató és oktatási programok; ifjúsági honlap; Teacher Institute Program – továbbképzés; kulturális programok	ajándéküzlet
Új-Zéland	igen	igen	TV, rádió	házzsabály melléklete; belső szabályzat	igen	ifjúsági parlament; parlamenti szakmai szervezet (Australasian Study of Parliament Group);	Látogató központ és ajándéküzlet